

Täysistunto

Maanantai 8.3.2021 klo 9.59—14.23

Täysistunto alkoi klo 09.59. Täysistunto keskeytettiin klo 12.15. Täysistuntoa jatkettiin klo 12.25. Täysistunto päättyi klo 14.23.

Puhetta johtivat toinen varapuhemies Juho Eerola (9.59—11.58 ja 12.55—14.00) ja ensimmäinen varapuhemies Tarja Filatov (11.58—12.15, 12.25—12.55 ja 14.00—14.23).

1. Nimenhuuto

Nimenhuutoraportti Liite 1A

Toimitettiin nimenhuuto.

2. Ilmoituksia

2.1. U-asiat

Puhemies on lähettänyt valiokuntiin Euroopan unionin asiat U 15-18/2021 vp.

3. Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi sairausvakuutuslain väliaikaisesta muuttamisesta

Hallituksen esitys HE 13/2021 vp

Valiokunnan mietintö StVM 4/2021 vp

Ensimmäinen käsittely

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Ensimmäiseen käsittelyyn esitellään päiväjärjestyksen 3. asia. Käsittelyn pohjana on sosiaali- ja terveysvaliokunnan mietintö StVM 4/2021 vp. Yleiskeskustelu asiasta päättyi 5.3.2021 pidetyssä täysistunnossa.

Nyt käsitellään muutosehdotukset.

3 luvun 8 §

Pia Kauma kok: Arvoisa puhemies! Teen kokoomuksen vastalauseen mukaisen muutosesityksen.

Elina Lepomäki kok: Arvoisa puhemies! Tuen edustaja Kauman esitystä.

Pia Kauma ehdotti Elina Lepomäen kannattamana, että pykälä hyväksytään vastalauseen mukaisena.

Pöytäkirja PTK 20/2021 vp

Keskustelua ei syntynyt.

Mietintö ”jaa”, Pia Kauman ehdotus ”ei”. Äänestyksen tulos: jaa 40, ei 11, tyhjiä 1; poissa 147 (äänestys 1). Eduskunta hyväksyi mietinnön.

Eduskunta hyväksyi hallituksen esitykseen HE 13/2021 vp sisältyvän lakiehdotuksen sisälön mietinnön mukaisena. Lakiehdotuksen ensimmäinen käsittely päättyi.

4. Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi majoitus- ja ravitsemistoiminnasta annetun lain väliaikaisesta muuttamisesta

Hallituksen esitys HE 22/2021 vp

Valiokunnan mietintö TaVM 4/2021 vp

Toinen käsittely

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Toiseen käsittelyyn esitellään päiväjärjestyksen 4. asia. Nyt voidaan hyväksyä tai hylätä lakiehdotus, jonka sisällöstä päätettiin ensimmäisessä käsittelyssä. — Edustaja Turtiainen.

Keskustelu

10.02 **Ano Turtiainen at:** Arvoisa puhemies! Viime tiistain lähetekeskustelussa esitin voimakasta kritiikkiä tätä lakiehdotusta kohtaan. Kun puhuin heikkokuntoisten vanhusten kuolemista mihin tahansa sairauteen, se oli usealle teistä täällä salissa liikaa. Pakko kysyä: miksi ette ole vaatimassa vanhuksille iankaikkista elämää senkin asian yhteydessä, kun vanhuksia kuolee koronarokotteisiin? Nimittäin maaliskuun alkuun mennessä on ilmoitettu olevan jo 30 koronarokotteen yhteydessä tapahtunutta kuolemaa.

Arvoisa puhemies! Kaikki toimenpiteet olisi pitänyt ja pitäisi kohdentaa juurikin niihin heikkokuntoisiin vanhuksiin ja pitkäaikaissairaisiin eikä hydyttää koko maata koronan takia. Noin yksi prosentti kaikista suomalaisista kuolee vuosittain, ja viimeisen vuoden aikana runsas yksi prosentti kuolemista on ehkä jotenkin liittynyt koronaan. Vuoden aikana sydän- ja verisuonisairauksiin on kuollut yli 18 000, syöpiin yli 13 000 ja dementiaan yli 10 000 ihmistä. Koronan on merkitty liittyvän noin 750 ihmisen kuolemaan. Se ei ole kovin paljon siihen nähden, että tavalliset infektiot, flunssat, bakteerit ja keuhkokuumeet aiheuttavat yli 10 000 kuolemaa vuosittain, jos ne tilastoitaisiin, kuten koronakuolemat. Yleensä jokin muu sairaus ensin alentaa potilaan vastustuskykyä ja sitten esimerkiksi flunssa ja sitä seuraava keuhkokuume saa aikaan kuoleman, ja näin on asia koronankin suhteen. On katastrofaalista pakottaa Suomi sulkutilaan. Silti sitä ollaan väkisin toteuttamassa. On selvää, että tällä toiminnalla pyritään siirtämään markkinat pieniltä toimijoilta isojen haltuun ja ajamaan maamme niin kelvottomaan tilaan, ettei meillä olisi muuta mahdollisuutta kuin antautua liittovaltiolle. [Ben Zyskiewicz: Sekö on tavoite?]

Arvoisa puhemies! Uutisten mukaan Ruotsissa koronan vakavan tautimuodon kourissa eli tehohoidossa ovat olleet merkittävässä määrin ulkomaalaistaustaiset henkilöt. Erityisen alttiita koronalle ovat henkilöt, joilta puuttuu D-vitamiinia. Sen sijaan korkeat D-vitamiinitasot ehkäisevät koronan vaikeita tautimuotoja. [Mika Niikko: Se on totta, joo!] On yleisesti tiedossa, että tumman ihon lisäksi peittävä vaatetus estää vitamiinin muodostumista

Pöytäkirja PTK 20/2021 vp

iholla auringon paisteessa. Erään uutisen mukaan Tukholmassa viime keväänä yli puolet koronaan kuolleista on ollut somaleja. Korviini on kantautunut, että tilanne Suomessa olisi samansuuntainen ainakin siinä mielessä, että suurin osa tehohoidossa olevista olisi tummaihoisia ja ulkomaalaistaustaisia. Lieneekö asialla yhteyttä siihen, että THL:n johtaja on nyt esittänyt, että maahanmuuttajat voisivat tulla rokottamisjärjestyksessä heti riskiryhmien jälkeen? Ei ole oikein, että teho-osastolla olevia maahanmuuttajia käytetään tekosyynä yhteiskunnan sulkutoimiin ja pakkolakeihin ja tuhotaan yrittäjien ja yritysten työnteekijöiden tulevaisuus.

Arvoisa puhemies! Tieteellinen totuus koronatilanteesta ei ole yksimielinen eikä yksiselitteinen, mutta hallitus haluaa tehdä eriävien mielipiteiden esiin tuomisesta vaikeampaa ja eriävien, tieteeseenkin perustuvien, mielipiteiden esittämisestä epäuskottavaa. Eikö tämä käytännössä tarkoita sensuuria, sensuuria, jota käytetään diktatuureissa ja tarvitaan sota-aikana? Mutta on ennenkuulumatonta, että sensuuria tarvitaan taudin hoidossa. Tiedettä ei kuulu eikä saa sensuroida, eikä tieteeseen liittyvää viestintää pidä yhdenmukaistaa kiistanalaisissa asioissa. Kun tieteestä hävitetään sensuurilla kriittisyys ja keskustelu, jää jäljelle pelkkä uskonto.

Arvoisa puhemies! Olen täällä salissa sekä muutenkin julkisesti moneen kertaan kyseenalaistanut koronaan liittyvät kyseenalaiset toimet, jopa kovin sanoin. Vaikka viime viikon tiistain puhuttani täällä salissa pöyristeltiin kovasti, siitä huolimatta yksi edustajakollegani kävi minulle sanomassa, että hän alkaa kääntymään minun kannalleni näissä asioissa. Toinen kollega sanoi rohkeammin olevansa samaa mieltä kanssani. Haluan nyt rohkaista niitä kollegoita, jotka eivät ole tahallaan liian käsiään tähän koronapuhallukseen, että kun tämä koronaan liittyvä hulluus ja kauheus paljastuu kaikille, meidän ei pidä alkaa politikoimaan tällä asialla. Meidän kuuluu yhdistyä ja yhdistää voimamme ja alkaa yhdessä jälleenrakentamaan tätä hienoa maata. Saman haluan sanoa myös koko Suomen kansalle: kun tämä huijaus paljastuu kaikille, älkää asettuko toisianne vastaan, vaan yhdistykää ja tukekaa toisianne.

Arvoisa puhemies! Ehdotan tämän lain hylkäämistä. Hyvät kollegat, olkaa rohkeita ja kannattakaa ehdotustani. Se luo uskoa kansalaisiin, että tässä salissa edes yritetään puolustaa tätä maata ja sen kansaa. — Kiitos.

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Edustaja Zyskowicz, minuutin vastauspuheenvuoro.

10.09 Ben Zyskowicz kok (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! [Puhuja aloittaa puheenvuoron mikrofonin ollessa suljettuna]

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Laittakaa, edustaja Zyskowicz, mikrofoni päälle.

Arvoisa herra puhemies! Yksittäisistä koronatoimista tämän viruksen torjumiseksi/tukahduttamiseksi voidaan toki olla eri mieltä, ja eri maissa käydäänkin vilkasta keskustelua siitä, mitkä ovat oikeat, oikea-aikaiset toimet koronan taltuttamiseksi, mutta on käsittämätöntä, että Suomen eduskunnassa esitetään ilmeisen vakavasti, että näiden Suomessakin voimaan saatettujen koronatoimien tarkoituksena olisi joku salattu tavoite, joka liittyisi Euroopan unionin liittovaltiokehityksen vahvistamiseen, jos edustaja Turtiaista oikein ymmärsin. Siis miten voidaan vakavalla naamalla tällaisia salaliittoteorioita täällä esittää?

Pöytäkirja PTK 20/2021 vp

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Edustaja Niikko, 1 minuutin vastauspuheenvuoro. — Avataan debatti.

10.10 Mika Niikko ps (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Itse ainakin kuuntelin Turtiaisen puhetta hyvin tarkkaavaisesti, ja kyllä se pääosin oli kuitenkin hyvin rakentava ja aivan toisenlainen kuin mitä ollaan aikaisemmin kuultu, ja siinä mielessä olen samaa mieltä siitä, että meidän pitää asioista puhua avoimesti tässä yhteiskunnassa eikä sulkea niiden suita, jotka ovat asioista eri mieltä, riippumatta siitä, mitä mieltä itse olemme. Sitähän se vapaa demokratia on: saada olla eri mieltä ja esittää asiansa rohkeasti, vaikka olisi kuinka eri päädyssä toisten kanssa.

Itseäni vähän huolestuttaa hallituksen tapa edetä näissä koronatoimissa, nimittäin tämä viimeaikainen päätös siirtää vaaleja on osoitus siitä, että edelleenkin ei olla valmistauduttu juurikaan siinä mittakaavassa kuin pitäisi. Siinä mielessä kritiikki tulee voimistumaan. Kritiikki hallituksen toimia kohtaan on aiheellista senkin johdosta, että ette ole toimineet, [Puhemies koputtaa] kuten olisi ollut mahdollista edeltä käsin valmistautua kaikkeen paremmin.

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Ja edustaja Lindén.

10.11 Aki Lindén sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Jokaisen olisi pitänyt kuulla tänä aamuna — ja ehkä moni kuulikin — HUSin infektiotautien apulaisylilääkärin Eeva Ruotsalaisen pitkä haastattelu Ylen Ykkösessä, jossa hän kuvasi erinomaisella tavalla analyttisesti tämän tilanteen ja sen vaatimat rajoitustoimenpiteet, joilla me voimme vielä saada tämän tilanteen hallintaan.

En provosoitunut itse äskeisestä edustaja Turtiaisen puheenvuorosta. Hän esitti eräitä epidemiologisia lukuja — ihan oikean luvun syöpään kuolleista, ihan oikean luvun verisuonitauteihin kuolleista ja niin edelleen — mutta siinä oli yksi olennainen ajatusvirhe: hän vertasi niitä sairastuneiden ja kuolleiden lukuja, jotka meidän maassamme ovat tapahtuneet sen ansiosta, että me olemme onnistuneet rajoittamaan tätä. Ilman sitä onnistunutta rajoittamista nämä luvut olisivat kymmenkertaiset: Meillä olisi 7 500 kuollutta, mikä nostaisi 20 prosentilla koko kuolleisuuden määrää. Meillä olisi sairaaloissa [Puhemies koputtaa] potilaita 2 000, joka olisi kolmasosa kaikista sairaalapaikoista. Tämän te unohditte.

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Näin. — Edustaja Juvonen.

10.12 Arja Juvonen ps (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Käsittelyssä on siis hallituksen esitys majoitus- ja ravitsemistoiminnasta. Tiedustelin teiltä, hyvä hallitus, onko nyt niin, että huoltoasemat jäävät kuitenkin auki, kuten perussuomalaiset ovat esittäneet. Toivon — tämä on erittäin tärkeää — että kumipyörät liikkuvat ja kuljetusalan ihmiset pystyvät työskentelemään.

Kysyisin teiltä, arvoisat ministerit, omavaraisuudesta ja huoltovarmuudesta liittyen kotimaiseen rokotetuotantoon. Tein vuosi sitten jo toukokuussa toimenpideohjeen ja kirjallisen kysymyksen aiheesta. Aikoinaan oma rokotetuotanto ajettiin alas. Nyt olisi erittäin tärkeää, että se saataisiin käynnistettyä uudelleen. Kysyisinkin teiltä, missä vaiheessa ollaan menossa. Turvaatko rahoituksen ja annatko mahdollisuuden sille, että tässäkin mielessä olisimme omavaraisia?

Pöytäkirja PTK 20/2021 vp

On tärkeää, että rokotukset saadaan pyörimään ja kaikki suomalaiset, jotka rokotuksen haluavat, saadaan rokotettua. Näin pystytään ennaltaehkäisemään tätä karmaisevaa tautia.

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Vielä edustaja Rantanen ja sen jälkeen puhujalistaan.

10.13 Mari Rantanen ps (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! On pakko tarttua tähän edustaja Turtiaisen puheenvuoroon siltä osin, että ymmärrän erinomaisesti sen, että kun toimet ovat olleet epäloogisia, epäoikeudenmukaisia, niin ihmiset alkavat hakemaan itse tietoa ja päättelämään erilaisesta tieteellisestä tiedosta palasia mutta ehkä eivät osaa niitä sitten yhdistää. Tämä itse asiassa on se viesti hallitukselle. Koska tässä koko viestinnässä on epäonnistuttu, niin valitettavasti ihmiset kaivavat sen jälkeen itse tietoa. Jos meillä on koko ajan ristiriitaisia lausuntoja televisiossa ja lehdistössä, niin se aiheuttaa sitä, että ihmiset eivät enää usko tähän asiaan. Ja tosiasia on se, että meillä liikkuu aika paljon tällä hetkellä viestiä siitä, että koko virusta ei ole olemassa, testausjärjestelmä on väärä, kuolleisuusluvut ovat väärät ja niin edelleen, joten tältä osin on syytä kyllä kiinnittää huomio siihen, [Puhemies koputtaa] että nämä asiat tulee viestittyä oikein [Puhemies koputtaa] ja ihmiset saavat oikeanlaista tietoa, jolla voivat vertailla asioita.

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Näin. Ja nyt on aika täynnä. — Nyt mennään takaisin puhujalistaan. — Edustaja Laukkanen.

10.14 Antero Laukkanen kd: Arvoisa herra puhemies! Olisin kysynyt paikalla olevilta ministereiltä, mutta asianomaiset poistuivat.

Tässä lakiesityksessä jäi harmittamaan se, että hallitus ei käyttänyt sitä laaja-alaisuutta, jonka perustuslakivaliokunta olisi tässä antanut, eli olisi alueellisestikin voitu tehdä sisäisesti erilaisia sulkemispäätöksiä. Monen maakunnan sisällä on kaupunkeja, joissa ei ole koronatartuntoja ollut moniin kuukausiin, ja nyt siellä joudutaan laittamaan kaikki ravintolat kiinni. Tämä on heitä kohtaan kohtuutonta — sekä yrittäjiä kohtaan että niitä kohtaan, jotka niitä palveluja tarvitsevat. [Mika Niikko: Totta!] Olisin kysynyt, miksi tätä harkintavaltaa ei tässä käytetty. Se hämmästyttää varmasti monia kansalaisia.

Sitten olisin ihmetellyt sitä, että kun meillä viime torstaina THL:stä saamani tiedon mukaan oli rokotettu ihmisiä noin 420 000 ja samaan aikaan meillä oli kuitenkin rokotteita maassa 690 000, niin miksi tämä jakelu ja piikittäminen on hoidettu niin huonosti, että nämä rokotukset seisovat varastoissa eivätkä ole siellä, missä niitä tarvitaan, ja nyt sen takia joudumme sitten säätämään lakeja, joissa yritystoimintaa rajoitetaan. Tämä on suuri puute tässä kokonaisuudessa. Mutta ministerit karkasivat paikalta, ja sitä kyllä tässä puhoittelen.

Sitten tässä laissa on tämä korvausten alimittaus näille yrittäjille myös isona puutteena. Jos yhteiskunta puuttuu yritystoimintaan, sulkee sitä, niin silloin korvausten pitää olla todennukaisia eikä jotain osakorvauksia, joilla juuri ja juuri saattaa selvitä hengissä. Korvausten tulisi olla sitä luokkaa, että yrittäjä voi kokea, että häntä oikeasti autetaan tämän vaikean ajan yli, kun kerran yhteiskunta on päättänyt hänen yrittäjätoimiansa rajoittaa. — Kiitos.

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Edustaja Lindén.

Pöytäkirja PTK 20/2021 vp

10.17 **Aki Lindén sd:** Arvoisa herra puhemies! Ennen kuin menen siihen, mitä olen ajatellut etukäteen sanoa, haluan osallistua siihen keskusteluun, jonka edustaja Laukkanen äsken käynnisti.

Tämän hallituksen esityksen perustelujen luvun Toimintaympäristö kolmannen kappaleen viimeinen virke, jota talousvaliokunnan puheenjohtaja Vartiainen esitti siihen valiokunnan kokouksessa lisättäväksi ja jota paikalla olleena varajäsenenä välittömästi kannatin ja joka tuli yksimielisesti siellä hyväksytyksi, kuuluu seuraavasti: ”Uusia tartuntaketjuja voi nykytiedon valossa ilmaantua odottamatta sellaisillakin alueilla, joissa tartuntojen määrä on aikaisemmin ollut vähäinen.” Tämä on hyvin olennainen asia, ja arvostukseni talousvaliokunnan puheenjohtajan kokemusta ja osaamista kohtaan tässä oli suuri, kun hän itse esitti tämän lisäämistä.

Tämä liittyy siihen, mitä edustaja Laukkanen äsken puhui. Meillä on pitkälti ollut sellainen väärä käsitys, että kun me puhumme tartuntojen ehkäisystä — nyt joudun käyttämään tämmöistä sivistyssanaa kuin sekundaaripreventio eli toisen asteen ennaltaehkäisy — me ajattelemme niin, että täytyy ensin ilmaantua jossakin niitä tartuntoja ja sen jälkeen vasta reagoida. On toinen käsite, joka on tärkeämpi tartuntatautien torjunnassa, se on primaaripreventio, ensimmäisen asteen torjunta, joka lähtee siitä, että kun meillä on näin tarttuva tartuntatauti tässä maassa, silloin me joudumme koko maassa tekemään tiettyjä toimenpiteitä myös sellaisilla alueilla, joilla ei sillä hetkellä vielä ole ollut aktiivisia tartuntaryppäitä. Miettikääpä niitä alueita, jotka tällä hetkellä ovat kärjessä. Siellä on Ahvenanmaa yksöisenä — muutama kuukausi sitten Ahvenanmaalla ei ollut yhtään tartuntaa. Siellä on Satakunta kolmosena — muutama kuukausi sitten Satakunta oli aivan, voisiko sanoa, ilman tartuntoja. Eli tässä on kysymys nimenomaan nyt siitä, että meillä täytyy tehdä primaaripreventiota koko maassa ja sen jälkeen tietysti vielä erillisiä toimenpiteitä näillä muilla alueilla.

Edelleen edustaja Turtiaisen puheenvuoroon, kun tuossa yhden minuutin repliikissä äsken en siihen asiaan ehtinyt puuttua: Vastustan voimakkaasti kaikenlaista etnistä priorisointia näissä rokotuksissa. [Oikealta: Hyvä!] Se tarkoittaa kahteen suuntaan: Me emme voi asettaa maahanmuuttajia — käytän nyt näitä totuttuja termejä — kantasuomalaisien edelle, mutta emme myöskään missään nimessä kantasuomalaisia edelle syrjien maahanmuuttajia. Meidän täytyy rokotus tehdä riskin mukaan ja kokonaan luopua tämmöisestä etnisestä lähestymistavasta suuntaan tai toiseen tässä. [Mika Niikon välihuuto]

Ja sitten tähän itse asiaan.

Tällä hetkellähän tämä tartunta lisääntyy R-luvulla 1,35. Se tarkoittaa sitä, että 1 000 tartunnan saanutta tartuttaa 1 350, siitä sitten edelleen kerrottuna taas 1,35:llä, ja tämä johtaa siihen, että kuudessa viikossa se 1 000 muuttuu 6 000:ksi, elleivät sitten rajoitustoimet ala purra. Tämä on tietenkin tärkeätä: elleivät rajoitustoimet ala purra. Meillä on tällä hetkellä 8 000 tartuntaa kahdessa viikossa.

Käytin sunnuntaita siihen, että luin oikeastaan läpi kaikki kyselytuntikeskustelut, mitä on ollut koronakaudella meillä täällä eduskunnassa. Erityisesti jäi mieleen 15.10. kyselytunti, jossa kokoomuksen edustaja Terhi Koulumies kysyi hallitukselta, miksi kouluja ei ole suljettu, eli siis miksi ei olla siirrytty etäopetukseen. Siis kokoomuksen edustaja Koulumies kysyi tätä. Silloin meillä oli 3 000 tartuntaa kahdessa viikossa, nyt meillä on 8 000 tartuntaa. Silloin me keskustelimme täällä enemmän, kuinka ollakaan, silloisista ravintoloiden rajoituksista.

Pöytäkirja PTK 20/2021 vp

Nythän kysymys on siitä, että ei kukaan halua täällä vahingoittaa mitään elinkeinoja. Me olemme tehneet lukuisia rajoituksia, korkeakoulut ovat etäopetuksessa olleet pitkään, museot, elokuvat, tilaisuudet ovat kiinni. Olemme suositelleet etätyötä ja niin edelleen ja niin edelleen, ja näemme täällä omassa keskuudessamme tämän rajoitusten tilanteen ja sen, että pidämme pidempiä kontaktivälejä. On herättänyt suurta keskustelua se, että me rajoitamme lasten harrastuksia, museoissa käyntiä, mutta ravintoloissa kuitenkin sai olla niinkin paljon väkeä kuin sai olla. En kritisoi yhtään ruokaravintoloita — olen itse käynyt niissä keskimäärin kerran viikossa mielellänikin ja haluan jatkossa take awayn kautta tukea ravintolaelinkeinoja — mutta nyt kiinnitän huomiota siihen, että esimerkiksi perussuomalaisen vastalause — nyt en puhu kokoomuksen vastalauseesta, joka on vähän eri tavalla sanoitettu — lähtee siitä, että terassien tulee saada olla auki. Kiersin lauantaina Turun keskustaa ja katsoin kolmen korttelin alueella, mitä tarkoittaa ”terassien tulee saada olla auki”. Jokainen teistä tietää, että terassit voivat tällä hetkellä olla katettuja — eivät ainoastaan pressulla vaan hyvin kiinteästi katettuja, ja niissä on seinät ympärillä. Ja kysymys on siitä, että kun on 16 neliön terassilla 30 ihmistä — huom., tupakoiden ja päät noin 30 senttimetrin päässä toisistaan — se on juuri sellainen ympäristö, joka mahdollistaa erittäin tehokkaalla tavalla tämän koronan tarttumisen. Ja perussuomalaiset haluavat, että tämä tilanne voisi nyt jatkua. Olen ollut huolissani siitä, kuinka yhtenäisiä me olemme täällä, kun me pyrimme aikaansaamaan tämän vaikean tilanteen haltuunottoa, joka edellyttäisi tiettyjä rajoituksia. Vertauskuvallisesti kuvaisin sitä, että minä olen kokenut, että hallituksen edustajat ovat joutuneet hyvin monimutkaisen lakiviidakon suossa rämpimään kivirekeä perässä vetäen.

Edustaja Zyskowiec käytti täällä pari viikkoa sitten aivan loistavan puheenvuoron siitä, minkälainen on tämä meidän lainsäädäntömme suo. Kävin myös tätä läpi tässä viikonlopuna ja katsoin, mikä oli se julkinen keskustelu, joka syntyi, kun ministeri Kiuru 10. päivä elokuuta esitti voimakkaampia rajakontrolleja sekä pakkotestausta ja puhui myös karanteeneista, mikä oli se keskustelu, joka käytiin lokakuussa, kun tätä asiaa lainsäädännössä käytiin, ja, huom., mikä on se keskustelu tällä hetkellä eräissä sosiaali- ja terveystieteiden asiantuntijakuulemisissa, kun me olemme lisäämässä paria sanaa sinne 16 §:ään, jotta olisi täysin selvä, että voidaan käyttää sitä 16 §:ää tartuntatautilaissa siihen, että voidaan myös ryhmään kohdistaa toimenpiteitä rajoilla? Siellä ollaan kuultu asiantuntijalausuntoja, joissa puhutaan siitä, että tämä on nelirajajarrutusta — siis se on jarrutusta, että me haluamme selkeät pykälät. Ei tämä ole ollut helppo savotta, ja tiedän, että ministerit ovat tässä tehneet kaikkensa, että meidän terveysturvallisuutemme olisi mahdollisimman hyvällä tasolla. — Kiitoksia.

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Edustajat Laukkanen, Kauma ja Niikko, minuutin mittaiset vastauspuheenvuorot. Laukkanen aloittaa. — Olkaa hyvä.

10.25 Antero Laukkanen kd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Tässä edustaja Lindén totesi, että kun ei ole näitä tartuntoja kuin vähän tai ei ollenkaan, niin pitää sulkea nämä yrittäjien toiminnot, eli ennakolta, varmuuden vuoksi suljetaan kaikki. Pidän tätä lähestymistapaa kyllä yrittäjien kannalta erittäin ongelmallisena. Tiedän paikkakuntia, joissa ei koko vuonna — koko vuonna — ole ollut edes 30:tä tartuntaa eikä moneen kukauteen yhtään tartuntaa, ja siellä kaikki suljetaan.

Pöytäkirja PTK 20/2021 vp

Sitten toinen liittyi siihen, että edustaja Lindén mainitsi, että kukaan ei halua vahingoittaa yritystoimintaa. No, tämä ei kyllä nyt tunnu siltä. Yrittäjästä tämä ei näytä siltä eikä tunnu, ettei hänen toimintaansa haluta vahingoittaa, kun tämä vahingoittaa heitä jo merkittävästi. Tässä on kyllä paljon isommista asioista nyt kysymys kuin siitä, että pidetään täällä lääketieteellisiä luentoja siitä, kuinka tämä saattaa tarttua sinnekin, [Puhemies koputtaa] missä ei yhtään tartuntoja ole. [Aki Lindénin välihuuto]

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Edustaja Kauma.

10.26 Pia Kauma kok (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Kyllä ravintoloitsijat tietävät ja tuntevat oman vastuunsa tässä asiassa, mutta ei siitä mihinkään päästä, että se kaikkein suurin ongelma ovat edelleen ne rajat, jotka meillä vuotavat. Ihmettelen, arvoisa puhemies, sitä, miksi hallitus ei edelleenkaan puutu tähän riittävän kovalla kädellä. Ne rajat pitää kerta kaikkiaan saada kiinni. Tänne pitää saada tulla vain negatiivisen koronatestin perusteella, aivan niin kuin useimmissa muissa maissa myöskin toimitaan. Sen lisäksi olen huolissani siitä, kuinka epäselvää tämä tiedotustoiminta tähän lakiin liittyen on. Ravintolat eivät vielä eilen illalla tienneet, pitääkö niiden olla suljettuna tänään vai eikö pidä olla, [Anneli Kiljusen välihuuto] ja nyt me täällä vielä keskustelemme koko tästä laista, jonka olisi pitänyt olla jo tänään voimassa.

Arvoisa puhemies! Vielä toinen asia: Se on se maakuntataso suhteessa kaupunkeihin. Esimerkiksi Jyväskylässä ei tiedetä, pitääkö niiden sulkea ravintolat vai pitääkö koko maakunnan sulkea ravintolat. Sama juttu [Puhemies koputtaa] Pohjois-Karjalan osalta. Koskeeko tämä koko maakuntaa [Puhemies: Ja nyt on pakko sulkea mikrofonit!] vai vain niitä kaupunkeja, jotka ovat kiihtymisvaiheessa?

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Edustaja Niikko. — Sen jälkeen taas puhujalistaan.

10.27 Mika Niikko ps (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Edustaja Lindén, kyllä meidän lausumassamme puhutaan siitä, että nämä ravintolat toimisivat ulkotiloissa ja esimerkiksi avin valvomina. Elikkä ne yrittäjän toiminnot toteutetaan terveysturvallisesti. Se on täysin mahdollista toteuttaa. Näinhän me toimimme jo viime kesänä: jos muistatte, niin silloin festivaaleja sai järjestää. [Aki Lindénin välihuuto] — Silloin sai järjestää. Se oltiin kieltämässä, ja silloinkin siinä oli valvonta päällä, ja ei tullut mitään tartuntoja näillä festivaaleilla, kun se oli terveysturvallisesti järjestetty. Jopa tuhansien ihmisten kokoontumiset pystyttiin järjestämään oikein.

Kyse on siitä, halutaanko me toimia niin, halutaanko me käyttää luovuutta. Mutta sitä luovuutta näyttää olevan niin vähän, koska esimerkiksi äänestys piti siirtää sen takia, kun ei ajoissa valmistauduttu. Olisi voitu järjestää ne drive-in-äänestyskaistat ja ulkoteltat sinne pihalle, missä kaikki olisivat voineet terveysturvallisesti mennä vaikka avoimeen paikkaan ja laittaa sen äänensä sinne uurnaun. Mutta se luovuus puuttuu tai tahto puuttuu. Kumpi puuttuu, arvoisa hallitus, luovuus vai tahto?

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Ja nyt takaisin puhujalistaan. — Edustaja Juvonen.

10.28 Arja Juvonen ps: Arvoisa herra puhemies! Tällä hallituksen esityksellä rajoitetaan ravintoloiden toimintaa, ja on erittäin tärkeää, että menetetyistä kustannuksista tulee tun-

Pöytäkirja PTK 20/2021 vp

tuvat korvaukset, eli ravintoloita ja ravintoloitsijoita tulee tukea niin, että he selviävät tämän kovan ajan yli. Mutta mitä tulee sitten tähän hallituksen tiedottamiseen ja tiedon virtaan, on aivan juuri niin, että tiedottamisessa on suuria ongelmia. On uskomatonta, jos ravintoloitsijat eivät itse tiedä tai maakunnissa ja alueilla ei tiedetä, miten tulee toimia, saati että kansanedustajat tietävät, mitä laki pitää sisällään. Silloin ollaan kyllä väärillä vesillä.

Mitkään rajoitukset eivät kuitenkaan riitä, jos meillä ei ole sote-turvajoukkoja. Toistan kysymykseni, arvoisa ministeri, siitä, millä tavalla te autatte sote-henkilöstöä jaksamaan. Puhun nyt siitä jaksamisesta. Mitkään rajoitukset Suomessa, koronarajoitukset, eivät riitä, jos meillä ei ole henkilökuntaa, joka hoitaa koronaan sairastuneita ihmisiä ja myös niitä muita, jotka sairastavat muita sairauksia. Aika lähellä on Meilahden kampus, ja siellä todellakin taistellaan myös muiden sairauksien kanssa.

Arvoisa puhemies! Täällä mainittiin se, kuinka yhtenäisiä olemme, edustaja Lindén. Kysyisin teiltä, miksi ihmeessä Suomi ei liittynyt vuosi sitten First Movers -ryhmään. EU-maista Kreikka, Australia — anteeksi, Australia ei ole EU-maa — Kreikka, Tanska, Tšekki, Norja, Itävalta muun muassa olivat tässä ryhmässä, ja nyt viime viikolla Israeliin lähti Itävallan ja Tanskan edustus neuvottelemaan muun muassa rokotteiden omavaraisuudesta. Miksi ihmeessä Suomi ei ollut mukana tässä First Movers -ryhmässä, etulyöntiasemassa muun muassa taistelemassa koronaan vastaan ja esimerkiksi nyt näiden rokotteiden ja rokotteiden omavaraisuuden puolesta puhumassa? Miksi emme ole First Movers -ryhmässä? Eikö suomalaisia pyydetty ollenkaan mukaan?

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Ledamot Rehn-Kivi.

10.31 **Veronica Rehn-Kivi r:** Värderade talman! I det rådande coronaläget ser det inte ut att finnas annat än dåliga beslutsförslag. Jag har här i salen flera gånger talat för matrestaurangernas möjlighet att hålla öppet med beaktande av restriktioner om tillräckliga avstånd och handhygien, men nu har situationen förändrats.

Arvoisa puhemies! Ravintoloiden sulkemispäätös on ainoa oikea päätös tässä pandemiatilanteessa, mutta on ikävää, että ruokaravintoloita, kahviloita, baareja ja yökerhoja käsitellään yhtenä joukkona. Toivon, että me kaikki nyt noudatamme sulkua ja rajoituksia, niin että mahdollisimman nopeasti voidaan palata normaaliin arkeen, ja että tulevaisuudessa erilaisia ravintoloita voidaan luokitella selkeämmin.

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Edustaja Sarkomaa.

10.31 **Sari Sarkomaa kok:** Arvoisa puhemies! Yrittäjät varmasti ymmärtävät rajoitteiden välttämättömyyden ja tämän epidemian vakavuuden, mutta sitä he eivät ymmärrä, niin kuin mekään emme kokoomuksen eduskuntaryhmässä ymmärrä, minkä takia tuon koronaviruksen annetaan vyöryä yli rajojen ilman, että tehdään riittäviä toimenpiteitä. Tämä osuu tosi kovasti meidän yrittäjiin, suomalaisiin — moni on kuollut, moni on sairastunut — ja toivon, että, ministeri Kiuru, nyt selväsanaisesti kerrotte, mistä tässä on kysymys. Tehän kyselytunnilla kerroitte, että te olitte soittanut aveihin, ja annoitte ymmärtää, että tämän jälkeen ei enää koronavirus vyöry. Eli ohjasitteko te aveja, vai onko joku muu syy, että tämä asia on jätetty tekemättä? Kokoomushan on esittänyt pakollisten koronatestausten ottamista rajoille, ja sitä kaikki puolueet kannattivat, mutta niitä vielä ei tule. Yrittäjien on hyvin

Pöytäkirja PTK 20/2021 vp

vaikea ymmärtää tätä, kun muissa Pohjoismaissa tämä on mahdollista, ja silloin kun ihminen astuu keittiön kynnyksen yli, niin kyllä salmonellatodistusta voidaan pyytää. Eli toivon nyt, että selkeäsanaisesti kerrotte, mitä hallitus on tehnyt, ja onko tosiaan niin, että te ette voi tehdä yhtään enempää, että tuo virus ei rajan yli enää tänne vyöryisi?

Arvoisa puhemies! Olemme aika pettuneitä, todella pettuneitä — samoin ovat ravintolayrittäjät, ravintolaväki pettuneitä — siitä, että hallituspuolueiden kansanedustajat kaatoivat kokoomuksen ehdotukset ravintoloiden liiketoiminnan sulkemisen korvaamiseksi ja tukemiseksi sulun jälkeen. Nämä rajoittamistoimet ovat perusteltuja, mutta on todella nähtävä, että alan elinkelpoisuus on uhattuna kriisin jälkeen. Me nostimme esille melkoisen pieniä asioita, jotka voisivat olla aika hetkessä säädettyjä mutta ravintola-alalle hyvin tärkeitä. On tärkeää, että kriisistä huolimatta ravintolat voivat yrittää ja pitää terveysturvallisesti yritystoimintaa käynnissä. Ja me olemme esittäneet alkoholin ulosmyyntioikeuden laajentamista, anniskelun arvonnäköveron tilapäistä alentamista 15 prosenttiin ja tärkeää viestintä- ja exit-suunnitelmaa, jotta voidaan lähteä yrittämään pyörittämään yritystoimintaa heti, kun se on mahdollista. Kysynkin keskustalta ja varsinkin vihreiltä, kun te olette sosiaalisessa mediassa todella usein luvanneet ja sanoneet, että esimerkiksi tämä ulosmyyntioikeus toteutetaan, ja sanoneet, että se on jopa vihreiden puoluekanta, niin miksi se ei etene. Ja kysynkin, ministeri Kiuru: tekö sitä vastustatte, vai kuka sitä vastustaa, kun ei edes tätä pientä kädenojennusta voida antaa yrittäjille?

Ja sitten lopuksi sanon vielä sen, että mitkään rajoitukset eivät riitä, jos virus vyöryy yli rajan ja jos rokotuksia ei saada käyntiin. Kysyn vielä ministeri Kiurulta: kun useampi ministeri on sanonut, että voidaan mahdollisesti miettiä muita keinoja hankkia rokotteita kuin mitä nyt on käytössä, [Puhemies koputtaa] niin onko sitä mietitty, [Puhemies koputtaa] ja onko mahdollista, että hallitus tekisi lisätoimenpiteitä hoitohenkilöstön tukemiseksi? Näin ovat toimineet muut Euroopan maiden hallitukset. Mitä meidän maan hallitus tässä tekee? Hoitajat odottavat.

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Ja nyt on aika täynnä. — Ja minuutin mittainen vastauspuheenvuoro, edustaja Rinne.

10.35 Antti Rinne sd (vastauspuheenvuoro): Kiitoksia, arvoisa puhemies! Haluan todeta vain sen, että perustuslakivaliokunta on käsitellyt tätä pakkotestauskysymystä ja on todennut selkeästi, että aveilla on viranomaisena ollut jo tähän asti valta ottaa näitä pakkotestauksia, jos tarve vaatii.

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Edustaja Purra.

10.35 Riikka Purra ps (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Niin, tämä onkin hie-man ihmeellistä. Mekin olemme hallintovaliokunnassa saaneet tietoomme, että tämä hallituksen esitys, jolla tähän asiaan nyt jälleen yritetään puuttua, ei välttämättä olekaan tarpeellinen, koska on jo tämänhetkessä lainsäädännössä nimenomaan mahdollista kohdistaa suuriin väkijoukkoihin näitä testejä. Toisaalta jopa ennakkotestien vaatiminen näyttäisi sitenkin olevan mahdollista. Kysymys, mihin me emme ole saaneet vastausta, on se, että miksi tällainen hallituksen esitys sitten tänne on tuotu, mikäli sääntely onkin ollut asianmukaista ja olisi kyetty toimimaan. Miksi ihmeessä me edelleen vuoden jälkeen olemme tässä samassa tilanteessa?

Pöytäkirja PTK 20/2021 vp

Hallintovaliokunnan saaman selvityksen mukaan lähes kaikissa Euroopan maissa on käytössä toimia, joilla voidaan sekä vaatia negatiivista testitulosta että testata rajoilla. Suomi ei siihen kykene. Se on kyllä hyvin ihmeellistä.

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Ja vielä edustaja Lindén, vastauspuheenvuoro. — Ja sen jälkeen puhujalistaan. Edustaja Östman valmistautuu.

10.36 Aki Lindén sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puheenjohtaja! [Puhemies: Puhemies!] Edustaja Purralle: Sen takia on tuotu se esitys koskien sitä 16 §:n täydentämistä, että vuonna 2016 säädettyssä tartuntatautilaissa 16 §:n perusteluissa lukee ”henkilöön” — siis yksilömuodossa — ”kohdistuva pakkotoimenpide”, ja siitä on vedetty se johtopäätös meidän juristien keskuudessa Suomessa, että se ei mahdollista, vaikka se 16 §:n sanamuoto sinänsä mahdollistaa ryhmään kohdistuvat toimenpiteet, mutta siellä perusteluissa on tämä sanamuoto. Nyt kun tämä korjataan, niin jää sekin epäselvyys pois.

Itse olen ollut sitä mieltä koko ajan, että se 16 §... Otin tämän esille 1.4. tässä salissa koskien lentokentän tilannetta.

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Ja nyt, kuten luvattua, edustaja Östman, puheenvuoro, ja sen jälkeen ministereiltä vastauksia.

10.38 Peter Östman kd: Arvoisa herra puhemies! Haluan ensiksi kommentoida edustaja Juvosen esille nostamaa asiaa tästä, miksi Suomi ei liittynyt mukaan yhteistyöhön muiden pienien maiden kanssa neuvoteltaessa ja keskusteltaessa Israelin kanssa, joka on todenneusti onnistunut aika hyvin näissä rokotekuvioissa. Joku tietysti voi sitten sanoa, että ei ole soveliasta. No, kun samaan aikaan tietyt henkilöt käyvät neuvotteluja Sputnik-rokotuksesta, niin katsoisin kyllä ihan aiheelliseksi voida avata keskustelua myöskin Israelin kanssa.

Koronakriisin alkaessa me saimme kuulla moneen kertaan, että selviämme kyllä tästäkin yhdessä. Tämä on toki hyvä iskulause, mutta miten tämä tehdään? Pandemia on aiheuttanut sairastumisten ja kuolemantapausten lisäksi suuria vaikeuksia myös monille yrityksille ja toimialoille. Jo kriisin alkuvaiheessa hallitus päätti väliaikaisilla laeilla sulkea ravintolat viruksen leviämisen estämiseksi. Silloin ravintoloilla ei ollut lupaa tarjota ruokaa ja juomaa tiloissaan. Sallittua oli vain ruuan myynti mukaan otettavaksi. Olemme taas vastaavanlaisessa tilanteessa.

Nyt talousvaliokunta toteaa, että tarve erilaisille menetysten hyvityksille on edelleen olemassa ja osittain vielä aiempaa kiireellisempänä. Tämän pohjalta talousvaliokunta on tehnyt päätösehdotuksen, johon kuuluu kolme lausumaehdotusta, joista ensimmäinen kuuluu näin: ”Eduskunta edellyttää, että koronaviruspandemian johdosta perustettujen tuki-instrumenttien soveltamisala kattaa ravitsemistoimialan erilaiset toimijat tasapuolisella tavalla.” Kysyn: Miten? Onko tämä riittävän selkeä kirjaus? Ja mikä on se taho, joka tulkitsee tasapuolisuuden toteutumisen, siis: ”perustettujen tuki-instrumenttien soveltamisala kattaa ravitsemistoimialan erilaiset toimijat tasapuolisella tavalla”? Tuleepa taas perustuslakivaliokunnalle lisää työtä. [Perussuomalaisten ryhmästä: Hyvä kysymys!]

Toinen lausuma: ”Eduskunta edellyttää, että valtioneuvosto ottaa tulevassa lainsäädännössä huomioon ravitsemisliikkeiden ja erilaisten ravintolatilojen erilaiset riskiprofiilit viirustartuntojen leviämisen suhteen.” Tähän minä totean: no, oli jo aikakin. Siis eikö ole ym-

Pöytäkirja PTK 20/2021 vp

märretty vieläkään, että eri ravintoloilla, erityyppisellä tarjonnalla on erilaisia riskiprofiileja? — Kiitos. [Aki Lindénin välihuuto]

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Ja nyt ministeri Kiuru, olkaa hyvä.

10.41 Perhe- ja peruspalveluministeri Krista Kiuru: Arvoisa puhemies! Tähän viimeiseen kysymykseen: kyllä se tässä nykyisessä lainsäädännössä, joka meillä on ollut voimassa, on jo tällä hetkellä huomioitu, ja ollaan pyritty myöskin viemään sitä täytäntöön hyvinkin nimenomaan tältä pohjalta.

Muutamia kommentteja näihin keskustelun kuluessa esitettyihin kysymyksiin.

Kansanedustajat ovat aidosti huolissaan tautitilanteesta, ja niin olen minäkin. Tämä tartuttavuusluku, joka meillä on päässyt yli yhden, on kyllä yksi meidän suurimpia haasteitamme tällä hetkellä. Tartuttavuusluku sellaisella numerolla, jossa puhutaan R-luvusta 1,15—1,35, on se, joka viimeistään herättää meidät siihen, että me emme taistele nyt vain sitä vastaan, että saamme näitä nykyisiä tartuntoja alemmas, vaan me taistelemme nyt sitä vastaan, että me saisimme tätä eksponentiaalista nousua hidastettua ja pysäytettyä. Tämä on aivan eri tilanne, missä Suomi ei ole vielä näissä aikaisemmissa tartuntatoimissa ollut. Tämä vetää meidät hyvin vakaviksi, kansanedustajat, jos me emme onnistu tässä sulussa, ja meillä on riskinä se, että tästä tulee todella paljon pidempi reissu. Tältä osin meidän on onnistuttava tässä kolmen viikon sulkutoimessa niin, että me saamme kaikki suomalaiset mukaan pitämään nyt huolta siitä, että lasketaan niitä omia kontakteja vähemmäksi, [Sari Sarkomaa: Vastaako ministeri kysymykseen?] jotta tämä virus ei eksponentiaalisesti pääse kasvamaan näissä sosiaalisissa kontakteissa. — Tältä osin näin.

Sitten kysyttiin tästä rajaturvallisuudesta, mistä on paljon keskusteltu. Olen sitä mieltä, että nykyinen lainsäädäntö mahdollistaa rajoilla tehtävän terveysturvallisuustyön. Tästä asiasta on elokuusta lähtien kamppailtu, ja olen odottanut sitä, että saamme myöskin avit, aluehallintovirastot, mukaan terveysturvallisuustyöhön auttamaan kuntia tässä etulinjatoinnassa. Ja nyt sitten tämä uutinen, [Sari Sarkomaa: Mitä on tehty, ministeri Kiuru?] kuten totesin täällä eduskunnassa, tämä uutinen aluehallintovirastojen osalta pari viikkoa sitten saatiin tehtyä, noin kaksi viikkoa sitten saatiin lopulta tehtyä. Kyllä tässä on kaikki mahdolliset ohjauksen keinot käytetty, jotta tätä pykälää tulkittaisiin niin, kuten tässä jo perustuslakivaliokunnan puheenjohtaja ja monet edustajat kysyivät.

Minä toivoisin, että näin olisi ollut alusta lähtien. On sanottava, että pykälä ja sen perustelut ovat aikansa lapsia, eivät ole ihan tasapainossa johtuen siitä, että tätä lainsäädäntöä kyllä uusittiin täällä eduskunnassa viimeksi, kun se oli käsittelyssä tämän kokonaisuudistuksen yhteydessä, ja se johti siihen, että tämä tasapaino ei ole ihan kohdallaan, mutta kyllä siitä tulee toimivaltuus. Yhdyn myöskin muiden kansanedustajien johtopäätökseen siitä, että toimivaltuudet ovat olemassa jo nykyisessä lainsäädännössä, mutta olette varmasti huomanneet, että aluehallintovirastojen kanssa toimeenpanon yhteydessä on käyty useita keskusteluja, ei vain tästä asiasta vaan myös muista asioista. Minulla ei ole mahdollisuutta loputtomiin käydä tätä keskustelua, sitten me joudumme käyttämään sitä [Puhemies koputtaa] lainsäädäntövaltaa. Näin nyt on tehty, eli tämä asia on tämän jälkeen aivan saletissa.

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Näin. — Edustaja Kauma.

Pöytäkirja PTK 20/2021 vp

10.44 Pia Kauma kok: Arvoisa puhemies! Tämä laki on nyt voimassa kolme viikkoa, mutta jos katsoo, että viime viikonloppuna päätettiin siirtää kuntavaaleja kesäkuun puolelle ja siinä oli perusteluna nimenomaan se, että tautitapaukset uhkaavat räjähdysmäisesti kasvaa, niin kyllähän tässä suuri riski on sille, että kolme viikkoa ei tule riittämään, vaan joudumme vielä pidentämäänkin tätä aikaa.

Ja, arvoisa puhemies, juuri sen takia haluaisin nostaa esille ravintoloiden taloustilanteen. Nimittäin nythän ne ovat paljon heikommassa tilanteessa kuin vuosi sitten, koska ne ovat syöneet omia pääomiaan tässä, kun niitä ei ole kunnolla pystytty pitämään auki ja muutenkin on ollut epävarma tilanne, plus sitten se, että helpotettu lomautusmenettely ei ole enää käytössä, eli se tarkoittaa, että työnantaja kantaa entistä suuremman vastuun myöskin työntekijöistä. Sen takia me olemme kokoomuksen eduskuntaryhmässä mietti-neet, että tässä tilanteessa meidän täytyy olla aivan erityisen tarkkoina sen suhteen, mitä tukitoimia ja korvauksia ravintoloille tässä myönnetään. Tuo 50 miljoonaa, mikä tässä lakiesityksessä on mainittu, on aivan riittämätön — sen me tiedämme jo viime vuoden tukitoimenpiteistä, ne olivat aivan riittämättömiä ne luvutat rahat.

Tarvitaan myöskin muita toimia, miten ravintoloita voidaan tukea niiden luontevan oman toiminnan lisäksi. Nythän esimerkiksi take away on sallittu mutta viinien ulosmyyntioikeus edelleenkin ei ole, ja monellahan niitä on kertynyt varastoon. Myöskin anniskelun arvonlisäveroa tulisi alentaa 24 prosentista 14 prosenttiin. Myöskin on vielä se, että henkilöstöravintoloiden, mukaan lukien opiskelijaravintolat, pitäisi olla mukana tässä sulussa, jotta nekin saisivat oikeudenmukaisen kohtelun.

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Edustaja Multala.

10.46 Sari Multala kok: Arvoisa puhemies! Koronatilanne todella on nyt erittäin huolestuttava, ja erityisesti nyt viikonloppuna keskustelut vaalien siirtämiseen johtaneista tartuntaluvuista ja erilaiset skenaariot mallinnuksista tietysti herättivät sen kysymyksen, ovatko meidän rajoitustoimet tälläkään hetkellä tämänkään lain jälkeen ja sulkutilan jälkeen riittäviä ja päästäänkö siihen, mitä hallitus ja varmaan koko eduskunta ja Suomi toivoo, että lapset ja nuoret voisivat elää mahdollisimman normaalia elämää. Sen vuoksi olisikin erittäin tärkeää koko Suomen kansan mutta erityisesti eduskunnan, joka täällä näitä lakeja rajoituksista säätää, ymmärtää, miltä se tartuntatilanne nyt näyttää, sillä julkisuudessa käydyn keskustelun valossa näytti siltä, että näissä luvuissa, joita nyt vaalien siirtämisen perusteena käytettiin, ei oltu huomioitu tulevaa kolmen viikon ravintoloiden sulkua ja muita rajoitustoimia, jotka nyt kiristyvät. Tämä on erittäin tärkeää, jotta myös ihmiset ymmärtävät näiden rajoitustoimien tarpeellisuuden ja kontaktien välttämisen tarpeellisuuden, jotta ei jouduta siihen tilanteeseen, että ne pahimmat skenaariot toteutuisivat — tai edes se pienin skenaario, joka oli noin 2 000 tartuntaa päivässä koko Suomessa, mikä olisi suunnottomasti enemmän kuin tähän asti mikään päivä. Sen vuoksi toivonkin hallitukselta erittäin suurta avoimuutta ja toisaalta myös selkeää viestintää asiasta.

Arvoisa puhemies! Muutama sana tästä kyseisestä lakiesityksestä. Kuten täällä edustajat Sarkomaa ja Kauma totesivat, ravintoloita on rajoitettu jo viime keväänä, ne on suljettu, heille on silloin sallittu samalla tavalla ulosmyynti kuin nyt tässä kyseisessä lakiesityksessä. Edelleen perustuslakivaliokunta totesi, että tulevan sulun jälkeen on sitten harkittava ravintolatyypin erottamista toisistaan tarkemmin, esimerkiksi ikään kuin baarien ja yökerhojen sulun jatkamista tai ainakin tiukempaa rajoittamista verrattuna sitten ruokaravinto-

Pöytäkirja PTK 20/2021 vp

loihin, ja toivottavasti hallitus nyt ottaa tämän asian vakavasti, sillä kolme viikkoa on kuitenkin hyvin lyhyt aika valmistella uusia lakiesityksiä.

Arvoisa puhemies! Kuitenkin olisi tehtävissä myös sellaisia toimia, jotka helpottaisivat ravintoloiden tilannetta tämän sulun aikana ja mahdollisesti sen jatkuessa pidempään... [Puhujan mikrofonin sulkeutuu] — Arvoisa puhemies! Joku taisi vahingossa avata mikrofonin, mutta jatkan ihan hetken, kun oli vielä hieman aikaa jäljellä. — Toimia, jotka voisivat helpottaa ravintoloita, voisivat olla viinien vahvuisten alkoholituotteiden ulosmyynnin salliminen ja myös anniskelun alvin väliaikainen laskeminen. Tietenkin sitten erittäin tärkeää on se, mitä hallitus tekee ja minkälaisen esityksen menetysten korvaamiseksi hallitus tuo, ja toivottavasti tässä asiassa nyt kuunnellaan herkällä korvalla alaa, joka on ollut jo ennen tätä sulkua haastavassa tilanteessa, ja kuten kaikille yrittäjille, se epävarmuus siitä tulevasta tuo sitä huolta vielä entisestään. Moni varmasti on huolissaan työntekijöistään, haluaisi pitää työntekijät työssä, mutta jos salku jatkuu kolmesta viikosta vielä pidemmäksi aikaa, se muuttuu entistä haastavammaksi. Sen vuoksi toivon, että hallitus tuo pikaisesti esityksen eduskunnalle ravintoloiden ja muiden yritysten, joita nyt kiinni laitetaan, menetysten korvaamiseksi ja kuuntelee siinä alan toimijoita, jotta ne korvaukset olisivat oikeudenmukaisia.

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Ledamot Adlercreutz.

10.50 Anders Adlercreutz r: Ärade talman! Edustajat Niikko ja Turtiainen puhuivat tässä sensuurista. Eihän meillä Suomessa ole sensuuria. Täällä jokainen voi puhua, mitä sylki suuhun tuo, mutta se, että kutsuu hölynpölyä hölynpölyksi, on kritiikkiä, ei se ole sensuuria. Tai jos kritisoi sitä, että levitetään salaliittoteorioita, liittyvät ne sitten lentoliikenteeseen, tautiin tai vaalijärjestelyihin, ei sekään ole sensuuria. Se on sitä, että peräänkuuluttaa vastuuta jokaiselta poliitikolta, jokaiselta tässä yhteiskunnassamme.

Edustaja Lindén totesi, ettei voi asettaa ihmisiä eri asemaan. Se on ihan selvä. Jokainen on oikeutettu samanlaiseen arviointiin, mutta toki pitää huomioida erityisen haavoittuvassa asemassa olevat riskiryhmät, ja näinhän me toki teemme.

Edustaja Niikko puhui vaalien siirtämisestä. Se päätöshän, joka todennäköisesti tässä tehdään, ei liittynyt pelkästään siihen, miten vaalit voidaan järjestää turvallisesti paikan päällä — sen suhteenhan on jo laajoja ohjeistuksia tehty — vaan myöskin yleiseen psykologiseen ilmapiiriin: uskaltavatko ihmiset mennä äänestämään. Mitä tehdään sitten, jos vaalivirkailijat ovat karanteenissa, eivät pääse paikalle? Mitä tehdään, jos tuhannet, kymmenentuhannet suomalaiset ovat karanteenissa? Heidän äänestämislleen ei käytännössä löydy ratkaisuja. Näitä asioita on tässä jouduttu pohtimaan, ja sen kautta sitten päädyttiin valittavaan mutta välttämättömään ratkaisuun.

Mitä tulee ravintoloihin, niin eihän tässä kukaan halua vahingoittaa yrittäjiä, se lienee selvä. Tässä on tuettu yrittäjiä jo huomattavasti tämän vuoden aikana — toki edellisenkin vuoden aikana — se on varmasti yhteinen tahtotila. Mutta vääjäämättä tietenkin täydellistä symmetriaa ei voi saada aikaiseksi: on erilaista toimintaa, jokin on toista sosiaalisempaa, johonkin toimintaan liittyy erilainen tartuntariski kuin toiseen. Sitten tietenkin oleellista on, että näitä arvioidaan, tukia mitoitetaan tämän mukaan ja ne kohdistetaan oikein, ja tässä saattaa olla vielä vähän työtä tehtävänä.

Oleellistahan kaikessa tässä toiminnassa on, että kommunikointi on selkeää, selvästi kommunikoidaan nyt siitä, mitä tässä tavoitellaan, mikä on se taso, johon halutaan päästä,

Pöytäkirja PTK 20/2021 vp

minkälaisessa tilanteessa voidaan lähteä helpottamaan näitä rajoituksia. Näitten selkeitten, numeraalisten mittareiden viestittäminen varmaan helpottaisi kaikkien rajoitustoimien hyväksyttävyyttä.

Det är alltså väsentligt att vi med klara siffror också berättar vad det är vi vill åstadkomma, att vi klart säger när man kan börja lyfta på restriktionerna. Om vi får en horisont, ett mål så är det lättare för oss alla att acceptera det att vi ännu en liten stund måste leva under vissa restriktioner.

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Minuutin mittainen vastauspuheenvuoro, edustaja Myllykoski.

10.53 Jari Myllykoski vas (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Edustaja Adlercreutz otti esille hyvän asian, josta ei ole kovin paljon keskusteltu. Hieman menee ravintoloista ohi, mutta täytyy sanoa, että tässä tehdään psykologinen vaikutus. Valitettavasti omassakin maakunnassani on tullut sellaisia viestejä, että vaalivirkailijat ovat jo ilmoittaneet kieltäytyvänsä, jos vaali pidettäisiin normaaliin aikaan, ja se on jo sitten omalla tavallaan demokratian toteutumisen kannalta erittäin oleellinen asia, jos meillä ei ole lain edellyttämiä virkailijoita, jotka voivat sen vaalin viedä omalla panoksellaan läpi. Ja niin kuin tiedämme, monesti vaalivirkailijaväki on jo vähän ehkä politiikasta syrjään vetäytynyttä, vanhempaa väkeä, joka on myös riskiryhmässä. Siinä mielessä se on tärkeä asia huomioda, ettemme vain ole sokeasti sulkemassa silmiämme siltä, että demokratian pitää pystyä toteutumaan. [Puhemies koputtaa] Toki rokotuksia me tarvitaan.

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Ja puhujalistaan, edustaja Räsänen.

10.55 Päivi Räsänen kd: Arvoisa herra puhemies! Tässä esityksessä ongelmana on se, että sekä erilaisten ravintoloiden riskiprofiilit että alueiden hienosäätö ravintolatoiminnan rajaamisessa jätetään ponsien kautta tuleviin esityksiin, ei siis tähän esitykseen. Nämä ehdotukset eivät tulleet yllätyksenä, niistä on keskusteltu lähes vuoden ajan ja kannustettu hallitusta niitä selvittämään, ja ihmetyttääkin, miksi niitä ei valmisteltu ajallaan niin, että ne olisivat voineet jo nyt olla käytössä.

Tämä esitys on tarpeellinen, ja eduskunta on hienosti varsin yksituumaisesti tätä viemässä eteenpäin, mutta kyllä tässäkin täytyy antaa hallitukselle ja viranomaisillekin tiedotuksesta moitteita. Koronaan ja koronatoimiin liittyvä viestintä on ollut itse asiassa suurin ongelma koko tämän kriisin ajan. Meillä on ensinnäkin eri viranomaisten ja hallituksen sekaavaa, myös keskenään ristiriitaista, osin jopa harhaanjohtavaa viestintää, ja lisäksi netti täynnä kansalaisten mieliä entuudestaan hämmentävää disinformaatiota. Erityisten tärkeää on, että selvitetään esimerkiksi kuntavaalien siirtopäätöksen koko prosessi ja se, mikä merkitys tällä THL:n erikoisella matemaattisella skenaariolla jopa 11 000 päivittäisestä tartunnasta oli päätöksenteossa. Tässä ei muun muassa huomioitu lainkaan tätä ravintolasulkua, jota nyt käsittelemme, eikä muitakaan toimia.

Tästä valitettavasti nyt koronakriitikot saivat vahvan asean tukemaan myös näitä erilaisia salaliittoteorioita tai sitä, että virallisesti syötettäisiin kansalaisille nyt väärää tietoa. Tätä liikkuu tavattoman paljon tuolla netissä, ja myös tulee viestejä kansanedustajille. Tässä suuri ongelma on se, että jos nyt ei olla tarkkana viestinnässä, ei olla tarkkana niissä vi-

Pöytäkirja PTK 20/2021 vp

ranomaisten antamisissa luvuissa, niin horjutetaan luottamusta kansalaisten keskuudessa niihin toimiin, joita täällä eduskunnassa ja hallituksessa päätetään, ja sen takia toivoisin, että hallitus nyt aivan erityisellä tavalla skarppaisi tämän viestinnän kanssa.

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Edustaja Laakso.

10.58 Sheikki Laakso ps: Arvoisa puhemies! Vaikka hallitus on monissa asioissa onnistunut, niin täytyy sanoa, että tässä ravintolahommassa ollaan joko osaamattomia tai laiskoja. Vuosi on ollut aikaa keskittyä siihen, että voidaan ottaa huomioon tämä alueellisesti tai ravintolatyypillisesti. Ei voi oikeasti laittaa yökerhoja, pubeja, lounasravintoloita, liikenneasemien työpaikkaruokaloita samaan kategoriaan. Näissähän tietysti tällä hetkellä on pieniä muutoksia, mutta meillä varmasti löytyy tällä hetkellä virkamiehistöstä sellaista porukkaa, joka voisi tällaisiin asioihin keskittyä, siirtää ne tulevaisuushömpät vähäksi aikaa syrjään ja tehdä sen työn, mitä nyt tällä kohtaa pitäisi tehdä.

Mitä enemmän me pystytään antamaan ravintoloitsijoitten tai yleensäkin yrittäjien tehdä työtään, sitä enemmän meillä on sitä tulevaisuuden näkymää myös tulevaisuudessa ja sitä vähemmän joudutaan tukemaan niitä yrityksiä. Eihän tässä ole mitään helmen järkeä, että me lopetetaan ne firmat sieltä ja sitten maksetaan niille tukia, kun ne voisivat oikeasti jollain pienellä kädenojennuksella ja lainsäätämällä ja asetusmuutoksella toimia siellä jollain tavalla, että ne pysyisivät edes vaikka nollatuloksessa, mutta nyt me vain sitten yksinkertaisesti annetaan rahaa, ja se, mikä siinä on vielä se ongelma, on se, että me annetaan vain roposia.

Minä olen ihmetellyt sitä, että kun etenkin vihreät ja vasemmisto ovat esiintyvien taiteilijoiden puolestapuhujia olleet ammoisista ajoista lähtien, niin minkä takia teiltä ei tule mölinää, koska jos nämä ravintolat menevät kiinni, niin teidän hyvältä porukalta häviää työt ihan oikeasti. Minä en tiedä, kuinka paljon te elätte ja näette sitä hommaa, mutta oikeasti tilanne on se, että tässä on vielä sellainenkin ongelma, että tällä hetkellä Suomessa nousee ympäri maata jatkuvasti salakapakoita. Siellä on bändit soittamassa, siellä juodaan Tallinnasta tuotua juotavaa, ja näihin kun totutaan, niin miksi mentäisiin enää sinne kallisiin ravintoloihin? Ne paikat pystyvät olemaan aamuun asti, kymmeneen asti auki.

Emme me oikeasti voi meidän ravintoloita laittaa nyt tällä hetkellä niin ahtaalle näitten kaikkien juttujen takia, että niiltä loppuu kokonaan toimintaedellytykset tulevaisuudessa. Eivät ne lähde saman tien sormia napsauttamalla liikenteeseen, vaikka koronasta päästäisiin eroon.

Tässä on ristiriitaista tässä hommassa vielä sekin, että hallitus ei itsekään usko tähän kolmen viikon sulkuun, koska vaalit piti siirtää. Jos te uskotte tähän sulkuun, niin vaalejahan ei olisi tarvinnut siirtää. — Kiitos.

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Edustaja Kiljunen, Kimmo.

11.01 Kimmo Kiljunen sd: Arvoisa puhemies! Käyttäisin hieman debattipuheenvuoronomaisesti... [Puhuja aloittaa puheenvuoron mikrofonin ollessa suljettuna]

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Käyttäkää ihmeessä, mutta laittakaa mikrofoni päälle.

Pöytäkirja PTK 20/2021 vp

Kiitos huomautuksesta. Ette muuten ensimmäistä kertaa huomauta tästä.

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Enkä viimeistä. [Naurua]

Kiitos tästä debatin mahdollisuudesta.

Arvoisa puhemies! Uudemman kerran uusi lähtö. Käytän hieman keskustelupuheenvuoronomaisesti tämän oman puheenvuoroni ja otan tästä muutaman seikan esille.

Avauspuheenvuoro, joka tässä keskustelussa tänään käytiin, lähti liikenteeseen siitä, että yhteiskunnassa ei ikään kuin voitaisi keskustella avoimesti tämän koronaviruksen rajoitustoimenpiteistä, siitä, kuinka me otamme sen hallintaan. Minusta se oli outo huomio ottaen huomioon sen, että tässä eduskunnan salissakin parhaillaan me olemme käyneet aika monipuolisesti tätä keskustelua, ja tietenkin se kritiikki on myöskin oikea, että kukaan ei tiedä, mikä on se optimaalisin tapa hoitaa tämä koronavirusi. Hallitus tekee varmasti parhaansa kaiken sen tiedon pohjalta, mitä tästä asiasta on saatavilla. Täällä ei takuulla ole pahankisyyttä missään muodossa, vaan tavoitteena on nimenomaan saada hallintaan tämä kavalahulainen, joka meitä kiusaa. Yhteiskunnallista keskustelua käydään laajemminkin yhteiskunnassa tästä asiasta, ja siinä suhteessa täällä ei ole sensuuria päällä.

Toinen huomio, joka tässä kannattaa ottaa esille, ovat nämä perusihmisoikeudet ja niiden luonne. Oikeus elämään on keskeisin perusihmisoikeus, ja se on universaali. Se kattaa kaikki ihmisryhmät, koko globaalin yhteisön. On selvää, että vaikka me puhumme universaaleista perusihmisoikeuksista, niin tällaisessa kriittisessä tilanteessa me kiinnitämme erityisen huomion kaikkein haavoittuvimpiin ihmisryhmiin — kaikkein haavoittuvimpiin ihmisryhmiin suhteessa siihen yleiseen tavoitteeseen, että oikeus elämään on kaiken peruslähtökohta. Minä olen ymmärtänyt, että tällä pohjalla hallitus on toiminut.

Olin hieman huolissani, kun tässä keskustelun kuluessa, myöskin siinä ihan ensimmäisessä puheenvuorossa, viitattiin etnisiin ryhmiin. Mennään hyvin hyvin herkillä vesillä, ja minä kyllä tunnistan samantapaisia äänenpainoja eräässä suuressa eurooppalaisessa valtiossa 1930-luvulla sikäläisillä valtiopäivillä. Siinä suhteessa toivoisin, että me pystymme keskustelemaan näistä asioista sillä tavalla, että jokainen ihminen on oikeutettu elämään ja me suhtaudumme kaikkiin ihmisiin kunnioittaen ja tasavertaisesti. Se on kaiken lähtökohhta. Me emme voi katsoa ihmisen etnisen taustan taakse, vaan kaikki olemme samankaltaisia. Tämä on tässä tärkeä huomio.

Ravintoloiden osalta on täysin selkeä asia, että kukaan täällä ei tahallaan sulje näitä ravintoloita. Ei kukaan tee tahallaan kiusaa yrittäjille. Me kaikki haluamme toimia niin, että todella yritystoiminnan pidemmän jännevälän toimintaedellytykset turvataan, ja siihen tietysti tähdätään näillä rajoitustoimilla.

Ja viimeisenä seikkana lohdutuksena edustaja Zyskowitzille, joka peräänkuulutti sitä ongelmaa, onko tässä salaliittoteoria nyt olemassa Euroopan puitteissa, että pyritään eurooppalaiseen liittovaltioon: Itse olen parhaimmissa mielikuvituksissani kuvitellut, että tässä on globaali salaliittoteoria nyt käynnissä sen vuoksi, että me loisimme tänne globaalin hallinnon, jonka varassa tietysti viime kädessä ihmiskunta joskus onkin, yhteistyövarainen turvallisuusjärjestelmä. Nämä kriisit, ilmiöt, jotka ovat yli rajojen olevia, koko ihmiskuntaa kohtaavia ilmiöitä [Puhemies koputtaa] — niitä voidaan hallita vain globaalitasolla. Semmoinen salaliitto ehkä täällä taustalla on, ja jos on, niin minä saattaisin lähteä tukemaan sitä salaliittoa.

Pöytäkirja PTK 20/2021 vp

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Ja nyt aika on täynnä. — Edustaja Vallin.

11.05 Veikko Vallin ps: Arvoisa herra puhemies! Keskustelemme tästä ravintoloiden kolmen viikon sulkemisesta tässä, ja täällä on ollut muutama hivenen provosoiva puheenvuoro, joihin ensin haluaisin vastata.

Edustaja Turtiainen ensin esitti, että tässä olisi joku salaliitto ja koko koronapandemia ei olisi edes totta. Sehän nyt on ihan täyttä hölynpölyä. Jos katsoo vaikka, mitä on tapahtunut monissa muissa Euroopan maissa ja tapahtuu tällä hetkelläkin, niin kun katsoin tuossa aamulla esimerkiksi Tšekin lukuja, niin siellä oli 9 000 tartuntaa eilen ja 200 koronaan liittyvää kuolemaa. Kyllä tässä ihan tosi on kyseessä. Portugalissa oli tammikuun lopussa 16 000 tartuntaa pahimpina päivinä, niin että kyllä se on erittäin aggressiivinen virus ja leviää, jos sen annetaan levitä.

Edustaja Lindén sitten kritisoi tätä meidän lausumaehdotusta. Tämähän perustuu siihen, että olemme saaneet tietää näissä kuulemisissa, että korona ei leviä ulkotiloissa juurikaan, vaan sisätiloissa. Sitten on tullut toiveita esimerkiksi Pohjois-Suomesta, että siellä lasketelukeskuksissa ja muualla voitaisiin väljissä ulkotiloissa järjestää tarjoilua. Jos Lindén on sitten nähnyt jossain terassilla tupakoivia ihmisiä, niin sehän tarkoittaa sitä, että siellä on olleet vielä sisätilat auki ja he ovat tulleet siihen ulos tupakalle — tuskin siellä terassilla niin paljon ihmisiä on, jos on sisätilat suljettu. Mutta tietyille ravintolatyypeille se ulkotiloissa tapahtuva tarjoilu voisi olla ihan tilannetta pelastava, jos se tehdään terveysturvallisesti, ja kyllähän ravintoloitsijat sen osaisivat sitten tehdä, jos heihin luotetaan. Eli vähän mutuilulta vaikutti se.

Kyllä minä olen sitä mieltä, että on ihan hyvä, että hallitus on ollut näin päättäväinen tässä tilanteessa, ja toivoisin, että olisitte yhtä päättäväisiä korvaamaan nämä tappiot sitten. Silloin tässä olisi hyvä balanssi.

Teen tässä vastalauseen 2 mukaisen ponsiehdotuksen, joka kuuluu seuraavasti: ”Eduskunta edellyttää, että niillä ulkoterasseilla, joilla pystytään järjestämään ruokailu ja anniskelu turvallisesti, mahdollistetaan toiminnan jatkuminen myös rajoitusaikana.”

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Ja edustaja Vähämäki.

11.08 Ville Vähämäki ps: Kiitos, kunnioitettu puhemies! Kannatan aivan aluksi edustaja Vallinin tekemää lausumaehdotusta, jossa halutaan tuoda esille se poliittinen tahtotila, mikä meillä on, että se toiminta voitaisiin mahdollistaa ulkotiloissa — on niitä asiakaspaikkoja vaikka neljäsosa tai vaikka kymmenesosa siitä tavallisesta — mutta siten, että se tauti ei todellakaan sitten siellä leviä. Tässä on ajateltu lähinnä vaikkapa näitä pohjoisen lasketelukeskuksia.

Täällä on myöskin esitetty, että anniskelun alvia laskettaisiin tilapäisesti 24:stä 14:ään, ja mekin olemme tätä esittäneet aikaisemmin, muistaakseni taisi olla kesäkuussa jo. Tästä ajattelen siten, että tämä on hyvin kannatettava ajatus, ja tätä voitaisiin vaikkapa 12 kuukauden ajaksi ehdottaa, vaikkapa alkaen 1.4.2021 ja siitä 12 kuukautta eteenpäin. Tämä olisi semmoinen aika lailla kevyt, helpohko tukitoimi, ja se todellakin vaikuttaisi heti.

Ihan lopuksi haluan vielä nostaa sen edustaja Östmanin tekemän hyvän pohdinnan siitä, että kun valiokunnan mietinnössä tämä ensimmäinen lausumaehdotus menee siten, että täytyy sitten jatkossa tukea tasapuolisesti, niin sekin kysymys, että miten tuetaan tasapuolisesti, on vähän tavallansa... Tässähän valiokunta myöskin kuvaa poliittisen tahtotilan sii-

Pöytäkirja PTK 20/2021 vp

tä, että halutaan tukea tasapuolisesti, mutta se, miten se tehdään tasapuolisesti, on vielä täysin auki, joten tähän täytyy kiinnittää huomiota. Mielestäni edustaja Östman nosti tässä hyvin olennaisen asian esille.

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Edustaja Rantanen.

11.10 Mari Rantanen ps: Arvoisa puhemies! Muutama huomio tästä keskustelusta.

Ensinnä edustaja Lindénin moitteeseen tästä perussuomalaisten lausumaehdotuksesta. Jos luitte sen nyt tarkkaan, niin kuin oletan, niin siellä lukee, että ”eduskunta edellyttää, että niillä ulkoterasseilla, joilla pystytään järjestämään ruokailu ja anniskelu turvallisesti” — turvallisesti järjestämistähän ei ole esimerkissänne kerrottu 16 neliön terassi, jossa on 30 henkeä.

Ja itse asiassa, arvoisa puhemies, näitä erilaisia turvallisesti ulkona järjestetyn anniskelun esimerkkejä löytyy Euroopasta useita. En oikein ymmärrä, miksi Suomessa pitää kaikki aina keksiä uudelleen. Niitä esimerkkejä voi ottaa: siellä on muun muassa tällaisia rajoituksia, että pöytien väli on tietty, jolloin turvavälit toteutuvat, pöydissä saa istua x määrä ihmisiä, jolloin se altistuminen kohdistuu vain pieneen joukkoon, ja jos on vaikkapa samaa perhettä, niin siinä saa olla x määrä ihmisiä. Kyllä näitä esimerkkejä on, jos niitä vain halutaan meillä käyttää, mutta syystä tai toisesta meillä halutaan kaikki pyörät keksiä aina uudelleen.

Sitten mitä tulee tähän ravintoloiden ahdinkoon, niin tilannehan on se, että ymmärtääkseni aika laajalti ravintola-ala ymmärtää tämän tilanteen ja tämän sulun, mutta sitä he eivät ymmärrä, minkä vuoksi ei ole otettu esimerkiksi näitä korvauksia riittävin määrin huomioon. Nythän siellä joka tapauksessa juoksevat kulut pyörivät. Kun meillä ei ole nyt sitä lomautuslakia, jolloin voitaisiin nopeammin lomauttaa, niin siellä pyörivät nämä palkkakustannukset, siellä pyörivät vuokrakustannukset, siellä pyörii koko ajan se juokseva kustannus, ja nyt heillä on huoli siitä, miten tämä asia saadaan järjestymään, kun näyttää siltä, että tämä korvaustaso on aivan liian matala, mitä tällä hetkellä tämänkin lain perusteluissa esitetään.

Ja sitten tietysti tulevat nämä tässäkin keskustelussa esiin nostetut alv-alennukset. Minä takia sitä alkoholin ulosmyyntiä ei tähän kohtaan tuotu loiventamaan tätä ravintola-alan iskua, koska ihan samaan aikaan, kun ihminen ostaa ne ravintola-annokset, hän voisi ostaa sen pullon viiniä sieltä mukaan, mikä hyödyttäisi sekä asiakasta että myös tätä hankalassa tilanteessa olevaa ravintola-alaa? Kyllä näitä olisi ollut syytä ehkä tässä yhteydessä tarkemmin miettiä.

Ja sitten, arvoisa puhemies, aivan lopuksi tähän raja-asiaan. Tämä on juuri se asia, mitä tässäkin salissa on nyt viikkotolkulla ja kuukausitolkulla puhuttu, että jos samaan aikaan me rajoitetaan valtion sisällä muun muassa elinkeinoa, mikä tässä nyt tapahtuu, ja samaan aikaan meidän raja vuotaa — sieltä tulee tänäkin päivänä [Puhemies koputtaa] vaikka ties kuinka monta virustartuttajaa läpi — niin näin tämä ei voi olla. Tämä on epäloogista, ja tämä on epäoikeudenmukaista, ja tähän kyllä hallituksen sietäisi tehdä nopeasti korjauksia ja tuoda muun muassa...

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Näin, ja nyt menee puheraja.

...tämä laki ennakkotodistuksista eduskuntaan.

Pöytäkirja PTK 20/2021 vp

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Edustaja Lindén.

11.13 Aki Lindén sd: Arvoisa herra puheenjohtaja! Tästä ihan paikalta neljään asiaan, jotka tässä keskustelussa ovat nousseet esille. Ensimmäinen niistä liittyy rajakysymykseen, mutta se on liian laaja, jotta sitä nyt voisi perusteellisesti käydä läpi. Itse kävin viikonloppuna läpi hallituksen esityksen 137, joka oli se lokakuussa meillä ollut niin sanottu rajalaki, joka sitten meni perustuslakivaliokuntaan, ja kävin läpi myös ne asiantuntijalauseennot siellä. Siihen oikeastaan viittasin, kun sanoin, että kyllä meillä on tämä oikeushakko niin vaikea, että se häiritsee sitä, että me saataisiin kunnolla tämä asia järjestykseen. Kuulin, että perjantaina edustaja Zyskiewicz oli tästä samasta asiasta käyttänyt hyvän puheenvuoron, joka minulla oli mahdollisuus äsken lukea. Olen näiltä osin ihan samaa mieltä edustaja Rantasen kanssa, että meidän täytyy saada järjestystä tähän asiaan, mutta en mene nyt tässä yhteydessä sen pidemmälle.

Toinen ihan lyhyt kommentti: Edustaja Niikko käytti tässä tunti sitten puheenvuoron, jossa hän kritisoi minun puheenvuoroani ja viittasi siihen, että kyllähän terassit voitiin viime kesänäkin hoitaa turvallisesti. Näin toki on. Silloin meillä oli kymmenen tartuntaa päivässä. Nyt meillä Suomessa on 700—800 tartuntaa päivässä. Tilannehan on aivan eri. Olen aivan vakuuttunut siitä, että 13.6. meillä on toisenlainen tilanne tässä maassa. Tiedän nyt — kun tämä puheenvuoroni menee nauhalle niin kuin kaikki menee — että jos ei sitten 13.6. olekaan ollut toisenlainen tilanne, niin sittenhän joudun sanoistani vastuuseen. Mutta oma arvioni on, että 13.6., kun ensin käymme äänestämässä, voimme sen jälkeen hyvin rauhallisesti mennä terassille ottamaan yhdet, koska silloin tilanne on rauhallisempi meidän maassamme.

Kolmantena asiana rokotteista, joista edustaja Laukkanen puhui: Katsoin juuri tuoreimmat tilastot. Suomihan on EU-maista selvästi kakkonen rokottajana. Väestöstä 8,8 prosenttia oli rokotettu eilen, tänään varmaan menee 9 prosenttia väestöstä puhki. Tanska on yhden desimaalin verran meitä edellä. Eli ne rokotteet, joita me olemme saaneet, me olemme pystyneet meidän terveysjärjestelmän kautta tehokkaasti välittämään eteenpäin.

Viimeisenä asiana sitten tämä, josta nyt eniten tässä on keskusteltu: Minä tarkoitin kriittikilläni sitä pykäläesitystä, joka perussuomalaisilla on ollut ja jossa poistetaan siis se yksi sana eli pykälä rajataan pelkästään niin, että rajoitukset koskevat sisätiloja. Tuo lausumahan on kauniisti ja fiksusti muotoiltu sisällöltään, eli puhutaan terveysturvallisuudesta ja niin edelleen. Mutta jos pykälä on sellainen, että se ei mahdollista ollenkaan ulkotilojen sulkemista, niin silloin tietysti meillä on ongelma käsillä. Olen aivan samaa mieltä siitä, että voidaan varmasti tietyllä tavalla fiksusti järjestää ulkotiloissa ruokailua, ottaa etäisyydet huomioon. Omat havaintoni, joihin viittasin, olivat nyt viikonlopulta kovin toisen näköisestä ravitsemusliikkeestä, jos näin voidaan sanoa. — Kiitoksia.

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Edustaja Eestilä.

11.16 Markku Eestilä kok: Arvoisa puhemies! Edustaja Lindén ammattinsa vuoksi pitää erinomaisia puheenvuoroja ja analysoi tätä viruksen vastustamistyötä, ja olen hyvin pitkälle monesta asiasta hänen kanssaan samaa mieltä. Mutta kun on hyvä ja luotettava puheenvuoro, niin siellä ei saa olla virheellisyyksiä, koska on mahdollista, että jotkut asiantuntijat jopa uskovat niitä.

Pöytäkirja PTK 20/2021 vp

Kun te puhutte tästä tartuntatautilain 16 §:stä, ”pakollinen terveystarkastus”, niin tässä pykälässä ja siinä viitatuissa edellisissä pykälissä puhutaan yksiselitteisesti monikosta. Minua on ainakin koko eduskuntaurani aikana opetettu, että jos mietintö on ristiriidassa pykälien kanssa, niin pykälät ratkaisevat, koska pykälät ratkaisevat oikeusistuimessa. [Aki Lindén: Olen samaa mieltä!] En sano tätä millään pahalla enkä niin kuin viisastellakseni, vaan koska tämä on niin fundamentaalinen asia. Jos pykälissä selvästi ilmoitetaan jotakin, niin ihmettelen, mistä ne asiantuntijat löytyvät, jotka kääntävät pykälän monikkomuodon yksiköksi. Mutta ei siitä sen enempää. Tarkistutetaan jollakin. Täällä on perustuslakivaliokunnan puheenjohtaja. Jos olen väärässä, niin minä mielelläni olen väärässä, mutta tässä käsityksessä olen, että pykälät ratkaisevat.

Sitten mitä tulee näihin ravintoloiden ulkoterasseihin, niin nimenomaan rinneravintoista, kuten edustaja Rantanen täällä aivan oikein totesi, on tullut meille viestiä siitä, miksi niitä ei sallita auki pidettäväksi. Edustaja Lindén nosti esille täällä esimerkin, että oli ollut pieni tila, jossa oli paljon ihmisiä. No, eihän niin pidä toimia, mutta jos meillä on ulkotila ja jokainen meistä sen verran tietää, että on täysin eri asia viruksen leviämisen kannalta, ollaanko me pitkään sisätiloissa vai ollaanko ulkotiloissa, joissa tuulee... Ensinnäkin pitää asettaa kriteerit ja ehdot. Pitää olla ehdottomasti ulkotila, jossa tuulee ja virukset häipyvät. Sitten pitää olla tietty neliömäärä, jossa saa olla tietyn verran ihmisiä, ja tietyt etäisyydet. Eivät ne perheet voi keskenään syödä siellä. No okei, ovathan ne muutenkin siellä sisätiloissa. Mutta lähtökohtaisesti pitäisi noudattaa sääntöjä, ja jos joku rinneravintola ei noudata sääntöjä, niin rinneravintola pannaan kiinni. Eihän tämä sen kummempaa ole.

Sitten, arvoisa puhemies, kun tässä aiheessa ollaan, joka hieman rönsyilee tästä alkupe-raisestä aiheesta: Itselleni on tullut viestiä siitä, minkä takia Suomessa — nyt voin olla kylä väärässä, en tiedä päivän tilannetta — meillä on eri rokotteet eri-ikäisille edelleen. Monissa maissa on poistettu nämä ikään kuin rokotteita syrjivät käytännöt ja annetaan kaikille kaikkia rokotteita. Silloin ei tulla siihen tilanteeseen, missä nyt ollaan, että yli 70-vuotiaat yrittäjät, jotka joutuvat yrittämistä ja ammattiaan pitämään kokonaan yllä, eivät saa rokotetta, mutta alle 70-vuotiaat työntekijät saavat rokotteet. Tämä on syrjivä ja erikoinen tilanne, eli pyytäisin hallitusta huomioimaan tätä asiaa ja miettimään, voiko tälle kenties tehdä jotakin.

Vielä viimeisenä asiana, kun näkyy vielä sekunteja kellossa olevan: Me puhuttiin täällä vaaleista, ja ne on siirretty. En mene siihen, mutta pitäisikö nyt oikeasti miettiä, kun terveydenhuoltohenkilökunta on lujilla ja pelätään, että vuodeosastot ja teho-osastot alkavat täyttyä, pitäisikö tämä sote ja sen käsittely eduskunnassa keskeyttää, koska on pikkusen tärkeämpää hoitaa korona kuntoon kuin viedä väkisin sotea eteenpäin?

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Näin, ja edustaja Kauma.

11.19 Pia Kauma kok: Arvoisa puhemies! Tässä talousvaliokunnan mietinnössä on kolme lausumaa, jotka ovat erinomaisia. Myöskin me kokoomuksen eduskuntaryhmän talousvaliokunnan jäsenet kannatimme niitä. Sen lisäksi meillä on tässä valiokunnan mietinnössä vastalauseen 1 mukaiset lausumaehdotukset, joita on viisi kappaletta. Arvoisa puhemies, haluan vielä lukea ne tässä erikseen.

Ensimmäinen niistä on: ”Eduskunta edellyttää, että laaditaan yksinkertainen ja nopean maksatuksen mahdollistava korvausmalli, joka perustuu kirjanpitoon. Korvausmäärien tu-

Pöytäkirja PTK 20/2021 vp

lee olla riittävät, ja niissä tulee huomioida, että ravintoloiden taloudellinen liikkumavara on pienentynyt, koska koronavirusta on jo kestänyt lähes vuoden ja koska helpotettu työntekijöiden lomautusmenettely ei ole enää käytössä.

Toinen lausuma: ”Eduskunta edellyttää, että alennetaan anniskelun arvonnäkövero tilapäisesti 24 prosentista 14 prosenttiin.”

Kolmas lausuma: ”Eduskunta edellyttää, että sallitaan viinien ulosmyynti tilapäisesti anniskeluoikeuden omaaville ravintoloille.”

Neljäs: ”Eduskunta edellyttää, että jos lain voimassaoloa joudutaan tautitapausten suuren määrän takia 28.3. jälkeen pidentämään, ravintoloille maksettavien korvausten määrää nostetaan samassa suhteessa.”

Ja viides lausuma: ”Eduskunta edellyttää, että hallitus laatii uskottavan ulospääsystrategian rajoituksista siten, että se turvaa kannattavan liiketoiminnan edellytykset tulevaisuudessa ja parantaa toimialan investointi- ja kasvumahdollisuuksia niillä aloilla, jotka erityisesti ovat kärsineet koronaepidemiasta, hallituksen epäonnistuneesta viestinnästä sekä liiketoiminnan rajoittamisesta.”

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Edustaja Multala.

11.21 Sari Multala kok: Arvoisa puhemies! Kannatan edustaja Kauman esittämiä lausumaehdotuksia.

Arvoisa puhemies! Muutama sana vielä tästä kokonaisuudesta.

Se, minkä unohdin tuossa alkuvaiheessa sanoa: Täällä on paljon keskusteltu esimerkiksi rajojen kysymyksestä, ja todella toivon, että tämä asia nyt saadaan kuntoon. On vaikea ihmistenkin ymmärtää sitä, että jos tosiaan pykälissä tällainen mahdollisuus on ja perustelut sen sitten kumoavat tai ikään kuin tekevät vaikeampaa sen käyttämisestä, että voisimme vaatia todistusta tai testiä rajoilla, niin sitä ei sitten olla toimeen aina pantu. Mutta voin kyllä sen kertoa, että esimerkiksi Helsinki-Vantaan lentokentällä tämä asia on nyt tällä hetkellä kunnossa ja testiin ohjataan ihmiset, eli ollaan toimittu, vaikka tämä hallituksen esitys ei olekaan eduskunnan läpi vielä mennyt.

Arvoisa puhemies! Sen kuitenkin vielä haluaisin lisätä, että sen lisäksi, että nyt tämä ravintolat kiinni laittava esitys eduskunnasta läpi menee, niin olisi vielä kyllä sellaisiakin keinoja, joita toivoisin vielä kerran hallituksen harkitsevan, tuovan lainsäädäntöön. Sivistysvaliokunta yksimielisesti, kaikki puolueet mukana, ehdotti, että tartuntatautilakiin, silloin kun sitä täällä käsiteltiin, olisi lisätty toiminnanharjoittajille mahdollisuus velvoittaa kasvusoajaimien, maskien käyttöön omassa toiminnassaan ja omissa tiloissaan. Ehdotimme sitä sen vuoksi, että haluaisimme, että kaikki lapset ja nuoret välttyisivät tulevaisuudessa mahdollisimman pitkälle menevistä rajoituksista ja voisivat elää mahdollisimman normaalia elämää, sillä tiedämme jo nyt, että lasten ja nuorten elämään näillä rajoituksilla on ollut erittäin vakavia seurauksia, joista me olemme täällä moneen kertaan keskustelleet.

Valitettavaa kuitenkin on, että sosiaali- ja terveystieteiden valiokunta ei tätä meidän lausuntoamme ottanut sillä tavalla todesta, että se olisi lakiin asti päätynyt, mutta toivon vakaasti, että hallitus voisi vielä kertaalleen harkita tämänkin yhden lisäkeinon käyttöönottoa. Se helpottaisi esimerkiksi julkisten toimijoiden, kuten vaikkapa HSL:n, toimintaa. He voisivat omassa kulkuvälineissään velvoittaa asiakkaitaan käyttämään kasvusoajaimia.

Kaikki me tiedämme, että tämäkään kysymys ei yksin tätä asiaa ratkaise. Kaiken a ja o on se, että vältämme turhia kontakteja, mutta on tilanteita, joissa ollaan pienissä tiloissa, ja

Pöytäkirja PTK 20/2021 vp

vaikka siellä olisi vähemmän asiakkaita, niin siellä on riski, jos ollaan ilman kasvosuojaimia, että se korona helpommin leviää. Vetoan vielä kerran hallitukseen: tämä ei ole poliittinen kysymys, tämä on epidemianhallintakysymys, ja siksi olisi järkevää tämänkin keino ottaa käyttöön.

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Edustaja Myllykoski.

11.24 Jari Myllykoski vas: Arvoisa herra puhemies! Tässä on hyviä puheenvuoroja ravintolakäytänteistä ja niitten mahdollistamisesta tuotu esille, ja toki omalta kohdaltani olen hieman, voisiko sanoa, kriittinen ja pettynytkin siihen, että avi — jolla tietysti on tämän pandemian ajalla varmasti todella paljon töitä ja haasteita — on kyllä mielestäni toiminut hampaattomasti siinä määrin, että niissä ravintoloissa, joissa ei noudateta rajoituksia, joita edellytetään, ei ole niitä sulkemisia tapahtunut. Olen ymmärtänyt, että majoitus- ja ravintola-alan liitto on itse tuonut esille, että he eivät tule puolustamaan, vaikka olisi jäsenyritys, niissä tapauksissa, missä näitä säädöksiä on rikottu ja olisi sitten tehty tällainen kahden viikon — en muista, mikä se sulkemisaika nyt onkaan. Ja tämä on ollut se, mikä tässä meitä on ajanut nyt tällaiseen tilanteeseen, että ollaan sen tilanteen edessä, että joudumme täällä tekemään niitä päätöksiä, kun viranomaiskenttä ei ole riittävän tarmokkaasti toiminut.

Edustaja Laakso toi tässä aika kuvaavan tilanteen esille, että kun kieltöjä tehdään, niin me emme voi välttyä lieveilmiöiltä, eli meillä varmasti tapahtuu sellaista harmaata taloutta ja rikollista ravintolatoimintaa, ja meillä on kyllä omakohtaisia kokemuksia niiden suitsemisen mahdottomuudesta sieltä 1900-luvun alkupuolelta kieltolain ajalta siitä, mitä sitten tapahtuu. Nyt on kyseessä kuitenkin tähän pandemiaan liittyvä lyhytaikainen sulkeminen, ja toivottavasti sitten jatkossa, kun päästään sinne, oliko kesäkuun 13. päivään, edustaja Lindén voi ottaa sen yhden. Minä en taida sitten siinä vaiheessa kyllä yhteen tyytyä. Mutta joka tapauksessa nyt ollaan tämän tilanteen edessä, missä olemme.

Edustaja Eestilä toi hyvän asian esille: pykälät ovat pykälä. Mutta on siinä vielä yksi asia, että jos korkein oikeus on tulkinnut pykälää omalla tavallaan, niin sitten mennään kyllä sen tulkinnan mukaan, luki sitten pykälässä mitä hyvänsä, että siellä täällä mennään. Mutta joka tapauksessa meidän pitää pystyä näkemään, kuinka tulemme ravintoloita pelastamaan, kun tästä pääsemme. Onko pienpanimoitten verkkomyyntioikeus, tuleeeko niitä alvin helpotuksia määräaikaaisesti tietyksi ajaksi, jotta myös saamme jaloilleen ne kriisissä olevat yrittäjät?

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Edustaja Räsänen.

11.27 Päivi Räsänen kd: Arvoisa herra puhemies! Mielestäni juuri hiihtokeskuksien rinne- ja ravintoloiden ulkotilat olisivat voineet kyllä jäädä näiden rajoitusten ulkopuolelle. Kyllä siinä take away -tuotteita siellä kesken hiihdon jossakin syödään ja ladun varrella myös omia eväitä syödään sitten vaikkapa nokipannun äärellä, ja sen vuoksi ajattelen, että mikäli näitä turvaetäisyyksiä olisi noudatettu, niin rinne- ja ravintoloiden ulkotilat olisivat voineet jäädä tässä poikkeukseksi.

Täällä on, arvoisa puhemies, useassa puheenvuorossa sivuttu disinformaatiota ja liikkeellä olevia salaliittoteorioita, joihin osa kansalaisista luottaa enemmän kuin siihen viralliseen informaation. Siksi pidin kyllä tuota edustaja Kiljusen puheenvuoroa hiukan vaaral-

Pöytäkirja PTK 20/2021 vp

lisena, kun hän totesi, että kyllä tässä ehkä on tällainen globaali salaliitto takana. Varmasti tarkoittitte sen kevennykseksi tai vitsiksi, kyllä sen moni täällä ymmärsi, mutta se olisi kyllä syytä eduskunnan pöytäkirjoihinkin mielestäni selventää, ettei lähde sellainen huhu liikelle, että pääministeripuolueen arvostettu kansanedustaja tunnustaa nyt tällaisen globaalin salaliiton koronatoimien takana. Varmasti tarkoittitte kansainvälistä yhteistyötä, jota koronan torjumiseksi tehdään ja jota ilman muuta tarvitaan, mutta eihän siellä nyt mitään salaliittoa ole.

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Edustaja Lindén.

11.29 Aki Lindén sd: Arvoisa herra puhemies! En pidä itseäni erityisesti jänkkäilyyn taipuvaisena, mutta halusin vielä käyttää lyhyen puheenvuoron liittyen juuri tämän tartuntatautilain 16 §:n tulkintaan.

Oma tulkintani on täsmälleen sama kuin edustaja Eestilällä. Se pykälä on hyvin selkeä. Sen mukaan pitäisi voida toimia juuri niin, että aluehallintovirastot määräävät esimerkiksi tietyn lentokoneen tai tietyn päivän tai tietyn jonkun muun liikennevälineen tilanteessa tällaisen kohdennetun, ryhmään kohdistuvan, pakollisen terveystarkastuksen. Mutta kun me olemme kuulleet valtavaa määrää asiantuntijoita sosiaali- ja terveysvaliokunnassa, niin siellä on selitetty meille — ja minulla on nyt tässä edessäni se vuoden 2016 hallituksen esitys, ja se 16 §:n perustelu kuuluu näin — että ”vaikka 14 ja 15 §:n mukainen” — 14 § on siis vapaaehtoiset terveystarkastukset ja 15 § on kohdennettu terveystarkastus — ”terveystarkastus ehdotetaan toteutettavaksi ensisijaisesti vapaaehtoisesti yhteisymmärryksessä henkilön kanssa, henkilön kieltäytyessä tutkimuksesta on edelleen oltava mahdollisuus tehdä päätös, että terveystarkastus on pakollinen” ja niin edelleen jatkuu.

Eli tähän yksilö-sanamuotoon ovat saamani informaation mukaan juristit laajasti takeruneet ja vetäneet sen johtopäätöksen, joka on käytännössä ohjannut sitten esimerkiksi aluehallintoviranomaisten toimintaa tässä tapauksessa ymmärtääkseni väärään suuntaan, ja sen takia olisi erittäin tärkeää todeta, että noudatetaan sitä sanamuotoa. Itse olen ensimmäisen kauden kansanedustaja, mutta olen muutaman kerran, kun valiokunnissa käydään näitä keskusteluja, muutoinkin ollut sitä mieltä — aikanaan pitkään hallinnossa olleena totesin näin — että siellä on kaksi kovaa tekijää: raha ja pykälät. En minä koskaan luenut jonkun hallituksen esityksen perusteluja. En minä oikeastaan tiennyt semmoisia olevan olemassakaan ennen kuin tulin tänne eduskuntaan. Eli olen samaa mieltä, että se pykälä ratkaisee, mutta kuitenkin tästä ollaan tällainen keskustelu käyty.

Vielä ihan loppuun totean, että kun nyt näitä tutkailin tässä viikonloppuna, niin kiinnitin huomiota siihen, että kun vuonna 2016 tartuntatautilaki säädettiin, kuultiin 50:tä asiantuntijaa. Kun me nyt olemme käsitelleet ja säätäneet sitä yhtä ainoata pykälää, sitä 58 §:ää, ja sitten näitä sen alakirjainpykälä g, f, e ja niin edelleen, on kuultu 198:aa asiantuntijaa. Jotenkin tuntuu, että nyt tämä mopo on karannut käsistä.

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Ja edustaja Eestilä, minuutin mittainen vastauspuheenvuoro.

11.32 Markku Eestilä kok (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Tässä me pääsemekin aika mielenkiintoiseen kysymykseen. Minun käsittääkseni vallan pitää olla tässä talossa ja ne henkilöt, jotka täällä pykäläiä laativat, myös saavat sen mukaisesti Suomessa sit-

Pöytäkirja PTK 20/2021 vp

ten näitä asioita vietyä eteenpäin. Minun mielestäni se, mitä edustaja Lindén sanoi, on aivan oikein, ja minä en halua viisastella enkä ole juristi, mutta täällä talossa olen ollut, ja nythän tässä selvästi viitataan pykälissä monikkoon, mutta sitten mennään tapauskohtaisesti siihen, mitä yksilö saa tehdä ja mitä ei saa tehdä. Viittaukset ovat täysin eri asia. Edelleen olen sitä mieltä, että oikea tulkinta on nimenomaan monikossa. Ja jos joku asiantuntija tai joku tuomari sitten myöhemmin tulkitsee, niin miksi eduskunta luovuttaa valtaa heille?

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Ja puhujalistaan. — Edustaja Juvonen.

11.32 Arja Juvonen ps: Arvoisa herra puhemies! Edustaja Multala, mainitsitte tuon tartuntatautilain ja sosiaali- ja terveysvaliokunnan mietinnön. Sosiaali- ja terveysvaliokunnassa perussuomalaiset jättivät vastalauseen tähän. Mehän esitimme, että kuljetuspalvelun tarjoaja tai liikennöitsijä voisi kieltäytyä ottamasta kuljetettavaksi tai poistaa liikennevälineestä matkustajan, joka ei noudata annettuja toimintaohjeita. Ja tämä liittyy juuri tähän maskiin. Mehän luimme juurikin uutisen Savonlinnasta bussimatkustajasta, joka altisti ja tartutti matkallaan omalla huolimattomalla käytöksellään bussilastillisen ihmisiä — aivan käsittämätöntä. Ja toivottavasti, kokoomus, te tuitte perussuomalaisten vastalauseetta, josta täällä salissa myös äänestettiin.

Mutta, arvoisa puhemies, mitä tulee vaalien siirtämiseen, niin onhan tämä ollut uskomaan vuosi. Teillä on, hyvä hallitus, ollut vuosi aikaa valmistautua muun muassa internet-äänestykseen, valmistautua siihen, millä tavalla drive-in-äänestyspaikkoja pystytetään, mutta te ette ole tehneet mitään. Sen sijaan te olette tehneet sote-uudistusta ja ajaneet sitä kuin käärmettä pyssyyn ja laittaneet myös sosiaali- ja terveysvaliokunnan tämän sote-uudistuksen kanssa työskentelemään. Se on vienyt aikaa valmistautumiselta kaikkeen muuhun. Ja todellakin, kyllä sote-uudistus tulisi laittaa nyt hattuhyllylle, mutta ei terapiatakuuta, ja tästä myös perussuomalaiset sosiaali- ja terveysvaliokunnassa ovat huomauttaneet. Olisi erittäin tärkeää, että terapiatakuu käsitellään, sillä ihmiset tarvitsevat apua hyvin kipeästi.

Ja, edustaja Lindén, sanoitte, että kesäkuussa Railin päivänä voimme mennä sinne terasille sitä olutta juomaan — ei välttämättä. On täysin epäselvää, kuinka monta ihmistä on rokotettu juhannukseen mennessä. Emme me pysty sanomaan tätä niin kauan kuin meillä ei ole rokotuksia. Ja tästä edelleen aasinsiltana kysymys tähän kotimaiseen ja omaan rokotetuotantoon liittyen: Teettekö te, hallitus, mitään sen eteen, että me lähdemme käynnistämään kotimaista rokotetuotantoa? Se on osa huoltovarmuutta. Se on äärettömän tärkeää. Sikainfluenssan aikaan me huomasimme, mitä tapahtuu, kun rokotetta ei ole. Me jäimme silloinkin odottamaan. On ollut väärä päätös vuonna 2003 ajaa oma rokotetuotanto alas, mutta virheet voidaan korjata, kun ajatellaan, mitä tulevaisuudessa on vielä edessä. Oma rokotetuotanto pystyy, rahoitus sille, selvitys, teknologia ja toimitilat — mitä vastaatte, ministeri?

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Näin. — Arvoisat edustajat, jatketaan puhujalistalla. Ei mennä enää debatoimaan. Koetetaan pitää keskustelu päivän teemassa eli majoitus- ja ravitsemustoiminnasta annetun lain väliaikaisessa muuttamisessa. Edustaja Zyskowiec näyttää esimerkin.

11.35 Ben Zyskowicz kok: Arvoisa herra puhemies! Puhemiehen toivomus on perusteltu, mutta kun tässä tätä koronaepidemiaa on nyt laajemmin käsitelty, niin en malta minäkään olla puuttumatta pariin tässä esille tulleetseen näkökohtaan.

Edustaja Eestilä nosti aiheellisesti esille sen, että tässä koronakriisin keskellä hallitus punkee härkäpäisesti eteenpäin valtavaa hallintoremonttia eli sote-uudistusta. Kun tätä arvostelen, en tarkoita niinkään eduskunnan työtilannetta. Totta kai eduskunnassakin, varsinkin perustuslakivaliokunnassa ja sosiaali- ja terveystieteiden valiokunnassa, olisi syytä keskittyä ennen kaikkea tähän koronakriisiin. Nyt tiedämme, että esimerkiksi tartuntatautilain 58 §:ää olisi eduskunnassa ollut syytä käsitellä pikkasen huolellisemmin, jotta ei olisi törmätty niihin tulkintaongelmiin, joihin käytännössä on törmätty.

Mutta kun arvostelen sote-uudistuksen punkemista härkäpäisesti eteenpäin, en tarkoita ennen kaikkea eduskunnan tilannetta. Tarkoitan tilannetta tuolla kentällä; sairaanhoitopiireissä, kunnissa. Siellä sairaanhoitopiireissä ja kunnissa sote-henkilöstö on aivan ylikuormittunut tämän koronakriisin vuoksi. Kohta käsittelemme hallituksen valmiuslain nojalla antamaa käyttöönottoasetusta, jossa niin sanottua hoitotakuuta lievennetään. Minkälainen hoitovelka jääkään tästä koronakriisistä? [Arja Juvonen: Hirveä!] Miten täystyöllistettyjä ovatkaan sairaanhoitopiirien ja kuntien sote-ammattilaiset tämän koronakriisin jälkeen, kun nämä kaikki syntyneet hoitovelat ja muut ongelmat tulevat ratkaisuun?

Kaiken tämän keskelle hallitus härkäpäisesti punkee valtavaa hallintoremonttia, sote-uudistusta, kovalla kiireellä ja tiukalla aikataululla. Tekisi mieli kysyä hallitukselta: oletko menettänyt järkenne? Kun tämän kaiken keskellä pungette väkisin tätä sote-uudistusta ja raskautatte näitä kentän sote-ammattilaisia, joilla on kädet täynnä työtä koronassa ja koronan jälkeisenä aikana, niin raskautatte vielä heitä tällä valtavalla hallintoremontilla. Ottakaa nyt järki käteen ja todetkaa, että nyt ei ole oikea aika tällaiselle valtavalle hallintoremontille. Eli tässä olen edustaja Eestilän kanssa samaa mieltä.

Mutta sitten toinen kysymys, jossa haluan tuoda edustaja Eestilän ajattelusta poikkeavaa ajattelua tähän keskusteluun: Kyse on nykyisen tartuntatautilain 16 §:stä ja siitä, olisiko se mahdollistanut sen, että aluehallintovirasto olisi päättänyt isommalle joukolle ilman yksilöllistä harkintaa tehtävästä pakollisesta terveystarkastuksesta eli käytännössä koronatestistä.

Aluehallintovirastojen juristit ovat katsoneet, että heillä ei tällaista toimivaltaa ole ollut. Mihin he perustavat ajattelunsa? Olen lukenut heidän lausuntojaan, muun muassa niitä, mitä he antoivat hallintovaliokunnalle, ja otan täältä muutaman sitaatin. He sanovat muun muassa näin... — Anteeksi, tässä nyt vähän kiireellä valmistaudun. — He ovat siis katsoneet, että heillä ei ole ollut tällaista toimivaltaa, ja he ovat katsoneet, että heillä ei ole ollut tätä toimivaltaa, koska heidän tehtävänä on suojata kansalaisten perusoikeuksia, tässä tapauksessa henkilökohtaista koskemattomuutta, ja he kirjoittavat esimerkiksi 1.3. kaikille kansanedustajille lähettämässään kirjeessä näin: ”Meidän tehtävämme on edistää perusoikeuksien ja oikeusturvan toteutumista.” He kirjoittavat edelleen: ”On ensiarvoisen tärkeää, että toimintamme noudattaa lakia ja kunnioittaa kaikkien suomalaisten perusoikeuksia.” Ja edelleen: ”Mutta päätöksemme eivät voi perustua hyviin tarkoituksiin eivätkä suulliseen tahdonilmaisuun. Päätöstemme on perustuttava lakiin. Juuri kriisin keskellä oikeusvaltioperiaatetta tulee vaalia.” Aluehallintovirastojen juristit ovat tässä asiassa toimineet Suomen ylikireän perusoikeustulkinnan mukaisesti.

Samoja ajatuksia on esitetty tässä maassa ennen nyt tapahtunutta kantojen muuttumista pitkin kesää ja pitkin syksyä. Esimerkiksi oikeuskansleri totesi elokuussa seuraavaa: ”Voi-

Pöytäkirja PTK 20/2021 vp

massa olevan tartuntatautilain mukaan toimenpiteiden eli terveystarkastusten ja varsinkin karanteenien pitää perustua yksilölliseen lääketieteelliseen perusteeseen ja arviointiin.” Perusoikeusoppineet, valtiosääntöoppineet lausuvat esimerkiksi Aamulehdessä 12. elokuuta seuraavaa — tämä oli siis sen jälkeen, kun ministeri Kiuru oli tuonut esiin pakollisten karanteenien mahdollisuuden: ”Julkisoikeuden apulaisprofessori Rautiainen Tampereen yliopistosta katsoo, että sosiaali- ja terveysministeriön viestintä pakollisista koronatestauksista on harhaanjohtavaa.” Edelleen sitaatti: ”Päätöksen tulee perustua aina yksittäistapaukselliseen lääketieteelliseen harkintaan, eikä sitä voida ohittaa poliittisella päätöksellä.” Tämä oli siis vastaus ministeri Kiurulle. ”Päätöksen pakollisesta terveystarkastuksesta tekee tartuntatautilääkäri. Päätös tulee tehdä aina paikallisesti ja yksittäistapauksellisesti.” Edelleen tässä Aamulehden jutussa siteerataan Rautiaista: ”Arvioinnin tulee olla yksittäistapauksellista.” Ja edelleen Rautiainen: ”Jos nimet on lisätty etukäteen ilman suurempaa harkintaa, se ei ole riittävän yksittäistapauksellista”, Rautiainen kommentoi.” Aamulehti kertoo: ”Myös muut oikeusoppineet ovat Rautiaisen kanssa samoilla linjoilla.” Ja edelleen Aamulehti: ”Kansainvälisen oikeuden ja ihmisoikeuksien professori Martin Scheinin kirjoittaa Twitterissä, että oikeusvaltion ja Lääkäriliiton on huolehdittava siitä, että pakolliset karanteenit” — silloin puhuttiin karanteenista, joka on tietysti rankempi juttu kuin testaus, mutta tätä, sanotaan nyt muuttuvat muuttaen, voidaan soveltaa — ”tehdään lääkärin etiikan mukaisesti yksilöllisesti arvioiden.” Sosiaali- ja terveysministeriö kirjoitti silloin, siis elokuussa: ”Henkilö voitaisiin määrätä yksilöpäätöksellä pakolliseen testaukseen 16 §:n nojalla aluehallintoviraston päätöksellä, jos henkilö kielletään testauksesta.”

Luen näitä sitaatteja tämän verran kertoakseni siitä, mikä oli vallitseva tulkinta vielä keväällä ja kesällä. Oikeusministeriö antoi marraskuussa, siis vielä syksyllä, useita liuskoja pitkän lausunnon tästä silloin esillä olleesta mallista ja kirjoitti otsikolla ”Perusoikeuksien rajoittaminen” näin: ”Karanteeniin määrittämisessä on kyse vapaudenriistoa merkitsevästä toimenpiteestä, jota ei ainakaan lähtökohtaisesti voida määrätä yksinomaan objektiivisin ja kollektiivisin perustein.” Jopa eduskunnan tietopalvelu, haluamattani nyt heille tätä asiaa liikaa vastuuttaa, kirjoitti näin, kun pyysin sieltä näkemystä: ”Tartuntatautilaki mahdollistaa pakolliseen terveystarkastukseen määrittämisen. Päätöksen tulee perustua aina yksittäistapaukselliseen lääketieteelliseen harkintaan.” Tämä oli siis vallitseva tulkinta keväällä, kesällä ja syksyllä. [Vasemmalta: Juuri näin!]

Sitten kun maito oli maassa eli oli todettu, että meidän rajat vuotavat kuin seula ja ongelmia on syntynyt — miksei avi ole käyttänyt tätä toimivaltaa — sitten nämä valtiosääntöasiantuntijat tulivat norsunluutorneistaan tänne eduskuntaan kertomaan hallintovaliokunnalle, perustuslakivaliokunnalle, ehkä sosiaali- ja terveysvaliokunnalle — sitä en vielä tiedä — että kyllä aluehallintovirastolla olisi ollut tämä toimivalta. Hallintovaliokunta on pitkälle yhtynyt tähän ajatukseen, ja perustuslakivaliokunta kirjoittaa perjantain launnonssa seuraavaa: ”Valiokunnan mielestä pakollista terveystarkastusta koskeva päätös voi jo voimassa olevan lain 16 §:n nojalla kohdistua yksittäiseen tai useaan henkilöön.”

Herra puhemies! Kiitän perustuslakivaliokuntaa tästä kannanotosta. Tämä on minun mielestäni vuosikymmeniin ensimmäinen kerta, kun perustuslakivaliokunta luopuu tästä ylikireästä perusoikeustulkinnasta ja ottaa askeleita sille polulle, joka mielestäni on perusteltu.

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Kiitokset. — Edustaja Kiljunen, Kimmo.

Pöytäkirja PTK 20/2021 vp

11.46 Kimmo Kiljunen sd: Arvoisa puhemies! Te esitte toivomuksen, että pysyisimme tässä aiheessa, joka koskee majoitus- ja ravitsemustoimintalain väliaikaista muuttamista. [Puhemies: Kyllä.] Edellinen puheenvuoro oli todella arvokas — ei ihan mennyt tämän toiveen mukaisesti. Oma puheenvuoroni on vähintään lyhyempi kuin tuo edellinen ja pyrkii ainakin johdannossa olemaan tässä esityksessä.

Eli tämä majoitus- ja ravitsemustoimintaa koskevan lain väliaikainen muuttaminen aiheutuu koronaviruksesta, siis korona on tässä taustalla. Edustaja Räsänen täältä kysyi aikaisemmin, olenko minä ollut esittämässä tässä eduskunnan salissa sitä, että olisi olemassa globaali salaliitto tämän koronaviruksen takana, jonka kautta sitten tähdätään erilaisiin pyrkimyksiin. Tämä oli minulta sarkastinen toteamus, joka liittyy edustaja Zyskowiczin edelliseen painavaan puheenvuoroon, jossa hän pohdiskeli sitä keskustelua, onko olemassa salaliitto, jossa Euroopan liittovaltiota oltaisiin rakentamassa sen vuoksi ja niin edelleen ja niin edelleen, ja minä sarkastisesti sitten totesin, että tässä voisi olla olemassa globaali salaliitto. Haluan edustaja Räsäselä sanoa, kuten hän lopetti oman puheenvuoronsa: Olen hänen kanssaan täysin samaa mieltä. Ei ole olemassa mitään globaalia salaliittoa, joka käyttäisi koronaa hyväksensä.

Itse asiassa toivoisin, että olisi avoin liitto, globaali avoin liitto, joka yhteistoimin pyrkisi ratkomaan tätä koronaviruksen aiheuttamaa ongelmaa koko ihmiskunnalle. Tässä yhteydessä meidän kannattaa muistaa, mitä YK:n pääsihteeri ja WHO:n pääsihteeri molemmat ovat todenneet muutama viikko takaperin, että meitä vaivaa, koko maailmaa, tällä hetkellä tämmöinen koronanationalismi: me katsomme tätä vain omasta perspektiivistämme. He ovat ehdottaneet, että 7.4., kansainvälinen terveyspäivä, olisi globaalijärjestelmässä se päivä, jolloin kaikkialla maailmassa olisi rokotettu haavoittuvimmat riskiryhmäläiset ja nimenomaan hoitohenkilökunta. Tällä hetkellä meillä on se ongelma — täällä puhutaan rajojen vuotamisesta jatkuvasti — että Afrikka, jossa on 1,8 miljardia ihmistä, on käytännössä kokonaan näiden rokoteohjelmien ulkopuolella. Me vain panisimme rajoja kiinni sen sijaan, että me yhteistoimin lähtisimme siihen, että me rokottaaisimme koko maailmassa nämä haavoittuvimmat ihmisryhmät, [Oikealta: Eihän kaikkia hoitajiakaan ole rokotettu vielä!] koska se on myöskin se viimekätinen turva meillekin siinä suhteessa, että korona saataisiin taltutettua koko maailman mitassa.

Tämä, arvoisa puhemies, on minusta tässä tärkeä huomioda: eli avoimella liitolla, yhteistoiminnalla, mennään ratkomaan näitä yhteisiä globaaleja ongelmia, koska kansalliset toimet yksin eivät tässä riitä.

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Edustaja al-Tae.

11.49 Hussein al-Tae sd: Kiitos, arvoisa puhemies! Pysytään kansainvälisissä asioissa: hyvää kansainvälistä naistenpäivää kaikille täällä!

Ottaisin lyhyen kommentin ensin edustaja Zyskowiczin puheenvuoron ensimmäiseen osioon, joka liittyi sote-alaan. Siitä voisinkin tähän naistenpäivään nähden todeta, että tänään ei hymyilytä, sillä esimerkiksi kunnalla töissä oleva kotihoitaja sairastaa noin 30 päivää vuodessa, eli kuukauden verran on sairauspäiviä vuodessa, mikä on reilusti enemmän kuin monessa muussa ammatissa. Ja kun tätä kokonaisuutta ajattelen, niin mietin tätä sote-uudistusta, ja haluaisinkin kysyä ministeri Kiurulta: ollaanhan me menossa tässä uudistuksessa sellaiseen tilanteeseen, että nämä sairastumispäivät näillä ihmisillä voitaisiin jollain tavalla korjata, että se määrä olisi vähäisempi kuin mitä se on ollut viime

Pöytäkirja PTK 20/2021 vp

vuosina? [Sari Sarkomaa: Maakuntaverollahan se hoituu!] Nimittäin ala on erittäin kuormittava, siitä maksetaan liian vähän, ja se on raskaampaa ja raskaampaa koko ajan. Eli kiinnostaa tavallaan se näkemys siitä, että kun teemme tätä sote-uudistusta, niin olemmeko me menossa tällaiseen suuntaan, joka olisi näille ihmisille positiivisempi.

Toinen, joka tähän liittyy, on se, että yli 40 000 koulutettua terveydenhoidon ammattilaista on vaihtanut alaa, ja tässä myös kiinnostaa — rakentavalla tavalla haluaisin keskustella, että muutkin kollegat voivat tässä yhtyä — onko sote-uudistus menossa sellaiseen suuntaan, että pystyisimme myös houkuttelemaan näitä ihmisiä takaisin ja lupaamaan, että alalla työskentely olisi parempaa.

Ja sitten varsinaiseen aiheeseen, mutta pysyn ennakoitavuudessa:

Tässä käsitteillä olevassa laissa on nyt huomioitu se, että ravintolat todella menevät kiinni kolmeksi viikoksi, ja on myöskin todennäköistä, että jos emme saa haluttua tulosta R-lukuun nähden, mistä edustaja Lindén on paljon puhunut, eli tartunnat edelleen lisääntyvät vahvasti, joudumme pitämään myöskin ravintoloita kiinni pidempään. Tästä on puhuttu jo jonkin aikaa. Tässä kohtaa haluaisin kysyä: kun saamme ihmiset rokotettua nyt tässä pikkuhiljaa ja sitten tätä R-lukua alas, niin voiko ravintola-ala nyt nähdä ennakoitavuutta siinä, miten he pääsisivät ja mikä se on se tiekartta ulos tästä pandemiasta? Juttelin esimerkiksi ravintola-alan ihmisten kanssa viikonloppuna keskusteluohjelmassa liittyen tähän, miten Suomi toipuu koronasta, ja siinä eräs ravintoloitsija Hans Välimäki sanoi, että... [Puhemies koputtaa] — Voinko tulla sinne jatkamaan?

Toinen varapuhemies Juho Eerola: No, kyllä voitte.

— Kiitoksia. [Puhuja siirtyy puhujakorokkeelle]

Kiitos, arvoisa puhemies! Niin, tämä ravintoloitsija oli sitä mieltä, että alvien palautus voisi olla hyvä, ennakoitava, helppo, verottajalle mahdollinen tapa kompensoida ja korvata tätä valtiovallan aikaansaamaa sulkutilannetta ravintola-alalle, ja tästä ovat muutkin puhuneet täällä eduskunnassa pitkään. Onko tämä työkalu nyt pakissa ja mahdollisesti käytössä? Siitäkin kiinnostaisi kuulla enemmän, sillä kun ravintoloitsija laskee, että hän voisi mahdollisesti saada jonkun tietyn summan takaisin tällä perusteella, niin hän pystyisi myöskin ennakoivasti avaamaan sitä omaa toimintaansa ja suunnittelemaan pidemmälle, myöskin kesän yli syksyyn. Ja tätä nyt kysyisin, voisiko tätä kysymystä sitten hallituksen sisällä valtiovarainministeri Vanhaselta kysyä, miten tämän asian kanssa edetään.

Minun mielestäni, kun toimintaa suljetaan, on myöskin puhuttava avoimesti siitä, miten toimintaa avataan, ja tässä kohtaa toivoisin hallitukselta paljon enemmän keskustelua myöskin siitä, mikä on A-suunnitelma, mikä on B-suunnitelma ja mikä on C-suunnitelma valtion avaamiselle, jos onnistumme näissä sulkutoimissa. Tämä voisi omasta mielestäni luoda sellaista luottamusta ja parantaa viestintää, jota nyt vahvasti kaipaamme, ja toivottavasti tähän suuntaan olemme menossa.

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Näin. — Ja edustaja Myllykoski.

11.54 Jari Myllykoski vas: Arvoisa herra puhemies! Ravintoloiden tilanne on todella huono, ja tässä edellä al-Tae käytti hyvän puheenvuoron niistä mahdollisuuksista, joilla voimme tulla apuun, kun vain meillä siihen tahtotila on.

Pöytäkirja PTK 20/2021 vp

Harvoin muistelen vanhoja — ja en pidä siitä, että vanhoja ruvetaan muistelemaan — mutta edustaja Juvoselle on kuitenkin palautettava mieleen, kun syyllistävään sävyyn osoittit hallitusta, että teillä on ollut vuosi aikaa saada aikaan nettiäänestys tähän maahan. Muistamme varmaan molemmat viime kaudelta, kun tätä valmisteltiin työryhmissä, että tulisi tällainen etä-äänestys. Todettiin, että sitä ei oteta käyttöön, ja toteamuksen teki silloinen oikeusministeri, perussuomalainen Jari Lindström. Eli katsottiin silloin, että se ei ole se mahdollisuus, jolloin demokratia voisi toteutua niin, että siihen eivät sivulliset pystyisi vaikuttamaan. Laittaisın sille ajatukselle tässä kohtaa pisteen. [Arja Juvosen välihuuto]

Mutta se, missä me sitten käsi kädessä kuljemme perussuomalaisten kanssa täällä vasemmistoliitossa, on se, että oma rokotetuotanto pitää saada jaloilleen. Vasemmistoliitto on jo mainitun sikainfluenssan aikaan 2009 tehnyt toimenpidealoitteen oman rokotetuotannon käynnistämisestä, joka silloin lopetettiin vuonna 2003. Tänä vuonna vasemmistoliiton eduskuntaryhmä on jälleen uudistanut toimenpidealoitteensa, että oma rokotetuotanto voitaisiin käynnistää, ja uskon, että tämän pandemian jälkeen olemme tässä salissa varmasti yhtä mieltä, että meidän pitää löytää niitä keinoja, joilla huoltovarmuuden osalta voimme taata tällaisissa tilanteissa paremman rokotteellisen suojan suomalaisille.

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Edustaja Lindén.

11.56 Aki Lindén sd: Arvoisa herra puhemies! Olkoon tämä nyt viimeinen puheenvuoroni tähän asiaan.

Kiitän edustaja Zyskowiczia siitä, että hän käytti pitkän puheenvuoron, joka oli vaatinut paljon taustatyötä. Itse paljon lyhyemmin totesin siteeraamalla hallituksen esitystä silloin 16 §:n osalta, missä se ongelma tässä piilee, ja kun se yhdistyy sitten näihin tulkintoihin, joita Zyskowicz tässä kuvasi, niin siinähan tämä asian ongelma on. Eikös tässä oikeasti ole kysymys siitä, miten eri perusoikeuksia punnitaan toisiaan vastaan? Meillä on perusoikeus elämään ja terveyteen, sitten meillä on perusoikeus liikkumiseen, elinkeinon harjoittamiseen, ja kun on tarpeeksi vakava tilanne, joka uhkaa terveyttä ja henkeä, niin silloin punninta kallistaa vaakaa sitten enemmän sinne terveyden ja elämän puolelle ja sallii tietyt liikkumisen rajoitukset.

Itsekin käytin aikaa ja luin paljon näiden eri asiantuntijaprofessorien lausuntoja, ja saan nyt ihan esimerkkinä, että esimerkiksi hallituksen esityksessä 137, jossa oikeasti haettiin ratkaisua silloin lokakuussa tähän asiaan mutta joka tuli sitten vedetyksi takaisin, kun siinä asiantuntijat totesivat monia puutteita, eräskin asiantuntija kirjoitti hyvin pitkään saamelaisten oikeudesta harjoittaa perinteistä elinkeinoa ja liikkua pohjoisessa yli rajojen — niin kuin se nyt olisi jollakin tavalla olennainen kysymys koronan torjunnassa Virosta ja vaikkapa Turun lentokentillä. Se menee helposti tämmöiseksi teoreettiseksi keskusteluksi, jota sitten kutsuinkin oikeustieteen tutkijaseminaariksi.

Ihan lopuksi haluaisin vielä todeta, että niiltä osin en tietenkään ole samaa mieltä Zyskowiczin kanssa, mitä hän puheenvuoronsa alussa totesi sote-uudistuksesta. Jos meillä olisi sote-uudistus tehtynä — ja tiivistän sen ihan lyhyesti — niin silloin meillä olisi 294 terveydenhuollon rahoittajakunnan sijasta 25 toimijatahoa ja 190 toimijan sijasta meillä olisi käytännössä suunnilleen nykyiset sairaanhoitopiirit, jolloin kyllähän tämä koko koronapandemia ja kaikki siihen liittyvä torjunta ja kaikki muu olisi paljon rationaalisemmin hoidettavissa. Tätähän käsiteltiin hallituksen esityksessä 230, joka tuli voimaan muuten 1.3., joka hyväksyttiin täällä eduskunnassa joulukuussa ja joka käsitteli sosiaali- ja terveyden-

Pöytäkirja PTK 20/2021 vp

huollon valmiussuunnittelua ja sen keskittämistä nykyisessä järjestelmässä niin, että sitä tilannekuvaa johdetaan viidellä erityisvastuualueella. Eli kyllähän meillä ongelmana on koko ajan ollut tämä toimijoiden runsaus, jossa on maailmanennätys Suomessa. Ei missään muussa maailman maassa — huom. ei missään muussa maailman maassa — terveydenhuoltoa järjestä yksittäinen kunta ja myös vaativaa erikoissairaanhoidon rahoita yksittäinen kunta. Kyllähän tämä järjestelmä olisi pitänyt remontoida jo kauan sitten, eikä keskeytetä sitä remontin tekemistä nytkään tämän koronan takia.

Ensimmäinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Eestilä.

11.59 Markku Eestilä kok: Arvoisa puhemies! Itsekin kiitan edustaja Zyskoviczia pitkästä puheesta. Kyllä se osittain liittyy myös tässäkin käsittelyssä olevaan hallituksen esitykseen, koska kaikki vaikuttaa kaikkkeen ja tällainen pandemia minun mielestäni ei ihan normaalitilanne ole yhteiskunnassa. Tietenkin vielä kun pannaan poikkeusolot ja muut, valmiuslain pykälät aktivoidaan ja niin pois päin, niin ei todella kysymys ole enää mistään normaalioloista.

Tämä perusoikeushoppailu tai tällainen, että toimeenpano valitsee itselleen sopivat oikeudet, mitä alkaa korostamaan, on todella vaarallinen tie. Ja perustuslakivaliokunta ei todella ole osakomponentti siinä, miten hallinto panee asioita toimeen. Silloin kun me lähdemme näitä priorisoimaan, niin täytyy olla tosi tarkka. Itse kyllä tällaisessa pandemiatapauksessa aika korkealle nostan perustuslain 19 §:n julkisen vallan on edustettava väestön terveyttä — ei siellä lue, että yksilön terveyttä. Silloin meidän pitää toimenpiteet mitoitaa niin, että me suojellaan väestöä, ja tämä yksilön oikeudelle liian korkean roolin antaminen saattaa johtaa siihen, että moni yksilö kärsii, menettää jopa henkensä.

Näitä pitää vähän suhteuttaa omallakin tulkinnalla. Minulle on itse asiassa sama, olenko väärässä, minä olen niin monta kertaa ollut väärässä, mutta tämä keskustelu on erinomaista, ja se on hyvä, että puhemiehet ovat antaneet tämän keskustelun täällä käydä.

Kun me arvioidaan nyt jatkossa näitä asioita, niin pitää oikeasti ottaa tämä omaisuuden suoja, liikkumisen vapaus ja elinkeinonharjoittamisvapaus ja muut suhteutettuna vallitseviin olosuhteisiin. Ja itse asiassa, kun itse pidän tätä 16 §:ää, mihin edustaja Lindénkin on monta kertaa, ja moni muu, viitannut — ja 15:tä ja 14:ää — ja olen ajatellut tietyllä tavalla, että ilman muuta se puhuu monikossa, niin minä olen hyvillään siitä, että perustuslakivaliokunta tuli samalle kannalle ja asia on käsitelty ja perusoikeusasiantuntijoiden ei tarvitse enää vaivautua eikä kenenkään juristin Suomessa tarvitse enää vaivautua, kun asia on niin kuin eduskunta on alun perinkin sen säätänyt.

Ensimmäinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Rantanen, Mari.

12.01 Mari Rantanen ps: Arvoisa puhemies! Onneksi meille ei tähän maahan nyt ensimmäisenä pandemiana tullut joku Marburgin tyyppinen tauti, jossa kuolinluvut olisivat aivan toisia, vaan saamme nyt harjoitella covidilla, joka on vähemmän tappava kuitenkin, sillä oltaisiin kyllä lirissä niin lakien säätämisen kuin tämän johtamisjärjestelmänkin kanssa. Ja siltä osin olen kyllä eri mieltä edustaja Lindénin kanssa siitä, että nyt pitää tämä sote pistää läpi, minkä jälkeen asiat hoituvat. Eivät ne hoidu. Se meidän tartuntatautilain johtamisjärjestelmä on aivan yhtä sekava sen jälkeen kuin on nytkin. Ei se myöskään muuta sitä asiaa suoranaisesti, mikä on tämä perusoikeuksien punninta: mikä on tärkeämpi kuin toi-

Pöytäkirja PTK 20/2021 vp

nen? Tässähän me ollaan oltu siinä tilanteessa, että meillä on ollut tärkeämpää liikkumisen vapaus kuin oikeus terveyteen ja elämään, ja se on väärin. Se on kerta kaikkiaan väärin, että meillä voi rajan yli tulla ja sitä pidetään hyvin tärkeänä. Mutta sen sijaan siitä on sanottava sen verran, että silloin kun perustuslakivaliokunta tätäkin ehdotusta viime syksynä käsittelee, niin ei siellä suinkaan sanottu, etteikö tämmöistä ennakollista testitodistusta voitaisi vaatia. Se oli itse asiassa perustuslakivaliokunnan mukaan jopa perusteltua, mutta se laki oli perusteltu väärin, jolloin tämä asia voitaisiin tuoda kyllä tänne ihan uudelleen.

Sitten toivoisin, että tässä tilanteessa, kun rokotteita maahan tulee hyvin vähän, vältettäisiin niin tässä salissa kuin viranomaisissakin sellaista keskustelua, että niitä pitäisi nyt jakaa globaalisti tai etnisen taustan mukaan. Kun meillä on tässä maassa rokottamatta edelleen muun muassa sairaalahenkilökuntaa, poliiseja, ensivasteessa työskenteleviä palomiehiä, niin minusta on hyvin epärealistista, että niitä ruvetaan sitten huutamalla huutamaan, jopa niin, että niitä lähetettäisiin muualle maailmaan. Se ei ole asiallista.

Ja sitten välttäisin kyllä tässä kohtaa puhumasta siitä, kuinka pitkään tämä sulkutila nyt esimerkiksi ravintoloissa jatkuu. Minun mielestäni tästä salista pitäisi tulla yksimielinen viesti siitä, että nytten kolme viikkoa kaikkien pitäisi välttää kontakteja, pysyä siellä kotona oman perheen kanssa niin paljon kuin mahdollista, millä me saadaan kontaktit vähemmiksi, jolloin me saadaan tartuntakäyriä laskemaan. Me emme saa niitä laskemaan, jos eivät ihmiset osallistu näihin talkoisiin.

Ja sitten täällä esitettiin tämmöinen ajatus, että pandemian varjolla EU:sta olisi tulossa liittovaltio. Se ei pidä paikkansa. Sen sijaan EU:sta on kyllä tulossa liittovaltio, mutta se tulee ihan muuta kautta kuin tämän pandemian kautta — jos ei sitten siihen yhdistetä toki tätä EU:n elpymispakettia, joka meidät sitoo EU:hun kyllä kovin tiukasti kiinni.

Ensimmäinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Juvonen.

12.04 Arja Juvonen ps: Arvoisa rouva puhemies! Edustaja Rantanen piti erittäin tärkeän puheenvuoron ja muistutti siitä, että todellakin meillä on hoitohenkilöstöä, meillä on kätilöitä, meillä on poliiseja, jotka ovat vielä rokottamatta koronavirusta vastaan. Olisi erittäin tärkeää, että Suomessa terveydenhuollon henkilöstö saisi rokotteen, koska he ovat siellä paalupaikoilla pelastamassa, puolustamassa, hoitamassa sairaita ihmisiä.

Arvoisa rouva puhemies! Edustaja Myllykoski, nostitte esiin tuon työryhmän, jossa pohdittiin sähköistä äänestystä. Työryhmään oli 21.2.2017—30.11.2017. Jos oikein muistan, niin mainitsemanne oikeusministeri oli kyllä sininen silloin, kun työryhmä päätti toimensa. Ei ole kuitenkaan mahdotonta, etteikö sähköistä äänestämistä, nettiäänestämistä, voisi edelleenkin selvittää. Oli ikävää, että oikeusministeri Henriksson tuossa helmikuussa totesi, ettei pidä nettiäänestyksen selvittämistä tarpeellisena. Tuossa työryhmässä, jonka mainitsitte, puhuttiin juurikin digitalisaatiosta ja teknologiasta ja siitä, että kehitys ei ole vielä tarpeeksi laajaa. Mitä on tapahtunut nyt kuluvan vuoden aikana? Meillä on erittäin paljon osallistumisen työtavat kehittyneet, meillä on Teams, meillä on etäpalaverit, meillä on sähköiset kokouskäytännöt. Eikö tämä olisi nyt askelmerkki siihen, että me voisimme lähteä kehittämään myös sitä sähköistä äänestystä, nettiäänestystä? Tästä oli kysymys puheenvuorossani, ja tämän takia kritisoin, että meillä on ollut vuosi aikaa, niin että voisimme ottaa askelmerkkejä, voisimme ottaa askelia liittyen näihin asioihin.

Arvoisa herra puhemies! Meillä on tällä hetkellä menossa Tehyn vaalit — ja muun muassa Tehyn vaalit järjestetään sähköisesti. Toki tämä on pieni esimerkki, äänestäjiä ei

Pöytäkirja PTK 20/2021 vp

ole niin paljon, mutta se kertoo siitä, että kyllä edistystä tapahtuu. Eli muun muassa Tehyn vaalit järjestetään sähköisesti.

Arvoisa rouva puhemies! Tässä esityksessä, jossa käsitellään ravintoloiden toiminnan rajoittamista, pidän erittäin tärkeänä, että kaikkien rajoitusten keskellä huomioimme ravintoloiden pärjäämisen ja annamme niille sen tuen, mitä ne tarvitsevat. On erittäin tärkeää, että yrittäjät pääsevät tämän koronakriisin ylitse, ja on vääjäämättä selvää, että se tulee aiheuttamaan konkurssseja, se tulee vaikuttamaan heidän pärjäämiseensä.

Samalla on nähtävä ne työntekijät, jotka siellä ruohonjuuritasolla tekevät työtä, ja on tärkeää, että kuljetusala, autoilijat, taksikuskit, jotka liikkuvat esimerkiksi yön pimeydessä, pystyvät pitämään taukonsa huoltoasemilla, pääsevät suihkuun sinne rahtareiden taukotilaan ja saavat mahdollisesti myös yöpalaa ostaa sieltä huoltoasemilta. Eli meidän pitää pitää Suomi liikkeessä ja muistaa se, että kun valot sammuvat, niin tuolla tien päällä on paljon ihmisiä, jotka tekevät töitä yhteisen pärjäämisemme eteen, myös huoltovarmuuden eteen, vievät ruokaa kauppoihin ja niin pois päin.

Ensimmäinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Turtiainen.

12.07 **Ano Turtiainen at:** Arvoisa puhemies! Kuunneltuani tätä keskustelua en voi tässä tilanteessa tehdä muuta kuin kehottaa yrityksiä olemaan noudattamatta tätä lakia. — Kiitos.

Ensimmäinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Semi.

12.08 **Matti Semi vas:** Arvoisa rouva puhemies! Edustaja Juvonen nosti hyvin esille tämän terveyshenkilökunnan vaativan työtehtävän, mutta haluan muistuttaa myös, että siellä on muitakin, jotka tekevät erittäin arvokasta työtä: [Oikealta: Kyllä!] siistijät, välinehuoltajat ynnä muut semmoiset työntekijät, jotka ennalta ehkäisevät sitä, että virukset eivät tartu eivätkä liiku missään näissä tiloissa — eivät vanhuspalvelutiloissa, eivät sairaaloissa eivätkä missään muuallakaan. Minusta pitää katsoa laajemmin tätä pohjaa ja antaa kiitos niille kaikille työntekijöille, jotka tekevät työtä sen eteen, että virus ei pääse leviämään. — Kiitos. [Arja Juvonen: Koko sote-henkilöstö!]

Ensimmäinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Kiljunen, Kimmo.

12.09 **Kimmo Kiljunen sd:** Arvoisa puhemies! Oikeusvaltio toimii siitä lähtökohdasta, että... [Puhuja aloittaa puheenvuoron mikrofonin ollessa suljettuna] — Oikeusvaltio, arvoisa puhemies, toimii siitä periaatteesta, että kansanvaltaisesti valittu edustuksellisen demokratian elin eli eduskunta tekee lait, ja on erikoista, että täällä käytettäisiin puheenvuoroja, joissa todettaisiin, että ei noudateta niitä lakeja, joita tässä maassa tehdään. Sitä keskeistä arvoperustaa, mihin tämä oikeusvaltio rakentuu, tässä murennetaan.

Arvoisa puhemies! Edustaja Juvonen käytti oman puheenvuoronsa sähköisestä äänestyksestä, enkä avaa keskustelua sähköisestä äänestyksestä millään muulla lailla kuin yhdellä lauseella. Se lause sisältää sen, että sähköisen äänestyksen käytössä, nettiäänestyksissä on selkeä, suuri ikädiskriminaatoriski. Ne, jotka ovat yleisellä tasolla järjestettyjä sähköisiä äänestystilanteita, suosivat selvästi nuorempia sukupolvia ja jättävät ikääntyvät ihmiset siihen syrjään. Minä puolustan ikäihmisiä täällä enemmän kuin edustaja Juvonen, ja en sii-

Pöytäkirja PTK 20/2021 vp

nä mielessä kehottaisi nyt miettimään valtiollisia vaaleja sähköisen äänestyksen muodossa. [Arja Juvonen: Yksi vaihtoehto!]

Ensimmäinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja al-Taee.

12.10 Hussein al-Taee sd: Arvoisa rouva puhemies!... [Puhuja aloittaa puheenvuoron mikrofonin ollessa suljettuna]

Ensimmäinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustajan mikki.

— Mikki Hiiri.

Arvoisa rouva puhemies! Sähköiseen äänestämiseen on todettu liittyvän myös muita riskejä — turvallisuusriskejä, kaappausriskejä, vaikuttamisyrityksiä ja vaikka mitä muuta. Työryhmä on sähköistä äänestämistä selvittänyt, ja se on ottanut paljon erilaisia esimerkkejä ympäri maailmaa, missä sitä on harrastettu. Siinä on huomattu, että edelleen pystytään vaikuttamaan. Tässä kohtaa on myöskin huomattava ja hyvä mainita, että jokainen kansanedustaja, jolla on kännykkä taskussa, tietää, että meiltä it-palveluista tulee jatkuvasti erilaisia kehotuksia poistaa tiettyjä ohjelmia tai asentaa ohjelmia ja niin edelleen. Tämä sähköinen maailma tuo omat riskinsä, ja se täytyy ottaa tässä huomioon.

Samanaikaisesti tämän edustaja Kiljusen lisäämän hyvän pointin lisäksi, että se diskriminoi vanhoja ihmisiä, näkisin, että heidän kohdallaan kirjeäänestys ja postiäänestys voisi olla viisasta — silloin voi äänestää kotoa käsin — ja myöskin se, että pystytään esimerkiksi autoäänestyskaistoilla äänestämään. Nämä ovat hyviä vaihtoehtoja, joita pitäisi nyt tässä kohtaa jo ottaa valmisteluun ja harkintaan, jos käy niin, että tartuntaluvut ovat korkeita myöskin 13. päivä kesäkuuta.

Ensimmäinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Rantanen, Mari.

12.11 Mari Rantanen ps: Arvoisa puhemies! Toisin kuin edustaja Turtiainen, itse toivon, että näitä rajoituksia nyt noudatetaan. Itse asiassa toistan edelleen sen ajatuksen, että nyt jokainen ihminen kaikin mahdollisin keinoin seuraavat kolme viikkoa koettaa ne omat kontaktinsa pistää minimiin eli pysyisi kotona oman perheen luona niin paljon kuin mahdollista, pois lukien välttämätön poistuminen, johon kuuluu tietenkin työ, ruokakauppa, apteekki, terveydenhuolto, vanhuksen auttaminen, koiran ulkoilutus. Vain sillä tavalla me saadaan tämä tartuntakäyrä toiseen suuntaan, ei sillä tavalla, että pyritään rikkomaan määräyksiä ja pitämään kotibileitä ja ne kontaktit pysyvät. Jokaisen tulisi tuntea nyt se oma vastuunsa tässä hankalassa tilanteessa, jotta me päästään tästä kohti normaalimpaa elämää ja kohti kesää, jolloin nämä rajoitukset saadaan pois ja siltä osin päästään eteenpäin tässä.

Sitten toinen asia on toki se, kuten täällä on jo käynyt ilmi, että on todella paljon väsymystä tähän tilanteeseen. Ihmisten resilienssi ei kaikin osin riitä tähän pidentyvään tilanteeseen, ja se on yksi asia, mikä hallituksenkin pitää ottaa huomioon. Me tarjotaan ihmisille sitä tukea, me tarjotaan ihmisille sitä tietoa, mitä saatavilla kyllä on, mutta se on tällä hetkellä kovin hajanaista. Ja nyt jos yhdestä kohtaa tarjotaan hyviä vastauksia siihen, miksi rajoituksia ei pitäisi olla, miksi rokotteita ei pitäisi ottaa, miksi testit ovat väärennetyjä, miksi koko covidia ei ole olemassa, jos nämä tulevat yhdestä paketista, niin näin on helppo ajatella siinä tilanteessa, kun olet väsynyt tähän. Ja ne vastaukset itse asiassa esitetään

Pöytäkirja PTK 20/2021 vp

monessakin paikkaa hyvin uskottavalla tavalla, jolloin tästä tulee tämmöinen kierre, jossa me emme kyllä missään nimessä pääse hyvään tilanteeseen. Joten tältä osin toivon, että hallitus ottaa tämän tosissaan ja vastaa ihmisten huoliin ja kysymyksiin, joita tämä tilanne on aiheuttanut, koska vain sillä tiedolla, sillä tieteellisellä, tutkitulla tiedolla me päästään tästä eteenpäin. — Kiitos.

Keskustelu päättyi.

Ensimmäinen varapuhemies Tarja Filatov: Keskustelun kuluessa edustaja Turtiainen on tehnyt lakiehdotuksen hylkäysesityksen, mutta koska sitä ei ole kannatettu, se raukeaa.

Eduskunta hyväksyi ensimmäisessä käsittelyssä sisällöltään päätetyn, hallituksen esitykseen HE 22/2021 vp sisältyvän lakiehdotuksen. Lakiehdotuksen toinen käsittely päättyi.

Ensimmäinen varapuhemies Tarja Filatov: Keskustelun kuluessa on tehty kuusi lausumaehdotusta, joten asiasta on äänestettävä.

Äänestykset tapahtuvat tässä täysistunnossa tauon jälkeen. Istunto ja asian käsittely keskeytetään 10 minuutiksi ja istuntoa jatketaan kello 12.25.

Täysistunto keskeytettiin kello 12.15.

Täysistuntoa jatkettiin kello 12.25.

Ensimmäinen varapuhemies Tarja Filatov: Nyt jatketaan kello 12.15 keskeytettyä istuntoa ja päiväjärjestyksen 4. asian käsittelyä.

Keskustelussa on Pia Kauma Sari Multalan kannattamana tehnyt vastalauseen 1 mukaiset viisi lausumaehdotusta ja Veikko Vallin Ville Vähämäen kannattamana vastalauseen 2 mukaisen lausumaehdotuksen.

Selonteko hyväksyttiin.

Mietintö ”jaa”, Pia Kauman ehdotus 1 ”ei”. Äänestyksen tulos: jaa 32, ei 22, tyhjiä 1; pois-sa 144 (äänestys 2). Eduskunta hyväksyi mietinnön.

Mietintö ”jaa”, Pia Kauman ehdotus 2 ”ei”. Äänestyksen tulos: jaa 34, ei 20, tyhjiä 1; pois-sa 144 (äänestys 3). Eduskunta hyväksyi mietinnön.

Mietintö ”jaa”, Pia Kauman ehdotus 3 ”ei”. Äänestyksen tulos: jaa 34, ei 20, tyhjiä 1; pois-sa 144 (äänestys 4). Eduskunta hyväksyi mietinnön.

Mietintö ”jaa”, Pia Kauman ehdotus 4 ”ei”. Äänestyksen tulos: jaa 32, ei 22, tyhjiä 1; pois-sa 144 (äänestys 5). Eduskunta hyväksyi mietinnön.

Pöytäkirja PTK 20/2021 vp

Mietintö ”jaa”, Pia Kauman ehdotus 5 ”ei”. Äänestyksen tulos: jaa 31, ei 22, tyhjiä 1; poissa 145 (äänestys 6). Eduskunta hyväksyi mietinnön.

Mietintö ”jaa”, Veikko Vallinin ehdotus ”ei”. Äänestyksen tulos: jaa 43, ei 11, tyhjiä 1; poissa 144 (äänestys 7). Eduskunta hyväksyi mietinnön.

Eduskunta hyväksyi mietintöön sisältyvät lausumaehdotukset. Asian käsittely päättyi.

5. Muu asia: Valtioneuvoston asetus valmiuslain 106 §:n 1 momentissa ja 107 §:ssä säädettyjen toimivaltuuksien käyttöönotosta

Muu asia M 1/2021 vp

Lähetekeskustelu

Ensimmäinen varapuhemies Tarja Filatov: Lähetekeskustelua varten esitellään päiväjärjestyksen 5. asia. Puhemiesneuvosto ehdottaa, että asia lähetetään perustuslakivaliokuntaan. Tämän asian yhteydessä sallitaan keskustelu myös päiväjärjestyksen 6. asiasta.

Lähetekeskusteluun varataan enintään 60 minuuttia. Asian käsittelyssä noudatetaan aikataulutettujen asioiden osalta sovittuja menettelytapoja. — Esittelypuheenvuoro, pääministeri Marin, olkaa hyvä.

Keskustelu

12.31 Pääministeri Sanna Marin (esittelypuheenvuoro): Arvoisa puhemies, ärade talman! Viime keväästä lähtien hallituksen tavoitteena on ollut estää viruksen leviämistä yhteiskunnassa, turvata terveydenhuollon kantokyky sekä suojella erityisesti riskiryhmiin kuuluvia ihmisiä. Jo epidemian varhaisessa vaiheessa Suomessa otettiin käyttöön laajoja yhteiskunnallisia rajoitustoimia. Olemme mukauttaneet toimintaamme pandemian edetessä ja jo useamman kerran onnistuneet hidastamaan viruksen etenemistä. Olemme selvinneet ensimmäisestä ja toisesta aallosta monia muita Euroopan maita pienemmin terveydellisin ja taloudellisin vaurioin. Nyt meidän on onnistuttava kolmannen kerran.

Viime vuoden lopussa ja sen jälkeen levinneet virusmuunnokset ovat vaikuttaneet koronatilanteeseen Euroopassa, ja monissa maissa epidemia on jälleen pahenemassa. Myös Suomessa koronavirustilanne on heikentynyt huomattavasti viimeisten viikkojen aikana. Britanniaasta saapunut virusmuunnos leviää aiempaa kantaa nopeammin ja tehokkaammin. Se on tarttuvampi ja joidenkin arvioiden mukaan mahdollisesti myös vaarallisempi. Siksi meidän on jälleen otettava laajoja rajoitustoimia käyttöön.

Arvoisa puhemies! Valtioneuvosto totesi 1. päivä maaliskuuta yhteistoiminnassa tasavallan presidentin kanssa, että maassa vallitsevat poikkeusolot valmiuslain 3 §:n 5 kohdan mukaisesti. Maassa vallitsevat siis poikkeusolot vaikutuksiltaan erityisen vakavaa suuronnettomuutta vastaavan hyvin laajalle levinneen vaarallisen tartuntataudin perusteella.

Suomessa on jälleen otettu käyttöön voimakkaat rajoitustoimet epidemian leviämisen estämiseksi. Suljemme laajasti yhteiskunnan eri toimintoja kolmeksi viikoksi. Osana tätä kokonaisuutta eduskunta on juuri hyväksynyt hallituksen esityksen ravintoloiden sulkemisesta asiakkailta. Rajoituksilla pyritään vähentämään ihmisten välisiä kontakteja, jotta tartuntojen määrä saadaan käännettyä laskuun ja epidemia pidettyä hallinnassa.

Pöytäkirja PTK 20/2021 vp

Ainoa toimiva tapa hidastaa epidemian etenemistä on vähentää ihmisten välisiä fyysisiä kohtaamisia. Lähipäivät ja -viikot näyttävät, mihin nykyiset rajoitustoimenpiteet riittävät. Hallitus on arvioinut, että säännönmukaiset toimivaltuudet eivät yksin riitä epidemian pitämiseksi hallinnassa ja terveydenhuollon kantokyvyn varmistamiseksi. Tästä syystä hallitus on antanut perjantaina 5. maaliskuuta käyttöönottoasetuksen valmiuslain 106 §:n 1 momentin ja 107 §:n osalta sekä asetuksen 86 ja 88 §:ien mukaisten toimivaltuuksien käyttöönotosta. 106 ja 107 §:t koskevat viranomaisviestinnän johtamista sekä eri viranomais-ten välisten toimivaltakysymysten ratkaisua. Valmiuslain 86 § koskee sosiaali- ja terveydenhuollon toimintayksiköiden toimintaa. Valmiuslain 88 §:ssä säädetään sosiaali- ja terveyspalveluista sekä terveydensuojelusta.

Arvoisa puhemies! Pitääksemme epidemian hallinnassa tarvitsemme entistä selkeämpää, yhdenmukaisempaa ja kansalaisille ymmärrettävää viestintää sekä nopeaa ongelmatilanteiden ratkaisua. Valmiuslain 106 §:n 1 momentissa säädetty toimivaltuus otetaan käyttöön kansalaisten tiedonsaannin turvaamiseksi ja viranomaisviestinnän yhteensovittamiseksi. Viestinnän paremman koordinaation tavoitteena on, että kansalaiset ja yhteisöt saavat selkeää ja ymmärrettävää tietoa epidemian kulusta, viranomaisten toimista koronaviruksen torjumiseksi sekä toimien perusteista. Viestinnällä voidaan merkittävästi vaikuttaa rajoitustoimien noudattamiseen ja tehoon ja tätä kautta epidemian hallintaan.

Myös poikkeusolojen aikana hallinnonalat vastaavat omasta viestinnästään. Keskittämällä koronavirusviestinnän johto valtioneuvoston kanslialle halutaan varmistaa, että strategiset viestinnälliset linjaukset ovat koko valtionhallinnon tiedossa ja käytettävissä alue- ja paikallistasoa myöten.

Hallitus ei ehdota perustettavaksi Valtion viestintäkeskusta.

Arvoisa puhemies! Hallitus on pyrkinyt toimimaan siten, että uuden tiedon valossa strategiaa päivitetään ja virheistä opitaan. Viime keväänä Helsinki-Vantaan lentokentän liian pitkään jatkunut epäselvä tilanne olisi pitänyt kyetä ratkaisemaan nopeammin. 107 §:ssä säädetyn toimivaltuuden avulla voidaan nopeasti ratkaista sellaisia tilanteita, joissa toiminnan johtamiseen, toimivaltuuksiin tai tehtäviin liittyvät kysymykset ovat epäselviä. Kyseen tulisi sellaisten tilanteiden ratkaisu, joissa toimivallasta on perustellusti tulkinnanvaraisuutta. Tällöin erimielisyys ratkaistaisiin valtioneuvostossa pääministerin esityksestä. Valtioneuvosto voi myös päättää, mikä valtionhallinnon alainen viranomainen hoitaa tehtävän, joka koskee useamman kuin yhden yksikön toimialaa tai josta ei erikseen ole säädetty.

Arvoisa puhemies! Valmiuslain 86 § koskee sosiaali- ja terveydenhuollon toimintayksiköiden toimintaa ja mahdollistaa, että sosiaali- ja terveysministeriö sekä aluehallintovirasto voivat määrätä päätöksillään niin kunnallisia kuin yksityisiä sosiaali- ja terveydenhuollon palveluntuottajia muuttamaan toimintaansa. Tällaisia päätöksiä voidaan tehdä, jos koronaepidemia on heikentänyt palvelujärjestelmän toimintakykyä ja palveluiden saatavuus on olennaisesti vaarantunut. Edellytyksenä on, että muut, jo toteutetut toimenpiteet eivät ole riittäviä sosiaali- ja terveyspalvelujen saatavuuden turvaamiseksi.

Valmiuslain 88 §:n perusteella kunnille voidaan erikseen määritetyillä alueilla myöntää oikeus poiketa terveydenhuollon kiireettömän hoidon määräajoista, jos se on välttämätöntä kiireellisen hoidon järjestämiseksi. Tällöin terveydenhuollon toimintayksiköt voivat tarvittaessa siirtää resurssejaan kiireettömästä hoidosta kiireelliseen hoitoon. Kiireettömän hoidon määräajoista luopuminen ei saa kuitenkaan vaarantaa potilaan terveyttä, vaan poti-

Pöytäkirja PTK 20/2021 vp

lasturvallisuuden toteutuminen on ensisijaista kaikissa olosuhteissa. Poikkeukset eivät myöskään vaikuta hoidon tarpeen arvioinnin määräaikoihin.

Arvoisa puhemies! Näiden käyttöönottoasetusten on tarkoitus tulla voimaan 11.3.2021, ja ne olisivat voimassa 30.4.2021 saakka. Mikäli eduskunta hyväksyy valtioneuvoston antamat käyttöönottoasetukset, tulevat 106 ja 107 §:t suoraan sovellettaviksi. Valmiuslain 86 §:n toimivaltuuden nojalla sosiaali- ja terveysministeriö sekä aluehallintovirasto toimialueellaan voivat antaa velvoittavia päätöksiä sosiaali- ja terveydenhuollon toimintayksiköille. Valmiuslain 88 §:n nojalla annetaan eduskunnan käsiteltäväksi erikseen soveltamisasetus kiireettömään hoitoon pääsyn määräaikojen noudattamisesta, jolla säädetään toimivaltuuden laajuuteen liittyvistä rajoituksista ja edellytyksistä.

On myös mahdollista, että tänään käsiteltävien käyttöönottoasetusten lisäksi valtioneuvosto joutuu ottamaan myöhemmin myös muita valmiuslain pykäläitä käyttöön ja antamaan näistä käyttöönottoasetukset eduskunnalle.

Arvoisa puhemies, ärade talman! Kiitän kaikkia eduskuntapuolueita yhteisestä sitoutumisesta kriisin selättämiseksi. Olemme käyneet viimeisen vuoden aikana useita parlamentaarisia keskusteluja epidemiatilanteesta ja terveydenhuollon kestävydestä. Suomen vahvuus on se, että kykenemme hallitus- ja oppositiorajat ylittävästi rakentamaan yhteistyöhön kansallisessa kriisissä. Hallitus haluaa jatkaa tällä yhteistyön tiellä, ja pyrimme vastakin pitämään eduskuntaryhmät informoituina ja keskustelemaan tilanteesta ja toimista säännöllisesti kanssanne.

Haluan myös kiittää suomalaisten sitoutumista rajoitustoimien noudattamiseen. Olemme taistelussa entistä nopeammin leviävää virusta vastaan. Taistelu on voitettavissa, mutta se vaatii jokaisen osallistumista ja vastuullista toimintaa.

Ensimmäinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Arhinmäki.

12.38 Paavo Arhinmäki vas: Arvoisa rouva puhemies! Vuosi sitten Suomi ja maailma pysähtyivät. Pieni virus erotti meitä lähimmäisistämme, sulki koulut sekä liikunta- ja kulttuuripaikat, vei monelta työpaikan tilapäisesti tai pysyvämminkin, uhkasi terveyttämme ja liian monilla ihmisillä myös henkeä. Pandemian tiedettiin olevan vain ajan kysymys. Nykyinen elämäntapamme altistaa meidät eläimistä ihmisiin siirtyvien zoonoottisten virusten leviämislle. Silti korona pääsi yllättämään meidät kaikki.

On äärimmäisen tärkeää, että etsimme laajasti ratkaisuja siihen, miten pystyisimme elämään maapallon kantokyvyn mukaisesti. Samalla meidän pitää tiedostaa, että tämä ei ole viimeinen pandemia vaan valitettavasti todennäköisesti myös esimerkki tulevasta. Siksi meidän pitää oppia nyt koetusta, jotta osaamme toimia jatkossa paremmin. Tulevien pandemioiden varalta meidän tulee esimerkiksi käynnistää uudelleen kotimainen rokotetutkimus ja panostaa tutkimukseen.

Arvoisa rouva puhemies! Melko tarkkaan vuosi sitten olimme tässä samassa tilanteessa. Maassa vallitsivat poikkeusolot, ja jouduimme ottamaan käyttöön valmiuslain. Emme varmasti kukaan haluaisi olla tässä nyt käsittelemässä näitä yhteensä neljää valmiuslain pykälää. Toivoisimme varmasti kaikki, että aiemmat rajoitustoimet olisivat tepsineet. Toivoisimme, että kansainväliset lääkejätit olisivat saaneet tuotettua ja toimitettua lupaustensa mukaisesti rokotteita. Toivoisimme, että olisimme saavuttaneet laumasuojan ja pandemia olisi jo ohi. Mutta meidän pitää toimia vallitsevien olosuhteiden mukaan. Pelkän toivon varassa pandemiaa ei pystytä torjumaan. Edessämme on kolmen viikon sulkutila, ja jopa kun-

Pöytäkirja PTK 20/2021 vp

tavaalit joudutaan siirtämään, jotta demokratian turvallinen toteutuminen voidaan varmistaa.

On kuitenkin kaksi eroavaisuutta vuoden takaiseen tilanteeseen verrattuna. Ensimmäinen on se, että tiedämme koronaviruksesta nyt huomattavasti enemmän ja sairastuneita osataan hoitaa paremmin. Toinen on se, että jo yli 10 prosenttia suomalaisista aikuisista on saanut ensimmäisen rokoteannoksen ja joka päivä rokotetaan lisää. Siksi voimme katsella tulevaa kevättä ja kesää varovaisen luottavaisesti. Me selviämme tästä kyllä toimimalla yhdessä.

Arvoisa puhemies! Herkemmin leviävän virusmuunnoksen takia tautiluvut ovat hypänneet uudelle tasolle Suomessa ja sairaalat alkavat täyttyä. Valmiuslaki ei ole kaiken ratkaiseva ihmelääke. 106 ja 107 § auttavat osaltaan selkiyttämään koronatoimia. 86 ja 88 § turvaavat terveydenhuollon toimintamahdollisuuksia. Poikkeusoloissakin on erittäin tärkeää, että perus- ja ihmisoikeuksista pidetään kiinni. Valmiuslain mukaisia toimivaltuuksia voidaan käyttää vain, jos tilanne ei ole hallittavissa normaalien toimintavaltuuksien nojalla. Valmiuslain käytön tulee olla välttämätöntä ja oikeassa suhteessa tavoiteltavaan päämäärään nähden. Tätä nyt eduskunta ja perustuslakivaliokunta arvioivat. Näin toimii vahva demokratia. Kun pandemia on ohi, pitäisi myös arvioida sitä, pitäisikö lainsäädäntöä muuttaa niin, että valmiuslain käyttöönoton hyväksyminen vaatii määräenemmistön taakseen.

Arvoisa rouva puhemies! Tässä istunnossa olemme käsitelleet koronatilannetta laajemminkin. Äsken päätimme, että ravintolat voidaan sulkea huomista lähtien. Myöhemmin tänään käsittelemme koronasta kärsivien yritysten kustannustukea. Valiokunnissa käsitellään lisätalousarviota, jolla yritetään paikkailla koronan aiheuttamia ongelmia esimerkiksi ammatillisille oppilaitoksille ja kulttuurialalle. Ensi kuussa hallitus kokoontuu puoliväliriiheen pohtimaan talouden tilannetta. Silloin on edessä myös pohdinta siitä, vaativatko elvytys ja ihmisten hyvinvoinnin turvaaminen menokehyksistä luopumista. Koronalla on siis laajat taloudelliset vaikutukset.

Koronapandemia on kulkenut läpi koko yhteiskunnan, vaikuttanut eri osissa maata eri tavalla, kosketanut tavalla tai toisella meistä jokaista. Ehkäpä pahiten ovat joutuneet kärsimään lapset ja nuoret. Vuosi pandemiaa on erittäin pitkä aika nuoren ihmisen elämässä. Viimeisen vuoden aikana toisella asteella on osassa maata oltu enemmän etäopetuksessa kuin lähiopetuksessa. Korkeakouluopiskelijat ovat olleet käytännössä täysin etäopiskelussa. Nyt taas yläkoululaisetkin joutuvat monissa osissa Suomea jälleen etäopetukseen kolmeksi viikoksi.

Samaan aikaan myös lasten ja nuorten harrastukset ovat olleet ja ovat osittain edelleen tauolla. Tällä on suuri sosiaalinen ja terveydellinen vaikutus. Moni lapsi putoaa tauon aikana lopullisesti pois harrastuksista ja jää jälkeen opinnoissaan. Siksi tarvitaan lapsiin ja nuoriin suunnattu mittava jälkihoito-ohjelma kaikissa Suomen kunnissa, ja siksi on oikein ja oikeudenmukaista, että hallitus on linjannut, ettei hallitus tämän kolmen viikon sulkutilan jälkeen enää tee päätöksiä koulujen tai harrastusten sulkemiseksi. Jatkossa rajoitustoimien on kohdistuttava meihin aikuisiin.

Arvoisa puhemies! Perus- ja ihmisoikeuksista ehkäpä painavin on oikeus elämään. Siksi olemme joutuneet tekemään päätöksiä, jotka rajoittavat muita perusoikeuksia. Taloudelliset, sosiaaliset ja sivistykselliset oikeudet ovat olleet koetuksella koronatoimien takia. Rajoitustoimet ovat olleet osittain epäsuhtaisia ja osuneet eri tavalla eri aloille.

Arvoisa rouva puhemies! Samoin kuin valmiuslain käyttöönottoasetuksen lähetekeskustelussa vuosi sitten voi nytkin todeta: kyllä me yhdessä tästäkin selviämme.

Pöytäkirja PTK 20/2021 vp

Ensimmäinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Rantanen, Mari.

12.46 Mari Rantanen ps: Arvoisa puhemies! Ei liene epäselvää, että ajattelen niin, että hallitus ei tässä helppossa tilanteessa ole, mutta jotakin on kuitenkin päässyt menemään pieleen, kun me nyt ollaan täällä näitä valmiuslakeja ja niiden käyttöönottoasetusta käsittelemässä.

On niin, että oudoksun sitä ajatusta, että oikeusministeri Henriksson kertoi toissa päivänä olleensa hyvin yllättynyt tästä ennusteesta, joka nyt tuli. On ollut nähtävissä, mitä näiden muuntovirusten kanssa muualla Euroopassa tapahtuu. No, samaan aikaan meille on kuitenkin rajojen yli päässyt virusta tulemaan, valitettavasti, ja sille olisi kyllä pitänyt pysyä vuodessa tekemään jotakin. Siitä olemme varmasti samaa mieltä. Virheitä sattuu, mutta ne pitää pystyä kyllä korjaamaan, ja tältä osin hämmästelen edelleen, että meillä ei täällä eduskunnassa ole käsittelyssä uutta lakia, jossa maahantulon edellytykseksi edellytetään negatiivista tautitestiä tai todistusta sairastetusta taudista. Tämä ei ole perusoikeuksien vastaista, ja ihmettelen, ettei sitä tule, koska se yhdistettynä testeihin olisi estänyt osan näistä muuntoviruksista ja tulisi estämään, sillä meidän emme tiedä, mitä maailmalta on lisää tältä osin tulossa.

Tässä esitetään, että valtioneuvosto ottaisi tämän viestinnän nyt haltuunsa. Se on sinänsä ihan hyvä ajatus, koska yksi asia, mikä tässä on mennyt pieleen, on ollut se, että viestit ovat olleet kovin ristiriitaisia, ovat ne sitten tulleet asiantuntijaorganisaatioista tai ovat ne tulleet ministereiltä, ja siltä osin tämä on varmaan ok. Mutta toivon, että hallitus ei nyt kuvittele, että tässä tilanteessa pärjätään sellaisella pohjoiskoreamaisella mallilla, jossa tulee yksi viesti, jota viranomaiset jauhavat, sillä tässä on päässyt käymään valitettavasti niin, että nämä aika epäloogisetkin toimet ja samoin tämä epäselvä viestintä ovat tehneet sen, että meillä valitettavasti ihmiset ovat alkaneet itse kaivaa tietoa ja samat henkilöt toimivat mikrobiologian, lääketieteen, tilastotieteen, virologian ja epidemiologian asiantuntijoina ja esittävät nämä asiat niin uskottavasti, että osa ihmisistä tarraa niihin, ja tämä on ihan oikeasti ongelma. Silloin jos me mennään sellaiseen viestintään, joka ei tosiasiallisesti vastaa näiden ihmisten huoliin ja kysymyksiin, vaan tuutataan yhtä viestiä, niin se ei ainakaan auta. Toivon, että hallitus kiinnittäisi nyt erityistä huomiota siihen, että ihmisillä olisi yhdestä paikasta saatavilla kaikki se tieteellinen tieto, jota meillä on.

Kukaan tässä salissa ei ole varmasti välttynyt näiltä ajatuksilta, että PCR-testit eivät toimi, koko virusta ei ole olemassa, kuolleisuustilastot ovat väärin ja niin edespäin. Näihin asioihin täytyy vastata, samoin kuin näihin rokotteisiin liittyviin kysymyksiin, joita kansalaisilla on. Nimittäin olen hyvin huolissani siitä kehityksestä, joka tässä on ollut nyt nähtävissä tämän väärän informaation suhteen. Siellä on osittain oikeaa asiaa, mutta tehdään vääriä johtopäätöksiä, ja tässä tulee se ongelma, että ne esitetään niin uskottavasti. Toivon erityisesti, että tähän kiinnitetään huomiota.

Sitten totean, että täällä esitetään, että asumispalvelu- tai laitoshoidon toimintayksikkö voidaan velvoittaa osallistumaan potilaiden terveydenhuollon toteuttamiseen. No, nyt jos katsotaan vanhusten tai vammaisten laitoshoidon tai asumispalvelun yksiköitä, niin siellä ei ole sellaisia välineitä, joilla voidaan toteuttaa, eikä osaamista. Siellä on ohjaaja-nimikkeellä — osa ties millä ammattitaidustalla — olevia, jolloin tähän pitäisi kiinnittää huomiota. Sieltä pitäisi löytyä silloin lääkäri, siellä pitäisi löytyä happilaitteita, siellä pitäisi löytyä nesteytysvälineitä ja niin edespäin, kipulääkkeitä, joita nyt tällä hetkellä näissä asumispalveluyksiköissä ei ole, eikä siellä ole myöskään osaamista näitä hoitoja toteuttaa. Toivon

Pöytäkirja PTK 20/2021 vp

myöskin, että myös perustuslakivaliokunta kiinnittää tähän huomiota, sillä näilläkin ihmisillä on oikeus terveydenhuoltoon. En hyväksy sellaista lainsäädäntöä, jossa meillä esimerkiksi vammaisuuden perusteella jäisi saamatta terveydenhuolto sen vuoksi, että me nyt tämä täältä säädetään. Se ei varmasti ole ollut tarkoituksenakaan, mutta haluan sen kyllä tässä yhteydessä nostaa.

Ja sitten viimeisimpänä haluan nostaa esiin tämän ristiriidan, jota ei pitäisi näissä asioissa ihan oikeasti tapahtua. Tässä taustamuistiossa, jolla näitä käyttöönottoasetuksia nyt on tuotu tänne, todetaan ilmeisesti THL:n suulla, että nopeat ja laaja-alaiset rajoitustoimet ovat tarpeen ja tehokkaita myös muuntoviruksia vastaan. Meillä on siis tämä kolmen viikon sulkutulos. No, nyt sitten THL antoi näitä vaaleja varten toisenlaisen lausunnon, jossa näissä laskelmissa ei ole otettu mukaan laisinkaan näitä rajoitustoimia. Pidän sitä hyvin erikoisena. Ja oikeusministeriön Malin Brännkärr on pyytänyt tämän niin, että tässä otetaan huomioon kausivaihtelu ja rokotuskattavuus mutta ei rajoitustoimia. Mitä tämä tällainen on? Eihän näin näitä asioita voida tehdä. Pidän tätä tältä osin kyllä jonkin sorttisena epäonnistumisena ja toivoisin, että nyt jatkossa, kun näitä rajoitustoimia tehdään — tehdään niitä sitten mihin hyvänsä, vaaleihin tai sitten tartuntojen vähentämiseen — käytettäisiin samoja menetelmiä, samoja kriteerejä ja samoja laskentaperusteita. Minusta tämä ei ole asiallista. — Kiitos.

Ensimmäinen varapuhemies Tarja Filatov: Ministeri Kiuru, vastauspuheenvuoro, 2 minuuttia.

12.53 Perhe- ja peruspalveluministeri Krista Kiuru (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Kiitos mahdollisuudesta vastata näihin edustaja Rantasen väitteisiin, joita tässä vakavalla sävyllä otitte esiin. En ole tässä edeltävässä keskustelussa kuitenkaan lähtenyt kaikkiin puheenvuoroihin vastaamaan, mutta tässä kyllä ylittyy jonkinlainen kynns.

Olen edustaja Rantasen kanssa siinä samaa mieltä, kun puhuitte hyvin tässä ajassa olevasta hengestä, että asiantuntijuutta on monenlaista yhteiskunnassa, ja ääntä tietenkin demokratiaan mahtuu. Demokratian suurin vahvuus on se, että jokaisella on ääni, ja monien ääni kuuluu silloinkin, kun joskus ajattelisi, millä asiantuntijuudella ja millä henkseleillä paukutetaan menemään. Herään tähän todellisuuteen joka päivä. Ja se, kuinka suuri voima näille erityyppisille ristiriitaisille viesteille annetaan, on kiinni myös siitä, miten eduskunta tähän kaikkeen suhtautuu, eikä tämä kovin tasapainoinen toimintaympäristö meillä ole siinä, onko meillä edes yhteinen tilannekuva.

No, mutta tässä ollaan. Itse kannatan sitä, että tämä viestintä otetaan valmiuslain pykälistön johdosta vahvempiin käsiin. Ei ole ollut helppoa tässä ristitulessa, missä on viisi eri asiantuntijatahoa: on kunta tartuntatautiviranomaisena, on sairaanhoitopiiri tartuntatautiviranomaisena, on avi tartuntatautiviranomaisena, on sen lisäksi THL tartuntatautiviranomaisena ja vielä ministeriö. Kyllä tässä viisikossa on, kuulkaa, pitelemistä. Ja on 195 järjestäjää, mikä tarkoittaa sitä, että jokaisella kunnalla, kuntayhtymällä on varmasti tartuntatautiasioihin mielipide, ja voin sanoa teille, että niitä on tässä riittänyt.

Mitä tulee siihen suureen kysymykseen, mitä Rantanen tässä äsken peräänkuulutti tästä THL:n lausunnosta, niin se tulee täysin, kuulkaa, siitä, mistä olen monia viikkoja teitä varoittanut, että jos mennään yli yhden R-luvulla, niin silloin alkavat numerot nousta niin, että eksponentiaalinen kasvu alkaa olla meillä jo ongelma. Kävin sen läpi tuossa äskeisessä keskustelussa. Se suoraan tulee siitä, että meidän tartuttavuusluku on käytännössä

Pöytäkirja PTK 20/2021 vp

1,15—1,35, sillä välillä mennään, ja siitä eri numeroilla vedetään näitä skenaarioita. Siinä lausunnossa todetaan, mitä tartuttavuusluku tarkoittaisi, ja nämä toimet, jotka nyt otetaan sulkutoimina tässä mukaan, tehdään nimenomaan siksi, että me emme päätyisi tähän. Ja jokainen, joka sen lausunnon katsoo, vetää tämän saman johtopäätöksen. [Puhemies koputtaa] Siinä puhutaan tartuttavuusluvusta, joka suomennetaan sitten tällaisilla sanallisilla keinoilla, mitä se oikeasti tarkoittaa. Nyt, kansanedustajat, pitää tietää, mitä tarkoittaa tartuttavuusluku ja minkälaisia skenaarioita siitä voidaan johtaa. Tämä on sitä, mikä meidän tasolla [Puhemies koputtaa] täytyy ottaa huomioon, ja olen tästä varoittanut jo viikkoja.

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Edustaja Rantanen, minuutin mittainen vastauspuheenvuoro.

12.56 Mari Rantanen ps (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Kiitos ministerille tästä. Itse asiassa on hienoa, että teilläkin tämä R-luku nyt on hallussa. Nimittäin viime keväänä ei ollut, kun sitä jauhettiin, ja täälläkin sanottiin useampaan otteeseen, että se R-luku ei ole merkitsevä. No, nyt se on, hyvä niin, koska se todellakin on merkitsevä tässä.

Mutta tästä olen täysin eri mieltä, että nimittäin kyllä yleensä, kun tehdään laskentaa, sinne nyt jotakin lasketaan niistä rajoitustoimista. Miksi niitä edes tehdään, jos ei niitä voida laskea? Totta kai! Ja tässä itse asiassa ministeri otti esiin erinomaisen asian, miten tartuntatautilaki toimii. Sitä pitäisi uudistaa. Se ei sovellu tällaiseen laajamittaiseen pandemiaan, kuten itsekin juuri totesitte ja todistitte, kun siellä on STM, siellä on THL, siellä on sairaanhoitopiirit, siellä on kunnat ja niin edelleen. Eli toivon, että nyt katsotaan jossain kohtaa myös tätä asiaa, mikä toimii ja mikä ei toimi tällaisessa laajamittaisessa pandemiassa. — Kiitos.

12.57 Peter Östman kd (vastauspuheenvuoro): Kiitos, arvoisa puhemies! Joskus toivoisin, että me voisimme täällä salissa käydä vähän sellaista keskustelua inhimillisemmällä otteella, että me oikeasti kuuntelisimme, mitä toinen osapuoli sanoo. — Tuli muuten mieleen, että hyvää naistenpäivää, arvoiset hallituksen naisministerit! — Haluaisin sitä, että silloin, kun oppositio harjoittaa rakentavaa politiikkaa, niin kuin me kristillisdemokraatit yritämme aina välillä — me yritimme muuten viimekin kaudella, ryhmäpuheenjohtaja Lindtman muistaa varmasti, että KD ei aina ollut mukana siinä, kun huudettiin ja räksytettiin, eikä me nytkään olla mukana siinä — mutta silloin, kun me kyseenalaistamme jotain, niin uskomme vahvasti, että siihen löytyy jotain perusteluja. Minä uskon, että näin on myöskin perussuomalaisten kohdalla. Eli jos he esittävät jonkun kritiikin, niin me voisimme joskus kuunnella, onko siinä jotain perää, ilman, että käytettäisiin samaa metodiikkaa kuin Pohjois-Koreassa, että nyt vaiennetaan kaikki kritiikit, jotka esitetään.

12.59 Antti Lindtman sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Näiden valmiuslain mukaisten asetusten käyttöönotto on tarpeen. Siellä, minne brittimuunnos on päässyt leviämään, olemme joka paikassa nähneet taudin huomattavasti nopeamman leviämisen, ja joka paikassa olemme nähneet, että ainoa keino saada tämä kuriin on ollut tiukemmat rajoitustoimenpiteet ja jymäkämmät, tymäkämmät toimenpiteet, ja sitä tässä nyt haetaan.

Edustaja Rantaselle toteaisin, että tartuttavuusluku on tärkeä, se on yksi tärkeä, mutta viime keväänäkään ei ollut kyse siitä, etteikö se olisi, vaan samaan aikaan pitää katsoa myös muuta: mihin väestöosuuteen nämä tartunnat kohdistuvat, mikä on sairaanhoidon

Pöytäkirja PTK 20/2021 vp

kapasiteetti, mikä on tehohoidon kapasiteetti, pitää katsoa myös alueellisesti. Siitä tässä on nyt kysymys. Meidän täytyy samaan aikaan ottaa tiukempia rajoituksia, jotta voimme suojella hauraimpia, ikäihmisiä, riskiryhmäläisiä, mutta samaan aikaan tiukemmat rajoitukset ovat tarpeen myös sen vuoksi, [Puhemies koputtaa] että ne voidaan pitää lyhyempinä, jotta sitten nuorten tilanteeseen saadaan valoa kesää kohden.

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Edustaja Arhinmäki.

13.00 Paavo Arhinmäki vas (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Itse ajattelen niin, että Suomeen mahtuu, ja pitää olla, paljon kriittistä keskustelua. Itsekin olen kriittisesti suhtautunut moniin toimiin, erityisesti niiden tasapainoon, tässä koronan aikana. Voin sanoa sen ihan suoraan, että minusta osa rajoitustoimista on ollut epätasapainossa. Lapset ja nuoret ovat joutuneet kantamaan liian raskaan taakan suhteessa meihin aikuisiin. Meidän lainsäädäntömme ei ole ollut valmis, vaan ollaan jouduttu tekemään niitä rajoitustoimia, joita lainsäädännön puitteissa on pystytty tekemään.

Mutta se minusta on oleellista, että näin vakavassa paikassa, näin vakavalla hetkellä, pyritään täällä yhdessä käymään läpi ne asiat, joilla me pystymme menemään kohti sitä valoisampaa kesää, joilla pystymme huolehtimaan siitä, että tauti, tämä uusi muunnos, ei leviäisi niin ripeää tahtia yhteiskunnassa kuin tällä hetkellä. Toivon, että se viesti yhdessä pystytään täältä viemään eteenpäin, ja sen vuoksi nämä valmiuslait, joita varmaan kukaan [Puhemies koputtaa] tänne ei olisi halunnut, ovat nyt täällä meillä käsittelyssä. [Peter Östman: Samaa mieltä Arhinmäen kanssa!]

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Edustaja Aittakumpu.

13.01 Pekka Aittakumpu kesk (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Ensi viikolla tulee kuluneeksi vuosi siitä, kun Suomessa todettiin poikkeusolot tämän koronan takia, ja nyt kun kriisi yhäti pitkittyy ja osin syveneekin, niin on aivan ymmärrettävää, että niin kansalaisten kuin päättäjienkin hermot ovat koetuksella. Siksi on erityisen tärkeää, että voimme keskustella niin täällä eduskunnassa kuin kansalaisten kesken ja viedä selkeää ja ymmärrettävää viestiä kaikkialle, ja pidän erittäin tärkeänä ja hyvänä sitä, että nyt kiinnitetään huomiota viestinnän parantamiseen, ja toivon, että tämä valmiuslain 106 §:n toimivaltuuden käyttöönotto parantaa viestinnän ymmärrettävyyttä ja selkeyttä. Pääministeri totesi viisaasti puheenvuorossaan, että rajoitusten toimivuuden kannalta on erittäin tärkeää, että kansalaiset tietävät, miksi niitä on ja mihin ne tähtäävät, ja kiitos ministereille siitä, että olette nyt paikalla täällä keskustelemassa ja vastaamassa kysymyksiimme.

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Edustaja Lindén.

13.02 Aki Lindén sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Mieluummin olisin käsitellyt sen varsinaisen puheenvuoroni, jonka aika kohta ilmeisesti tulee, koska käsitelen siinä nimenomaan 106 ja 107 §:ää tämän kriisinhallinnan kannalta, mutta tässä lyhyessä repliikissä, joka nyt tarjoutuu, haluan todeta, että viime keväänä, kun aktivoimme valmiuslain ja silloiset pykälät ja teimme sen mukaisia toimenpiteitä, saimme kuitenkin erittäin nopeasti käänteen Suomessa. Kuvaan sitä kahdella luvulla: 17. huhtikuuta meillä oli sairaaloissa 215 potilasta ja teho-osastoilla 82, ja 13. kesäkuuta — ymmärrätte, miksi

Pöytäkirja PTK 20/2021 vp

valitsin tämän päivämäärän — meillä oli sairaaloissa 26 potilasta ja teho-osastoilla 2, eli me saimme alle kahdessa kuukaudessa aikaiseksi nopean käänteen niillä rajoitustoimilla. Uskon, että teemme nyt samanlaisia nopeita käänteitä — vaikka tilanne on itse asiassa haastavampi kuin viime keväänä, mutta tähän tähtäämme.

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Ja vielä edustaja Juvonen, ja sen jälkeen puhujalistaan.

13.03 Arja Juvonen ps (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Nyt valmiuslaila puututaan muun muassa sote-huollon yksiköihin: he voivat laajentaa tai muuttaa toimintaansa, ja potilaita voidaan sijoittaa toimialueen ulkopuolelle. Ja toinen asia, mikä valmiuslakiin liittyy, on tämä hoitotakuuajoista tinkiminen, eli kiireetöntä hoitoa voidaan sitten peruuttaa. Kysyisin nyt teiltä, ministeri: millä tavalla te turvaatte nyt sen, että sote-yksiköillä, sosiaali- ja terveydenhuollon yksiköillä, on ammattitaitoista henkilöstöä vastaamassa erilaisten potilaiden hoidosta, jos heitä siirretään erilaisiin yksiköihin? Ja toinen on sitten tämä kiireettömästä hoitoajasta tinkiminen: millä tavalla nyt varmistetaan se, että tämä hoitovelka ei entisestään kasva? Ja peräänkuuluttaisin nyt yksityissektorin mukaan ottamista hoitajajoukkojen purkamiseen ja kysyisin siitä: millä tavalla voisitte ottaa mukaan myös yksityissektorin, että ihmiset pääsisivät lääkärille ja sairaudet tulisi hoidettua? Siellä voi olla sellaisia akuutteja vaivoja, että ne jäävät hoitamatta, koska tätä valmiuslakia tulkitaan liian tiukasti. — Kiitos.

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Pääministeri Marin, minuutti.

13.05 Pääministeri Sanna Marin (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Kiitos näistä kommentteista ja keskustelusta.

Mielestäni edustaja Rantanen nosti tärkeitä kysymyksiä esille, esimerkiksi sen, että mikäli ihmisille ei tarjota oikea-aikaista, riittävää ja perusteellista tietoa, he etsivät sitä muualta. Ja on aivan selvää, että meidän on kyettävä kertomaan ihmisille, mistä on kyse, minkä takia rajoitustoimia otetaan käyttöön ja miten me ennakoimme, että rajoitustoimet vaikuttavat. Valitettavasti me emme voi katsoa mitään yhtä yksittäistä lukua, niin kuin esimerkiksi tätä ilmaantuvuuslukua, vaan me katsomme useita eri mittareita samanaikaisesti. Tämä ilmaantuvuusluku on yksi, ja se kertoo tietystä kysymyksestä. Sen lisäksi me tietenkin tarkkailemme myös esimerkiksi sitä, kuinka paljon testejä tehdään, mikä on positiivisten testien osuus, mikä on sairaalahoidon kapasiteetti ja kuormitus, millä tavalla virus leviää. Eli kyllä me hyvin tarkasti tarkastelemme useita eri mittareita ja pyrimme niiden pohjalta tekemään sitten päätöksiä ja tekemään toimenpiteitä, joilla virusta voitaisiin estää leviämistä, ja sitä kautta voitaisiin pitää tilanne hallinnassa ja myös turvata terveydenhuollon kantokykyä. Näitä eri mittareita olemme seuranneet vuoden verran, ja yhä edelleen, kun me teemme päätöksiä, näihin me myös päätöksiämme nojaamme.

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Näin. — Ja puhujalistaan. Edustaja Aittakumpu.

13.06 Pekka Aittakumpu kesk: Arvoisa puhemies! Pidän erittäin arvokkaana sitä, että meillä Suomessa halutaan pitää jokaisesta ihmisestä huolta, ja siitähän tämä keskustelu nyt täällä kertoo. Koronapotilaiden määrät sairaalahoidossa ovat nyt nousseet merkittävästi

Pöytäkirja PTK 20/2021 vp

viime viikkoina. Hoitoonpääsyn määrärajoista poikkeaminen ei ole mahdollista normaaliolojen lainsäädännön mukaan, ja siksi olemme tässä tilanteessa, jossa nämä valmiuslain mukaiset toimivaltuudet on otettava käyttöön.

Arvoisa puhemies! Kuten täällä on tänään todettu jo aikaisemmin keskustelussa, maamme hoitovelan kasvu on hyvin huolestuttava. Korona on lisännyt hoitovelkaa, kun hoitoja on peruutettu tai siirretty, ja hallitus viisaasti päätti tämän vuoden budjetin yhteydessä sitoutua purkamaan hoito- ja palveluvelkaa 450 miljoonan euron määrärahalta. Hoitovelkaa saatiin purettua viime syksynä, mutta nyt näiden poikkeusolojen myötä velka taas kasvaa, ja sen purkaminen on jatkossa äärimmäisen tärkeää.

Tänään luin, että Ruotsissa on ollut nyt siellä olevan poikkeustilan vuoksi vakavia ongelmia tehohoitopaikkojen hoitohenkilökunnan jaksamisessa. Potilaita on jouduttu sen vuoksi siirtämään hoitoon eri puolille, eri kuntiin. Ruotsin tilanne ei tietystikään ole aivan suoraan verrannollinen Suomeen, mutta kyllä sekin osaltaan muistuttaa siitä, että tässä tilanteessa meidän on kiinnitettävä erityistä huomiota myöskin hoitohenkilökunnan jaksamiseen. Totean myös, että laaja sote-uudistus tarvitaan nimenomaan sen vuoksi, että hoitajien olot ja meidän sote-palvelumme olisivat kestävämmällä pohjalla, ja se toisi osaltaan myös vaikuttavuutta siihen, että pystyisimme tekemään päätöksiä ja toimia yhä enemmän alueellisesti ja senkin mukaan, että alueiden sisällä erot ovat isoja tämän pandemian osalta.

Arvoisa puhemies! On erityisen tärkeää nyt ja haluan korostaa sitä, että kun ja jos näitä toimivaltuuksia alueilla otetaan käyttöön, siinä pystytään sitten huomioimaan siellä alueiden sisälläkin ne erilaiset tilanteet.

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Edustaja Laukkanen.

13.09 Antero Laukkanen kd: Arvoisa herra puhemies! Valtioneuvosto ottaa nyt käyttöönsä järeimmät välineet, mitä on käytettävissä, eli olemme säätämässä, hyväksymässä valmiuslakien käyttöönottoa. Tämä pohdituttaa erityisesti siinä mielessä, miksi tähän tilanteeseen on jouduttu.

Erästä asiasta täällä jo aikaisemmin kysyin, mutta koska kaikki ministerit olivat silloin poissa, kysyn nyt uudestaan. THL:stä saamieni tietojen mukaan Suomessa olisi rokotettu noin 565 000 ihmistä, joista siis ensimmäisen kerran noin 480 000 ihmistä. Samaan aikaan meille on tällä viikolla rokotuksia tullut yhteensä 841 000 — 300 000 rokotusta seisoo varastoissa lähettämättä niihin paikkoihin, joissa rokotukset voi antaa. Tämä jakelu ja piikittäminen ei ole siis onnistunut. Kysyn nyt — minua mietityttää, enkä kysy ilkeyttäni vaan kysyn, kun ihmettelen — että kun jo viime vuoden puolella on tiedetty, miten nämä rokotukset maahan saapuvat, niin miksi tämä jakelu ja piikittämisen organisointi on niin jälkijättöistä, että vielä tänäkin päivänä tässä on tällainen 300 000 rokotuksen gäppi siinä, miten nämä tuotteet liikkuvat niihin paikkoihin, joissa rokotusta voidaan tehdä. Viidakkorumpu kertoo, että useat yhtiöt, jotka olisivat voineet tämän jakelun turvallisesti hoitaa, ovat olleet yhteydessä valtioneuvostoon, tarjonneet apuansa, mutta se ei ole jostain syystä miellyttänyt tai sitä ei ole haluttu. Tämäkin ihmetyttää pientä kulkijaa. Eikö nyt olisi, rouva pääministeri, aika yhdistää kaikki mahdolliset voimat Suomessa niin valmistuksessa, jakelussa kuin piikittämisessä, jotta ei tarvitsisi tällaisia valmiuslakeja olla täällä hyväksymässä? Kysyn, ja toivon, että voisin saada tähän vastauksia. — Kiitos.

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Edustaja Lindén.

Pöytäkirja PTK 20/2021 vp

13.11 **Aki Lindén sd:** Arvoisa herra puhemies! Meillä ovat nyt käsillä nämä 106 § ja 107 § tästä valmiuslaista, ja otin tänne mukaan nyt tämän iPadin sen takia, että käytän tässä apuna eduskunnan pöytäkirjaa. Me keskustelimme täällä lähetekeskustelussa 24. päivä marraskuuta sosiaali- ja terveydenhuollon valmiussuunnittelun tehostamisesta. Se oli ensimmäinen kerta, kun käytin täysistunnossa kokonaan etukäteen kirjoittamani puheenvuoron, koska asia oli erittäin tärkeä. En nyt lähde tietenkään samaa puheenvuoroa täällä uudelleen lukemaan, mutta otan siitä pari kohtaa, koska ne liittyvät nyt aivan olennaisesti näihin 106 ja 107 §:ään. Totesin täällä silloin seuraavaa:

”Vuonna 2011 julkaisivat pääministeri Vanhasen kahden hallituksen valtiosihteeri Risto Volanen, valtiotieteen tohtori, eversti Pekka Visuri ja kaksi muuta kirjoittajaa teoksen ’Myrskyn silmässä: Suomi ja uudet kriisit’. Siinä käsitellään kahdeksaa vuosina 2004–2010 tapahtunutta siviilikriisiä. Tohtori Volanen laajaan artikkeliin sisältyy tärkeä kriisien johtamista Suomen valtionhallinnossa käsittelevä osuus: miten johdetaan kriisin hoitoa, kun kyseessä on siviilikriisi, joka on pienempi kuin sota mutta suurempi kuin pelastustoimen, poliisin tai muun yksittäisen viranomaisen hallinnoima kriisi? Tällainen on nyt käsillä oleva koronakriisi. Se on terveyden, talouden, sosiaalisen elämän ja turvallisuuden kriisi.”

”Suomessa koronapandemian torjuntaa on hoidettu hyvin. Onko jouduttu improvisoimaan? Kyllä. Jos olisi tiedetty enemmän, olisiko tehty toisenlaisia päätöksiä? Ehkä. Mutta tärkein asia on se, että tähän asti torjunnan tulos on ollut Euroopan parhaimpia. Siksi osin kriittiset näkemykseni eivät ole hallituksen tai viranomaisten kritisointia vaan yleisiin säädöksiin liittyviä huomioita.”

”Olemme joutuneet hoitamaan koronakriisiä olosuhteissa, joissa kriisinhallinnan yleinen juridinen perusta ei ole täysin selkeä. En tarkoita tartuntatautilakia, joka on toiminut pääosin hyvin, vaikka siinäkin on korjattavaa. Tarkoitan monen eri ministeriön alan kattavaa laajaa kriisiä, joka ei ole pelkästään tartuntatautikriisi. Kyse ei ole siitä, onko yhteistoimintaa tai koordinaatiota ollut tarpeeksi tai ovatko yksittäiset virkamiehet tai päättäjät tehneet oikeita ratkaisuja, vaan kyse on siitä, että läpi useiden hallituskausien on laajalaisten kriisien hallinnan ja johtamisen säädösten kokonaisuudessa ollut epäselviä ja tulokinnanvaraisia kohtia ja ne ovat periytyneet seuraaville hallituksille.”

”Konkretisoin asiaa enkä tee sitä jälkiviisaudella. Samoista asioista keskusteltiin perusteellisesti tsunamikriisin jälkeen vuosina 2006–2008. Silloinen pääministeri Vanhanen ja silloinen pääministerin varamies Eero Heinäluoma tietäisivät hyvin, mitä tarkoitan. Mikä on pääministerin johtaman valtioneuvoston ja valtioneuvoston kanslian rooli suhteessa erikoisalojen ministeriöihin? Mikä on kuntien, sairaanhoitopiirien, aluehallintoviranomaisten ja asiantuntijaviraston, kuten THL:n, rooli? Yleisvaarallisen tartuntataudin torjunnan osalta niiden tehtävät on kyllä määritelty tartuntatautilaissa, mutta kokonaisuus on näin suuren kriisin johtamisen kannalta hyvin monimutkainen ja monitahoinen. Työryhmiä ja vastuutahoja tulee väkisininkin valtava määrä, ja niissä palaa keskeisten henkilöiden aikaa. Mikä on suositusten juridinen pätevyys? Kenellä on päätösvaltaa asioissa ja kuinka paljon? Mikä on esimerkiksi kaupunginjohtajien rooli? En itse löydä heille tartuntatautilaista mitään operatiivista roolia, mutta mielestäni on silti hyvä, että he toimivat tiedottajina tärkeissä asioissa. Ja ovathan he vastuussa johtamiensa kuntien taloudesta.”

Tämä oli osa siitä puheenvuorosta, joka liittyi siihen valmiussuunnitteluun, ja kytken tämän nyt käsiteltävään asiaan niiltä osin, että on erittäin hyvä, että 106 § ja 107 § otetaan tässä yhteydessä käyttöön, koska sillä haetaan nyt vipuvoimaa juuri tässä olevien haastei-

Pöytäkirja PTK 20/2021 vp

den ratkaisemiseen, jotka — niin kuin totesin — ovat periytyneet itse asiassa jo 15 vuoden, jopa 20 vuoden takaa.

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Edustaja Östman.

13.16 Peter Östman kd: Arvoisa herra puhemies! Koronavirusepidemian hallinnassa tarvitaan yhteiskunnan kaikkien toimialojen ja toimijoiden yhteistyötä. Ja parasta on tieteenkin, että me täällä, sekä hallitus että eduskunta, voimme päästä yhteiseen tilannekuvaan ja yhteneväiseen päätöksentekoon.

Joudumme silti myöntämään, että pandemian edetessä monenlaiset viestit ja jopa ristiriitaiset näkökulmat ovat aina välillä aiheuttaneet suurta hämmennystä. Kärryillä eivät ole pysyneet edes aluehallintoviranomaiset, joiden vastuulla on päätösten tekeminen eduskunnan säätämien lakien pohjalta.

Arvoisa puhemies! Siinä mielessä tämä esitys on kannatettava. Kuitenkaan tällä asetuksella, siis 106 ja 107 §:stä, ei tule vaientaa viranomaisten erilaisia näkemyksiä eikä myöskään ylitulkita ja/tai liioitella. Useammassa tapauksessa mediaan välittynyt ristiriitainen viesti on johtunut juuri erilaisista näkökulmista, ei niinkään siitä, että tapa viestiä olisi ainut syy ongelmaan.

Lopuksi: Tässä tilanteessa me kristillisdemokraatit haluamme painottaa, että selkeällä viestinnällä on merkitystä siinä, että kansalaisten luottamus säilyy ja ohjeita noudatetaan, ja siksi kannatamme esitettyjä muutoksia.

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Ledamot Löfström.

13.18 Mats Löfström r: Ärade herr talman! Först vill jag ge mitt varma tack till regeringen för hanteringen under coronapandemin. Även om det alltid finns saker att förbättra, exempelvis kommunikationen vid Helsingfors-Vanda flygplats för ett år sedan som statsministern lyfte upp i sitt anförande, så har Finland i en internationell jämförelse klarat coronapandemin mycket bra, ja, faktiskt oerhört bra. Låt oss fortsätta med det så att vi med vaccinernas hjälp ska kunna tränga tillbaka det här viruset. Vi är nu på slutrakan.

Ärade talman! Vi firar i dag internationella kvinnodagen. Tidningen Financial Times publicerade i dag en undersökning om hur kvinnor i Storbritannien påverkats mer negativt än män på grund av svårigheter att kombinera arbete med familj då skolorna och daghemmen varit stängda. De åtgärderna som Finland vidtagit, liksom det stora ansvarstagandet som alla medborgare tagit, har gjort att vi har kunnat hålla samhället förhållandevis öppet i jämförelse med många andra länder i världen och också på det viset minskat de negativa konsekvenserna, som har varit mindre i Finland än i exempelvis Storbritannien och många andra länder. Det är ändå viktigt att konstatera att det är många också i Finland som nu mår psykiskt dåligt och ännu fler som är trötta, men låt oss orka lite till.

Ärade talman! De här fyra paragraferna handlar om att centralisera kommunikationen samt att skydda social- och hälsovårdens resurser. Det måste vara nödvändigt för att kunna ta dem i bruk, och i morgon klockan 9 börjar vi arbeta med dem i riksdagens grundlagsutskott.

Förordningarna kommer inte att tillämpas på Ålands myndigheter. Detta är logiskt eftersom Åland enligt självstyrelselagen och smittskyddslagen är förvaltningsmyndighet för smittskydd på Åland.

Pöytäkirja PTK 20/2021 vp

För tillfället är coronaläget på Åland mycket allvarligt. Vi har klarat pandemin hittills bra — tills nu. För två och en halv vecka sedan fick vi två smittkedjor, och nästan helt utan symptom spred sig viruset in i skolor och daghem. Det visar hur lömskt viruset är. Tur i oturen var att vi följande vecka hade sportlov och fick en naturlig paus i samhället samtidigt som 800 personer sattes i karantän. Ålands landskapsregering fattade beslut att genast efter sportlovet flytta också högstadiets undervisning till distans, så där har högstadierna redan varit på distans förra veckan också. Hårda rekommendationer är också utfärdade som gör att Åland nu har kanske de kraftigaste rekommendationerna i hela landet, så precis som här tar man på Åland situationen på mycket stort allvar och är bra på att följa rekommendationerna. Av den anledningen är jag också optimistisk att vi på Åland snabbt ska få ner smittotalen igen för att både trygga liv samt ha möjlighet att öppna upp samhället igen samtidigt som vaccinationerna fortsätter. Det är också glädjande att konstatera att hittills har ingen på Åland dött av coronaviruset.

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Tolkning.

[Tulkki esittää puheenvuorosta suomenkielisen yhteenvedon]

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Kiitokset kovasti. — Toivoisin, että tässä salissa ei käytäisi muita keskusteluja sillä välin, kun puhetta pitää se, jolle puheenvuoro on myönnetty, ja nyt se on myönnetty edustaja Huttuselle.

13.26 Hanna Huttunen kesk: Arvoisa puhemies! Viime viikolla monet suomalaiset seurasivat tiiviisti eri tiedotustilaisuuksia eri tiedotusvälineiden kautta uusista koronaohjeistuksista. Myös minä istuin illalla perheeni kanssa tv:n ääressä ja olin yksi heistä, yksi suomalaisista. Täytyy rehellisesti sanoa, että vaikka teen työkseni päivittäin lainsäädäntötyötä täällä Arkadianmäellä, niin monelta taholta tulevan ja tätä kautta epäselvän viestinnän seuraaminen ja ennen kaikkea sen olennaisen ydinviestin tulkitseminen sieltä oli erittäin haasteellista.

Arvoisa puhemies! Kansalaisten luottamus valtion kykyyn johtaa Suomi tämän kriisin yli on pitkälti kiinni siitä, miten pystymme kommunikoimaan viestimme ihmisille. On pystyttävä selittämään arkikielellä, millaisia toimenpiteitä ollaan tekemässä ja minkä takia niitä ollaan tekemässä. [Hälinää — Puhemies koputtaa] On myös pystyttävä selittämään paremmin, mitä alueita ja keitä ihmisiä toimenpiteet koskettavat ja tulevat koskettamaan. On rehellisesti tunnustettava, että tässä työssä olisi voitu onnistua huomattavasti paremmin. Siksi valmiuslain 106 §:n käyttöön ottaminen on hyvinkin perusteltua tässä tilanteessa. [Hälinää]

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Anteeksi, edustaja Huttunen. — Voisitteko siellä ministeriaitiossa myöskin olla vähän hiljempaa? Kiitos.

Kiitos, puhemies! — Viestinnän selkeyttämisellä ja yhdenmukaistamisella rakennamme luottamusta yhteiskunnassa. Myös Valtion viestintäkeskukselle olisi mielestäni käyttöönoton tarve, ja mielestäni sen käyttöönottoa tulisikin harkita vakavasti.

On tärkeää, että koronaväsymystä poteva kansamme jaksaa sinnitellä kohti kesää ja todennäköisesti helpompaa tautitilannetta. Yksi tärkeä keino selviytyäksemme tästä on sel-

Pöytäkirja PTK 20/2021 vp

keä hallintorajat ylittävä viestintä, ja kiitos siitä, että hallitus ryhtyy tämän tiimoilta vahvoihin toimenpiteisiin.

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Ja edustaja Rantanen.

13.28 Mari Rantanen ps: Arvoisa puhemies! En malta olla tässä vielä painottamatta muutamaa asiaa.

Ensimmäinen on avoin ja rehellinen tiedotus. Jos jotakin menee pieleen, niin senkin voi suomalaisille sanoa. Eivät he siitä hermostu. He todennäköisemmin arvostavat sitä, jos jokin on mennyt pieleen ja se sanotaan. Ihmiset ovat tällä hetkellä hyvin väsyneitä näihin rajoituksiin, ja se voisi olla sellainen asia, mihin hallitus voisi nyt kiinnittää erityistä huomiota, saada nämä ihmiset jatkamaan ja jaksamaan vielä, jotta tästä päästään. Itse hiukan oudoksun sitä, että tässäkin salissa aika ajoin kuuluu niitä äänenpainoja, kuka on kärsinyt tästä tilanteesta eniten. Tästä koronatilanteesta kärsii joka ikinen suomalainen, sekä näistä rajoituksista että myös taudista. En oikein pidä siitä, että asetetaan vastakkain harrastukset ja vaikkapa terveys ja elämä, ja minusta sellaista ei ehkä kannata viestiä, että on joku ryhmä, joka eniten kärsii.

Sitten mitä tulee tiedotukseen tehohoidosta ja sen kuormituksen laskemisesta, olisi hyvä tuoda esiin myös se, mitä tehohoito ihmiselle tarkoittaa. Kun ihminen on niin vakavasti sairas, että hän sinne teholle joutuu, niin se ei ole niin, että nämä ihmiset ovat hetken aikaa hengityskoneessa ja sitten he palaavat töihin. Ei, tämä tauti iskee erinomaisen paljon sekä keuhkoihin että nähdäkseni myös muihin elimiin verisuoniston kautta, ja tältä osin he toipuvat tästä taudista aivan hirvittävän kauan, jos sitten toipuvat lopullisesti ollenkaan, ja minusta se on yksi asia, mikä unohtuu. Usein toljotetaan näitä kuolintilastoja mutta ei kerrota, mitä tehohoito ihmiselle, sille yksilölle, tarkoittaa ja mitä se tarkoittaa silloin aika monelle ihmiselle siinä ympärillä, jos ajatellaan, että perheenäiti on teho-osastolla pari viikkoa hoidossa ja toipuu tästä kuukausia, jos ei sitten puhuta lopullisesta työkyvyn osittaisesta menettämisestä. Minusta tämä olisi yksi sellainen asia, mitä olisi hyvä viestinnässä myöskin tuoda esiin.

Sitten kun viitattiin siihen, seisooko rokotteita jossakin, niin minusta on ihan relevantti kysymys, jota voisi ministeri Kiurulta tässä kohtaa kysyä: seisooko näitä rokotteita jos-sain, ja jos seisoo, niin miksi? Täällähän kävi nyt ilmi, että Helsingissä kerätään näitä rokotuksiin käytettäviä ruiskuja, jopa niitä, joissa on elävää, heikennettyä taudin aiheuttajaa, mikä kuulostaa toki hoitoalan henkilöstölle vähän erikoiselta. Oletteko te tietoisia, että näistä yhden millin ruiskuista olisi näin kova pula, että niitä kerätään nyt johonkin pesututkimukseen tai pestäväksi? — Kiitos.

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Och ännu ledamot Östman.

13.31 Peter Östman kd: Arvoisa puhemies! Minulla ei ollut muuta kuin se, että unohdin aikaisemmassa puheenvuorossani sanoa sen, mitä lupasin edustajakollega Laukkaselle, kun hän lähti. Hän joutui lähtemään työhuoneeseen, josta hän seuraa tätä keskustelua, ja toivoi saavansa vastauksen tähän kysymykseen. Ilmeisesti se liittyi nimenomaan tähän, missä on tämä ylimääräinen rokotevarasto, joka ei ole nyt tullut vielä käyttöön.

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Näin. — Ja nyt ministeri Kiuru.

Pöytäkirja PTK 20/2021 vp

13.32 Perhe- ja peruspalveluministeri Krista Kiuru: Arvoisa puhemies! No, tarkalleen en tiedä tämän päivän saldoa. Yritin sitä tässä jo kysyä sen jälkeen, kun kuulin tämän kysymyksen 10—15 minuuttia sitten. En saanut sitä uusinta saldotilannetta, joten en tiedä, mikä se ihan tarkalleen tänään on.

Lähtökohdaksi otettiin näiden rokotteiden osalta se, että kun rokote-erä tulee maahan, se pitää seuraavan viikon aikana — siis viidessä päivässä — saada tuolla kentällä kulumaan, ja ensimmäistä kertaa olemme jo viikkoja olleet siinä, että sen saman määrän, joka tulee, pitäisi olla myös laitettuna, ja nyt tältä osin en pystynyt varmistamaan, pitääkö tämä edustajilla ollut tieto paikkansa.

Lähtökohta on siis se, että nopeimmat nyt syövät hitaat, eli nopealla vauhdilla laitetaan, ja siksi kuntien ja kuntayhtymien kavereina pitää ottaa myöskin työterveyshuolto sekä yksityinen sektori tätä tekemään, jotta pystytään tässä tahdissa niitä rokotteita laittamaan. Tämä myös vastauksena Rantasen kysymykseen: lähtökohtana pitää olla se, että se erä käytetään heti silloin seuraavalla viikolla ja se levitetään niin, että siellä porukat ovat jo valmiina sitä erää heti käyttämään, kun se tulee.

Jos sitten varastoon jää tavaraa, niin sitä jää tietysti sen vuoksi, että siellä ovat eri aikoina ihmiset saaneet rokotteita — ja milloin on kenenkin tehosterokotteen vuoro. Siihenkin tietenkin pitää varautua, että on varmasti syitä, miksi se saldo ei koskaan ole täysin finito, mutta on myös syitä pitää huolta, tiukkaa huolta, siitä, että ne rokotteet, jotka meillä ovat varastossa, aidosti myös käytetään eivätkä ne jää mihinkään odottelemaan tai makaamaan.

Näiden valmisteiden osalta on hankaluus, että kaikki eivät ole yhtä kätsyä tavaraa tuolla kentällä. Biontech-Pfizer-rokotteeseen liittyy varsin vaativa kylmäketju, mutta siitäkin huolimatta me olemme onnistuneet siinä, että näitä rokotteita on nopeasti laitettu. Ja on hyvä vielä todeta eurooppalaisessa vertailussa, että Suomi pärjää kyllä, kun katsomme, miten muiden maiden terveydenhuoltojärjestelmät ovat tässä pärjänneet. [Sosiaalidemokratien ryhmästä: Miten se suomalainen rokote?]

Tässä keskustelussa käsiteltiin laajasti myöskin rokotetuotantoa ja rokotetutkimusta ja ylipäätään sitä, miten me voisimme seuraavaan kriisiin jo varautua. Nämä kysymykset ovat sekä ministeri Lintilän että ministeri Pekosen tontilla, ja siltä osin varon nyt tässä menemästä toisten tonteille, mutta yleisenä hallituksen linjana totean kaikkien puolesta, että lähtökohdan täytyy olla nimenomaan se, että me voisimme myöskin tehdä uusia avauksia näillä tonteilla, ja siellä on monenlaista kiinnostavaa mahdollisuutta myöskin parantaa juoksua tämän varautumisen suhteen. Ne ovat sitten niitä tulevaisuuden kysymyksiä.

Lähtökohta meillä on tietysti se, että hyvin nopeasti joudumme myös miettimään ensi vuoden osalta, minkälaisella rokotepatteristolla me mennään. Tällähän hetkellä EU:n yhteishankinnat ovat sitä kokoluokkaa, että me puhumme todella massiivisesta rokotemäärästä, joka on yli kansallisen tarpeen, mutta me joudumme myöskin jo arvioimaan niitä rokotevalmisteita, joista me ei vielä tiedetäkään, mitkä ensi vuonna ovat käytettävissä. Että kyllä tämä työ on menossa.

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Arvoisat edustajat! Tätä keskustelua varten tässä vaiheessa varattu tunti on käytetty, joten keskustelu ja asian käsittely keskeytetään ja asian käsittelyä jatketaan tässä istunnossa päiväjärjestyksen muiden asiakohtien tultua käsitellyiksi.

Asian käsittely keskeytettiin kello 13.36.

Asian käsittelyä jatkettiin kello 14.21.

Ensimmäinen varapuhemies Tarja Filatov: Nyt jatketaan aiemmin tässä täysistunnossa keskeytetyn asiakohdan 5 käsittelyä.

Keskustelu ei jatkunut.

Asia lähetettiin perustuslakivaliokuntaan.

6. Muu asia: Valtioneuvoston asetus valmiuslain 86 ja 88 §:ssä säädettyjen toimivaltuuksien käyttöönotosta

Muu asia M 2/2021 vp

Lähetekeskustelu

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Lähetekeskustelua varten esitellään päiväjärjestyksen 6. asia. Puhemiesneuvosto ehdottaa, että asia lähetetään perustuslakivaliokuntaan.

Lähetekeskusteluun varataan enintään 30 minuuttia. Asian käsittelyssä noudatetaan aikataulutettujen asioiden osalta sovittuja menettelytapoja. — Edustaja Lindén.

Keskustelu

13.36 **Aki Lindén sd:** Arvoisa herra puhemies! Haluan korostaa tämän 86 §:n tärkeyttä vähättelemättä tietenkään 88 §:ää. Sanon ensin 88 §:stä, että on hyvä, että nyt otamme tämän pykälän käyttöön, koska meidän olemme oikeasti eläneet nyt yhdeksän kuukautta semmoisessa välitilassa, jossa käytännössä hoitojonot ovat olleet yli kuusi kuukautta sairaaloissa, mutta viisas valvojaorganisaatio ei kuitenkaan ole tässä koronatilanteessa lähtenyt sanktioimaan sitä tilannetta.

Mitä sanktiointi tarkoittaa? Voin esimerkkinä kertoa, että toisena työpäivänäni 11. toukokuuta, kun aloitin HUSin toimitusjohtajana, sain 2 miljoonan euron uhkasakon pöydälleni edellisessä vuodenvaihteessa vallinneesta laittomien hoitojonojen tilanteesta. No, vuoden loppuun mennessä ne jonot pystyttiin saamaan lailliseksi ja nollattiin.

Eli käytännössä uskon, että tämä pidentynyt jonotilanne käytännössä tullaan vuodessa, puolessatoista saamaan kuntoon. Lääkärilakko vuonna 2000 synnytti vielä paljon pidemmän hoitojonon kuin nyt on tämä koronatilanne synnyttänyt, koska se kattoi koko maan, ja siinä meni noin puolitoista vuotta, että se saatiin lyhennettyä.

Mutta tästä 86 §:stä: Se on minusta näistä kahdesta nyt kuitenkin tärkeämpi. Tämähän on erittäin voimakas pykälä, ja tiedän nyt sen haasteen, joka tähän kohdistuu, koska tämä antaa mahdollisuuden siihen, että me oikeasti pystymme tarvittaessa mobilisoimaan koko meidän terveydenhuoltojärjestelmämme, niin yksityisen kuin julkisen, niin perusterveydenhuollon kuin erikoissairaanhoidon, käytännössä työskentelemään tämän koronaepidemian hyväksi. Meillä on ollut tässä vaihe, se sama vaihe, jossa käsiteltiin tartuntatautilaki, ja siihen oli tarjolla 9 a §, joka olisi pitkälti sisältänyt näitä samoja säännöksiä, mutta sitten

Pöytäkirja PTK 20/2021 vp

kuitenkin sekin herätti vastustusta, kuinka ollakaan, kuntakentässä ja eräiden asiantuntijoiden keskuudessa, ja se jätettiin sitten pois siitä laista. Viitattiin siihen, että tämä hoituu tällä 86 §:llä.

Otan nyt konkreettisen esimerkin: Vantaan kaupunki pyysi jäljitykseen virka-apua Puolustusvoimilta. Tämä 86 § antaa STM:lle ja aluehallintoviranomaisille mahdollisuuden ohjata sekä resursseja julkisen terveydenhuollon kesken että tarvittaessa myös yksityisen terveydenhuollon resursseja palvelemaan niin koronaepidemian jäljittämistä, torjuntaa kuin sitten potilaiden hoitoa.

Viittaan vielä tänä aamuna ajaessani tänne Helsinkiin radiosta kuulemaani HUSin infektioapulaisylilääkärin Eeva Ruotsalaisen erittäin voimakkaaseen haastatteluun, jossa hän kietytti todella hyvin sen vaativan tilanteen, jossa me nyt olemme. Ja HUS ei ole kovin kaukana tällä hetkellä [Puhemies koputtaa] tehohoidon resursseissa esimerkiksi kriittisestä rajasta.

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Edustaja Rantanen.

13.39 Mari Rantanen ps: Arvoisa puhemies! Tässä yhteydessä palaan vielä tähän ihan ensimmäisenä pitämään puheenvuoroon, jossa nostin esiin nämä vammaisten ja vanhusien asumispalvelu- ja laitoshoidon yksiköt, jotka siis ovat sosiaalihuollon toimintaa ja joissa myöskin henkilöstö rakentuu lähinnä tästä näkökulmasta ja lähtökohdasta. Nyt jos näiden henkilöiden terveydenhuolto siirretään sinne asumispalveluyksikköön hoidettavaksi, niin millä tavoin hallitus on tämän ajatellut varmistaa siten, että a) siellä on osaavaa henkilökuntaa — nykyään he ovat ohjaaja-nimikkeellä, ja yleensä he ovat sosiaali- ja terveydenhuoltoalan ihmisiä, mutta eivät aina — ja b) ettei näistä paikoista puutu välineistöä? Ei heillä ole siellä happea, ei heillä ole siellä lääkityksiä, kipulääkityksiä, nestehoitoa eikä lääkäreitä jatkuvasti saatavilla. Tämä on sellainen asia, joka pitäisi nyt varmistaa, koska ei voi olla niinkään, että näitä henkilöitä millään lailla diskriminoidaan hoidon kanssa. Jos he vaativat sairaalahoitoa tai terveydenhuollon yksikköä, niin se heille on suotava. Se toki lukee tässä esityksessä, mutta tässä ei lue siitä mitään, millä tavoin varmistetaan henkilöstö sekä välineistö näihin paikkoihin.

Sitten palaan tuohon äskeiseen asiakohtaan vielä sen verran, että olisin kysynyt ministeri Kiurulta, ovatko nämä ruiskut loppu nyt maasta. Voiko se olla syynä siihen, että nämä rokotukset eivät etene, että ei meillä ole milliruiskuja, koska niitä todella siis Helsingissä kerätään? Hoitajat ovat sieltä laittaneet viestiä, että nämä milliruiskut kerätään, ja mitä ilmeisimmin Ilta-Sanomien jutun mukaan näitä oltaisiin pesemässä tai tällaista tutkimusta nyt tekemässä. Oletteko te tästä tietoinen?

Ja sitten kolmas asia tähän johtamiseen. Kuten tässä on jo todettu, tämä on tavallaan aika haastava harjoitus, kun tämä menee monen eri hallinnonalan yli. Itse tulen tuolta viranomaispuolelta, ja siellä on tehty sellaiset tavallaan toimintakortit: oli tilanne mikä hyvänsä, jos on isompi hässäkkä, niin silloin lähdetään toimintakorteilla liikkeelle. Mielestäni tämäntyyppisiä ratkaisuja varmasti olisi syytä pohtia ihan ministeriöissä ja valtionhallinnosakin, että meillä olisi tietynlaiset varmistukset, jotta ei tule sitä ristivetoa siinä, kuka tätä tässä kohtaa johtaa ja kenen vastuulle mikäkin kuuluu. Se on toiminut erinomaisesti muun muassa suuronnettomuustilanteissa, ja uskoisin, että sieltä olisi johdettavissa kyllä tänne politiikkapuolellekin, ammennettavissa oppia niin, että jatkossa olisi helpompaa toimia tällaisten [Puhemies koputtaa] asioiden kanssa. — Kiitos.

Pöytäkirja PTK 20/2021 vp

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Edustaja al-Tae.

13.43 **Hussein al-Tae sd:** [Puhuja aloittaa puheenvuoron mikrofonin ollessa suljettuna]

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Edustaja al-Tae, mikrofoni.

Arvoisa puhemies! Lyhyesti tästä Vantaan tilanteesta, virka-avun pyytämisestä Puolustusvoimilta. En sitä suosittele, jos kunnassa on paljon muilta aloilta lomautettuja henkilöitä. Esimerkiksi Vantaalla on paljon stuertteja, vantaalaisia, jotka ovat lomautettuina ja joita voidaan hyvin lyhyellä — tarkistin asian — koulutuksella käyttää tässä jäljitystyössä, paljon mieluummin heitä kuin niin, että oltaisiin yhteydessä tässä vaiheessa Puolustusvoimiin ja teetetäisiin tämä virka-apuna. Näkisin, että siinä voisi ohjautua vähän myöskin rahaa ja toivoa näitten ihmisten arkeen, kun ei lähdetäisi hakemaan sitä toista vaihtoehtoa, joka ei välttämättä kuitenkaan olisi yhtään sen kustannustehokkaampi kuin se, että otettaisiin nopeasti apua. Ja jos koetaan, että ei pystytä niin lyhyessä ajassa kouluttamaan, ja hätä ja kriisi on päällä, niin nyt niissä kunnissa, joissa ei ole kriisi päällä, kannattaisi tähän jäljitystyöhön jo valmiiksi kouluttaa ihmisiä.

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Näin. — Ja ministeri Kiuru.

13.44 **Perhe- ja peruspalveluministeri Krista Kiuru** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Tämä edustaja al-Taen viimeinen huomio oli erittäin arvokas, se, että kyllä siinä jäljitystyössä pitää nyt kaikki kivet kääntää. Lähtökohdaksi on otettu jo aikaa sitten se, että me tarvitaan siellä hyvin moninaista osaamista ja kaikkien ei tarvitse olla sosiaali- ja terveydenhuollon ytimistä. Ja siltä osin niihin jäljityksen eri vaiheisiin voidaan hyvin laajastikin käyttää henkilökuntaa, joka on mahdollista rekrytoida. Tässä tarvitaan suunnitelmallisuutta, ja sen takia se uusin testausstrategiakin muutettiin testaus- ja jäljitysstrategiaksi, jotta me saisimme tähän jäljitykseen kansallisia ja valtakunnallisia tavoitteita, joiden pohjalta sitä kehitettäisiin. Jäljitys on perustason palvelua, joten jokaisen kunnan on varauduttava omalla alueellaan terveydenhuollon järjestäjänä myöskin nämä velvoitteet kantamaan, ja siellä pitää olla etukäteen liikkeellä. Erityinen huoli meillä tällä hetkellä on nimenomaan Vantaan ja Helsingin jäljityspalveluiden toimintakyvystä, ja tässä isossa kriisissä sanoisin, että myös Espoon osalta ne massat, jotka ovat nyt jäljitettävänä, ovat niin suuria, että tähän satsaaminen täydellisesti ja sen tukeminen, että he voivat onnistua, on keskeistä. Kaikki lähtee kunnasta itsestään liikkeelle.

Edustaja Rantanen kysyi aivan aiheellisesti siitä, onko huomioitu se, että meillä ei ole esimerkiksi vaikeampien tautioireiden hoitoon mahdollisuutta enää esimerkiksi ympärivuorokautisessa hoivassa. Olen itse tästä myöskin hyvin huolissani. Me puhuimme tästä samasta asiasta viime keväänä, ja on erittäin tärkeää korostaa sitä, että jokaisen suomalaisen kohdalla — asuipa hän missä hyvänsä, ympärivuorokautisessa hoivassa, kotihoidossa tai olipa hän sitten työikäistä väestöä — meidän täytyy kyllä varmistaa, että ihmisiä kohdellaan samalla tavalla ja se hoito on yhdenvertaista kaikille. Tässä lähtökohtana on se, että siellä hoidetaan, missä se paras apu on. Lähdetään lähtökohtaisesti siitä, että jos ihminen ei enää pärjää kotona, olipahan nuori tai vanha, niin hän tulee silloin sairaalahoidon piiriin, ja siellä on välineistö myöskin tällaisissa asioissa selvitä. Eli siltä osin tästä me ollaan pidetty kiinni ja tulemme jatkossakin pitämään.

Pöytäkirja PTK 20/2021 vp

Keskustelu päättyi.

Asia lähetettiin perustuslakivaliokuntaan.

[Keskustelu asiasta sallittiin päiväjärjestyksen 5. asiakohdassa]

7. Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi yritysten määräaikaisesta kustannustuesta annetun lain muuttamisesta

Hallituksen esitys HE 27/2021 vp

Lähetekeskustelu

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Lähetekeskustelua varten esitellään päiväjärjestyksen 7. asia. Puhemiesneuvosto ehdottaa, että asia lähetetään talousvaliokuntaan.

Lähetekeskusteluun varataan enintään 45 minuuttia. Asian käsittelyssä noudatetaan aikataulutettujen asioiden osalta sovittuja menettelytapoja. — Edustaja Elo.

Keskustelu

13.47 **Tiina Elo vihr:** Arvoisa puhemies! Tässä salissa on aamupäivä keskusteltu korona-epidemiasta, ja se on totisesti koetellut meitä yli vuoden, eikä kukaan pysty varmuudella ennustamaan, koska ja millaiseen normaaliin pääsemme palaamaan. Tässä tilanteessa on äärimmäisen tärkeää, että pystymme tukemaan yrityksiä niiden taloudellisessa ahdingossa, jotta mahdollisimman moni työpaikka voi säilyä. Jotta pystymme selviämään tästä kriisistä mahdollisimman vähin vaurioin, on tärkeää, että tehdyt toimet ovat oikeasuhtaisia ja oikeudenmukaisia. Kun virheitäkin väistämättä näissä poikkeuksellisissa oloissa tulee, ne on pyrittävä korjaamaan viipymättä. Virheiden osoittelun sijaan tarvitsemme ratkaisuja.

Hallitus on uudistanut kustannustukea edellisistä kierroksista — hyvä niin. Nyt tuki vastaa paremmin myös yksinyrittäjien, kulttuurialan ja matkailualan hätään. Kustannustuen piiriin tulevat nyt kaikenkokoiset yritykset. Tämän lisäksi työ- ja elinkeinoministeriö valmistelee parhaillaan tukimallia korvauksista yrityksille, joihin nämä uudet, nyt päätetyt ja päätettävät sulkutoimet kohdistuvat. Apu ei siis jää tähän.

Arvoisa puhemies! On tärkeää, että kustannustuen kriteereitä on tässä lakiuudistuksessa muutettu niin, että pienet yritykset ja yksinyrittäjät yltyvät pienimpään 2 000 euron tukirajaan aiempaa helpommin. Jatkossa yksinyrittäjillä on mahdollisuus saada myös yli 2 000 euroa tukea, jos yrityksen liikevaihdon lasku ja tukikauden kustannukset ovat suuria. Tämä on merkittävä parannus aiempiin tukikierroksiin. Yksinyrittäjien osalta ulkopuolelle jäävät edelleen niin sanotut kevytyrittäjät, joilla ei ole Y-tunnusta.

Arvoisa puhemies! Haluan nostaa vielä esiin kulttuuri- ja tapahtuma-alan, jonka ahdinko on ollut ja on kestänyt. Kulttuuriala on Euroopan mittakaavassa toiseksi pahiten koronaviruksesta kärsinyt ala, joka on joutunut odottamaan tukitoimia aivan liian pitkään. Taide- ja kulttuuriala työllistää Suomessa yli 130 000 ihmistä. Music Finlandin tammi-kuussa tekemän selvityksen mukaan tulonmenetykset musiikkialalla vuonna 2020 olivat yhteensä lähes 255 miljoonaa euroa. Tapahtuma-alan yritysten liikevaihdot taas ovat pudonneet koronakriisin aikana 70—80 prosenttia. Tapahtuma- ja kulttuurialan ahdinko heijastuu suoraan myös esimerkiksi hotelli- ja ravintola-alaan.

Pöytäkirja PTK 20/2021 vp

Kulttuuri- ja tapahtuma-alan oikeudellinen asema on ollut epäselvä, ja lukuisat alan toimijat ovat jääneet vaille koronatukia. On tärkeää, että tähän räikeään epäkohtaan nyt puututaan ja että kustannustuen kolmas kierros vastaa paremmin myös kulttuurialan hätään. Nyt onkin tärkeää varmistaa, että nämä kolmannen kustannuskierroksen tuet osuvat mahdollisimman hyvin niitä tarvitseville.

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Edustaja Kauma on poissa. — Ledamot Löfström.

13.50 Mats Löfström r: Ärade herr talman! Coronapandemin har nu pågått redan i ett år och det här är nu den tredje omgången av kostnadsstöd som kommer från regeringens sida. Tack till regeringen och minister Lintilä för det här förslaget, det är oerhört viktigt i synnerhet för de branscher och företag som har drabbats allra hårdast av de restriktioner och rekommendationer som vi har behövt för att bekämpa spridningen av coronaviruset men som har påverkat vissa företag väldigt dramatiskt.

Det finns flera förbättringar, som vi just hörde, i kostnadsstöd nummer 3. Man har tagit erfarenheter från både kostnadsstöd 1 och 2, de andra stödprogrammen som har funnits till företag, och förbättrat det i den här stödomgången. Bland annat att ensamföretagare kan få stöd är en mycket viktig och bra förbättring, och det hjälper också småföretagare mycket att man har minskat omsättningsgränsen för det här stödet.

Avslutningsvis, ärade talman, är jag mycket tacksam och glad att det här stödpaketet också finns tillgängligt för åländska företag. Normalt är näringslivsstöd någonting som är åländsk behörighet enligt självstyrelselagen, men nu med undantagstillstånd, en global pandemi och smittskydd som är rikets behörighet är det motiverat att också åländska företag kan få stöd via det här stödpaketet i likhet med de tidigare kostnadsstöden. Det är mycket välkommet på Åland, som har drabbats alldeles särskilt hårt av den här coronapandemin när sjöfart, turism och service är så stora sektorer på Åland.

Till sist är det också glädjande att se att EU-kommissionen har höjt maximigränsen för stöd till enskilda företag från 0,8 miljoner euro till 1,8 miljoner, och här finns nu en maxgräns på 1 miljon euro via det här kostnadsstödet, vilket också hjälper de företag som har varit riktigt, riktigt illa ute under den här coronapandemin som vi hoppas komma ut ur snart med vaccinationernas och vaccinernas hjälp.

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Översättning.

[Tulkki esittää puheenvuorosta suomenkielisen yhteenvedon]

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Edustaja Eestilä.

13.55 Markku Eestilä kok: Arvoisa puhemies! On paljon yrityksiä, jotka ovat varsinkin toimintansa alkuvaiheessa olleet melkoisissa vaikeuksissa jopa verottajan kanssa ja siitä huolimatta selvinneet siitä. Niistä on tullut veroa maksavia, erittäin kannattavia ja kasvavia yrityksiä. Kun tätä määräaikaista kustannustukea katson, niin jos olen oikein käsittänyt, täällä määritellään ehtoja, missä tilanteessa kustannustukea yrityksille voi antaa. Näinhän sen aina pitää ollakin: olipa kyse lainasta tai rahan jakamisesta, niin joitakin ehtoja pitää olla. Mutta pitää huomata myös se, että kaikki yritykset eivät suinkaan nyt nollakorkojen maailmassa ja matalien korkojen maailmassa ja isojen elvytyspakettien maailmassa ole

Pöytäkirja PTK 20/2021 vp

niitä zombiyrityksiä, jotka toimivat vain halvan rahan varassa, ja totta kai silloin on oikein, että terveet yritykset pannaan etusijalle. Mutta edelleen, jos olen oikein käsittänyt, tämän määräaikaisen kustannustuen yrityksillä ei saa olla Verohallinnon kanssa maksuohjelmaa. Jos näin on, niin kysymys kuuluu — täällä ei kyllä nyt ole ministeriä eikä juurikaan hallituspuolueitten valiokuntaedustajia kovin paljon paikalla — onko tämä kriteeri liian tiukka, sillä oikeassa maailmassa on tällä hetkellä pärjääviä yrityksiä, jotka ovat joutuneet koronan takia vaikeuksiin ja joilla todella on maksuohjelma verottajan kanssa, ja he uhkaavat jäädä niin sanotusti nollille, ja se saattaa kaataa joissakin tapauksissa näitä yrityksiä. Silloin realisoituvat useiden satojentuhansien henkilökohtaiset vastuut. En tiedä, onko se oikein vai väärin, mutta tämän puheenvuoron minä käytän sen takia, että valiokunnassa voidaan kiinnittää huomiota tähänkin asiaan, mikä on se oikea tilanne. Jos tämä näin menisi, että nekin yritykset saisivat sittenkin tukea, joilla Verohallinnon kanssa on joku maksuohjelma, niin katsottaisiin vähän sitä historiaa ja muuta ja sitä, ovatko ne vasta aloittaneet ja ketkä ne omistajat siellä takana ovat ja onko heidän historiansa ikään kuin moitteeton. Voisi vähän pohtia tietyn näköistä väljyyttä tällekin kustannustuelle, ettei hyviä yrityksiä sitten mene konkurssiin.

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Edustaja Kauma.

13.57 Pia Kauma kok: Arvoisa puhemies! Me olemme olleet kustannustukea käsittelemässä useaankin kertaan tässä salissa, ja koko ajan siihen on tehty joitakin parannuksia — onneksi, koska näyttää siltä, että tuet eivät ole kovin hyvin kohdentuneet ja erityisesti pienet yritykset ovat jääneet niitä vaille.

Lakiesityksen esittelytekstistä käy ilmi muun muassa sellainen asia, että yrityksistä, joiden vuosittainen liikevaihto on enintään 70 000 euroa, on myönteisiä päätöksiä tehty vain 8—20 prosentille hakeneista yrityksistä. No, nyt hyvä parannus, mikä tässä kustannustuesta näyttää olevan, on se, että kun pääosa näistä hylkypäätöksistä, mitä on tehty, on tullut sen takia, että tuki olisi jäänyt alle 2 000 euron, niin nyt tämä ei ole enää este vaan sen 2 000 euroakin voi saada.

Nyt tässä tämä liikevaihdon alenemaprocentti näyttää olevan edelleen 30 prosenttia, ja aika monelta yritykseltä on tullut toive, että se saisi olla pienempi, että 20 prosenttiakin on jo merkittävä pudotus.

Sitten noston esiin saman asian kuin edustaja Eestilä tuossa aiemmin elikkä sen, että jos on Verohallinnon kanssa ollut maksuohjelma aikaisemmin, niin ei se tarkoita välttämättä sitä, että yritys olisi sinällään konkurssikypsä ja tuhoon tuomittu, vaan kyllä sillä voi olla silti hyvä tulevaisuus edessään, mutta nyt on sitten tämä koronatilanne tullut sitä tilannetta heikentämään. Näin ollen en pidä sitä perusteltuna, että pelkästään se maksuohjelma olisi este kustannustuen saamiselle.

Ja sitten, arvoisa puhemies, meillä on myöskin aloja, kuten musiikkiala, tapahtuma-ala, matkatoimistoala ja niin edelleen, jotka ovat hyvin vähän toistaiseksi onnistuneet näitä tukia saamaan, ja tukien saaminen on myöskin ollut hyvin sirpaleista ja eri tahoilta haettavissa. Elikkä nämä alat ovat edelleen hätää kärsimässä, ja toivoisin, että ne tulisivat tässä hyvin kohdelluiksi.

Pääasiassa olen tyytyväinen siitä, että työ- ja elinkeinoministeriö on havahtunut tähän yritysten tilanteeseen ja ahdinkoon ja edelleen ainakin yrittää tuottaa näitä parempia tukipaketteja, ja sitä sitten arvioimme talousvaliokunnassa edelleen.

Pöytäkirja PTK 20/2021 vp

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Edustaja al-Taee.

14.00 Hussein al-Taee sd: Arvoisa puhemies! Tosiaan talousvaliokunnassa näitä on pohdittu paljonkin, ja tässä on tullut tähän kustannustuki kolmoseen hyviä parannuksia, mitä on toivottu.

Annan yhden esimerkin musiikkialasta. Kun kuulimme tapahtuma-alan ahdingon, niin eivät ne suuret järjestäjät koko kompensatiota eivätkä korvausta saaneet tietenkään, mutta saivat kuitenkin jotakin, ja sitten kun katsottiin, meneekö tämä korvaus sitten myös niille muille, jotka sillä alalla toimivat tavallaan sen tapahtuman alla, eli kaikille niille alihankkijoille ja sitten heillä töissä oleville henkilöille, niin huomattiinkin nopeasti, että esimerkiksi hyvin moni valoja hoitava henkilö tai lavaa rakentava henkilö tai muu ei saanut minäkäänlaista kompensatiota eikä korvausta ja jäi puille paljaille, vaikka tapahtuma-alaan laitettiinkin valtavia summia — ei sataprosenttista korvausta, mutta kuitenkin paljon, tai kuulosti olevan paljon. Tässä kohtaa tämä kustannustuki kolmonen totta kai katsoo myöskin sinne, ja se on viesti siitä, että alaa ja näitä erilaisia ihmisiä on kuultu ja kuunneltu ja parannus on tapahtunut.

Mutta sitten näkisin myöskin, että siellä musiikkialalla ja muillakin aloilla, ravintola-alallakin, alkaa jo olla vähän niin kuin semmoista turnausväsymystä, ettei enää jakseta täytellä niitä lappuja eikä niitä hakemuksia, on sen tyyppinen ilmapiiri, että jos menee, niin menköön, ja katsotaan sitten uudestaan, kun tilanne vähän raukenee tai muuta. Tässä kohtaa soisin — niin kuin edustaja Eestilä aikaisemmassa puheenvuorossaan sanoi, että kaikki liittyy kaikkeen — että panostettaisiin mielenterveystyöhön, kaikkeen tämmöiseen etupainotteiseen, ennakkoivaan työhön. Me voisimme katsoa, voidaanko me ohjata resursseja uusyrityskeskuksiin ja täytellä näitä hakemuksia, voidaanko me verotiedoista ottaa — verottaja voi soittaa ennakkoon ja kysyä näiltä ihmisiltä, että miten teillä meni tämä kuukausi, entäs seuraava kuukausi — ja voidaanko ohjata myöskin sinne resursseja, jotta nekin ihmiset, nekin yrittäjät — siis täytyy aina kumartaa yrittäjiä, sillä se vaatii uskomatonta rohkeutta tässä maassa olla yrittäjä — jotka ovat nyt kärsineet henkisesti tästä kaikesta ja kokevat, että nyt eivät enää jaksa millään, kokevat, että valtiovalta, virkamiehistö soittaa heidän peräänsä ja kysyy, mitä teille kuuluu. Meillä on valtavasti nyt tällä hetkellä lomautettua väkeä erilaisissa kunnissa ja kaupungeissa ja virastoissa ja ties missä. Me voitaisiin semmoisella matalalla kynnyksellä kutsua näitä ihmisiä takaisin ottamaan sen puhelimen käteen ja käymään tätä keskustelua.

Olen huomannut, että eräät bulvaanit, jotka sanovat täyttävänsä näitä hakemuksia yrittäjien puolesta, erityisesti siis myöskin maahanmuuttajayrittäjien puolesta, jotka eivät tätä meidän byrokratiaviidakkoamme taida, ottavat 35 prosenttia, jopa 50 prosenttia näistä avustuksista itselleen...

Ensimmäinen varapuhemies Tarja Filatov: Pyydän puhujaa siirtymään puhujakorokkeelle.

...jolloin siitä jää hyvin vähän sitten sille yrittäjälle. Tässä kohtaa toivoisin kovasti, että me etupainotteisesti lähdettäisiin etsimään ja hakemaan näitä yrittäjiä ja autettaisiin heitä mahdollisuuksiemme mukaan.

Pöytäkirja PTK 20/2021 vp

Ensimmäinen varapuhemies Tarja Filatov: Muistuttaisin siitä, että 3 minuuttia on se aika, minkä voi puhua paikalta, ja sen jälkeen tulee siirtyä puhujakorokkeelle. — Seuraava puheenvuoro, edustaja Hoskonen.

14.04 Hannu Hoskonen kesk: Arvoisa rouva puhemies! Tämä hallituksen esitys yritysten määräämäläisestä kustannustuesta on erittäin ajankohtainen ja hyvä hallituksen esitys. Tämän rahoituksen tarkoituksena tietenkin on siltarahoitus, jolla yrityksen toimintakykyä yritetään turvata parhaan mukaan sen tilanteen edessä, missä parhaillaan tämän koronan takia olemme. Jokainen ymmärtää ja tietää sen, että kysymyksessä ei tietenkään ole se tuki, jolla ollaan korvaamassa yrityksen rajusti pienentynyttä liikevaihtoa, ei, vaan ollaan korvaamassa niitä kustannuksia, mitä kiinteitä kustannuksia yrittäjällä on, että yrittäjä selviäisi tämän vaikean ajan yli, ja sitten kun on kuitenkin perusteltua olettaa ja uskoa siihen, että tämäkin vaikeus pikkuhiljaa voitetaan, niin sitten se yritys on selvinnyt tämän pahan ajan yli ja alkaa taas toimia ja tuottaa yhteiskunnallemme ja kansalaisille lisäarvoa parhaansa mukaan. Sehän tämän lakiesityksen perimmäinen tarkoitus on, ja sen takia, arvoisa rouva puhemies, toivon, että otettaisiin Suomessa vakavasti tämä rokotteiden kehittäminen.

Minun on ollut vaikea ymmärtää sitä, että kun meillä itse asiassa on tässä maassa valtaavan paljon osaamista, niin jos saisimme nämä rokotehommat itse tässä maassa kuntoon, niin se auttaisi tähän talouteen välittömästi ja takaisi sen kriisinsietokyvyn tulevilla kriiseissä, koska aivan varmaa on, että tämä muuntovirus, koronavirus, joka on nyt maailmantalouden syössyt tällaiseen tilanteeseen, missä olemme, on varmaan alansa ensimmäisiä tällaisia viruksia mutta ei varmasti ole viimeinen. Näitä tulee, ja miten paljon niitä tulee, sitä emme tiedä, mutta siihen varautuminen oman rokotetuotannon aikaansaamiseksi olisi äärimmäisen välttämätöntä.

Toinen huolestuttava tieto, minkä tänä aamuna lehdestä luin näistä meidänkin paljon käyttämistämme hengityssuojaimista, on se, että kaikki tulee nykyisin Kiinasta, ja sille kotimaiselle tuotannolle, joka suurella väellä ja vaivalla noin vajaa vuosi sitten pantiin pystyyn, ei ole tullut tilauksia. Se meinaa se kotimainen työ nyt loppua, kun ei ole tilauksia. Kannattaisi meidän suomalaisten pikkuisen joskus ajatella ja ennen kaikkea täällä eduskunnassa pitää suomalaisten puolta enemmän. Me olemme juosseet kaiken maailman ulkomaisten energioidenkin perässä ja lakkauttaneet omaa energiantuotantoamme. Tämä meno ei kyllä pitkään jatku, eli tähän pitää nyt tulla ne suomalaisen väriset aurinkolasit silmien eteen ja hyvin äkkiä. — Ei muuta.

Keskustelu päättyi.

Asia lähetettiin talousvaliokuntaan.

8. Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi arvopaperimarkkinalain 7 luvun 5 §:n väliaikaisesta muuttamisesta

Hallituksen esitys HE 24/2021 vp

Lähetekeskustelu

Asia lähetettiin talousvaliokuntaan.

Pöytäkirja PTK 20/2021 vp

9. Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi työttömyysturvalain 11 luvun väliaikaisesta muuttamisesta annetun lain voimaantulosäännöksen muuttamisesta

Hallituksen esitys HE 11/2021 vp

Valiokunnan mietintö TyVM 1/2021 vp

Ensimmäinen käsittely

Ensimmäinen varapuhemies Tarja Filatov: Ensimmäiseen käsittelyyn esitellään päiväjärjestyksen 9. asia. Käsittelyn pohjana on työelämä- ja tasa-arvovaliokunnan mietintö TyVM 1/2021 vp. Nyt päätetään lakiehdotuksen sisällöstä.

Keskustelua ei syntynyt.

Yleiskeskustelu päättyi ja asian käsittely keskeytettiin.

10. Hallituksen esitys eduskunnalle laeiksi liikenteen palveluista annetun lain muuttamisesta ja väliaikaisesta muuttamisesta, laivaväestä ja aluksen turvallisuusjohtamisesta annetun lain 13 §:n väliaikaisesta muuttamisesta sekä liikenteen palveluista annetun lain väliaikaisesta muuttamisesta annetun lain sekä laivaväestä ja aluksen turvallisuusjohtamisesta annetun lain 13 §:n väliaikaisesta muuttamisesta annetun lain kumoamisesta

Hallituksen esitys HE 10/2021 vp

Valiokunnan mietintö LiVM 5/2021 vp

Ensimmäinen käsittely

Ensimmäinen varapuhemies Tarja Filatov: Ensimmäiseen käsittelyyn esitellään päiväjärjestyksen 10. asia. Käsittelyn pohjana on liikenne- ja viestintävaliokunnan mietintö LiVM 5/2021 vp. Nyt päätetään lakiehdotusten sisällöstä. — Edustaja Kymäläinen.

Keskustelu

14.08 Suna Kymäläinen sd (esittelypuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Tämän esityksen mukaan liikenteen palveluista annetun lain merimieslääkäreitä ja rautatielääkäreitä koskevia kelpoisuusvaatimuksia täsmennettäisiin siten, että jatkossa hakijalta tai hyväksynnän nojalla toimea harjoittavalta edellytettäisiin sitä, että hänen oikeuksiaan toimia lääkärin ammatissa ei ole rajoitettu tavalla, joka rajoittaisi rautatie- tai merimieslääkärin tehtävässä toimimista. Esitys liittyy myös varautumiseen covid-19-epidemian jatkumiseen kevään 2021 aikana.

Liikenteen palveluista annettuun lakiin tehtävällä väliaikaisella muutoksella mahdollistettaisiin laivaväen pätevyyskirjojen ja lisäpätevyystodistusten voimassaolon jatkaminen. Laivaväestä ja aluksen turvallisuusjohtamisesta annetun lain muutoksella mahdollistettaisiin väliaikaisesti miehitystodistuksessa määrätystä pätevyydestä poikkeaminen myös lisäpätevyyskierroksien osalta. Samalla kumottaisiin lakiteknisistä syistä nykyisiä väliaikaisia muutoksia koskevat muutoslait.

Lait on tarkoitettu tulemaan voimaan mahdollisimman pian. Väliaikaiset muutokset olisivat voimassa 30. kesäkuuta 2021 asti.

Pöytäkirja PTK 20/2021 vp

Suomen ulkomaankaupan tavarakuljetusten jatkuvuuden turvaaminen teollisuuden ja väestön tarpeiden mukaisesti on tärkeää. Samalla covid-19-epidemian pidentyessä on edelleen tärkeää huolehtia merikuljetusten jatkuvuudesta myös huoltovarmuuden kannalta. Valiokunta toteaa, että tähän saakka toteutetut merikuljetusten jatkuvuutta varmistavat toimenpiteet näyttävät olleen toimivia ja merikuljetukset ovat jatkuneet ilman suuria häiriöitä.

Asiantuntijakuulemisen mukaan esitettyjä muutoksia puoltaa myös pätevyyksien edellytyksenä olevien kurssimuotoisten koulutusten saatavuuteen liittyvä epävarmuus. Ehdotettu muutos laivaväen pätevyyksien voimassaolon pidentämisestä ja erivapauksien myöntämisestä on asiantuntijoiden arvion mukaan perusteltua nykyisessä tilanteessa. Tällä toimenpiteellä varmistetaan laivahenkilökunnan riittävyttä erityisesti tilanteessa, jossa mahdollisesti sairaus- tai karanteenipoissaolot lisääntyisivät.

Asiantuntijakuulemisen mukaan on syytä varautua myös siihen tilanteeseen, että merikuljetusten jatkuvuuden varmistavia toimenpiteitä on tarpeen jatkaa kuluvan vuoden kesäkuun 30. päivän jälkeenkin. Valiokunta kiinnittääkin huomiota siihen, että on pikaisesti selvitettävä tarve mahdolliselle määräajan pidentämiselle ja ryhdyttävä ajoissa toimiin väliaikaisen lainsäädännön jatkamiseksi. Tällöin on liikenteen turvaamisen lisäksi pidettävä mielessä myös terveystarkastusten merkitys liikenneturvallisuudelle.

Valiokunta ehdottaa, että hallituksen esitykseen sisältyvät lakiehdotukset hyväksytään muuttamattomina.

Arvoisa puhemies! Valiokunnan mietintö on yksimielinen.

Yleiskeskustelu päättyi.

Eduskunta hyväksyi hallituksen esitykseen HE 10/2021 vp sisältyvien 1.—3. lakiehdotuksen sisällön mietinnön mukaisena. Lakiehdotusten ensimmäinen käsittely päättyi.

11. Hallituksen esitys eduskunnalle laeiksi vahvasta sähköisestä tunnistamisesta ja sähköisistä luottamuspalveluista annetun lain muuttamisesta sekä vahvasta sähköisestä tunnistamisesta ja sähköisistä luottamuspalveluista annetun lain muuttamisesta ja väliaikaisesta muuttamisesta annetun lain voimaantulosäädännön muuttamisesta

Hallituksen esitys HE 237/2020 vp

Valiokunnan mietintö LiVM 6/2021 vp

Ensimmäinen käsittely

Ensimmäinen varapuhemies Tarja Filatov: Ensimmäiseen käsittelyyn esitellään päiväjärjestyksen 11. asia. Käsittelyn pohjana on liikenne- ja viestintävaliokunnan mietintö LiVM 6/2021 vp. Nyt päätetään lakiehdotusten sisällöstä. — Edustaja Kymäläinen.

Keskustelu

14.11 Suna Kymäläinen sd (esittelypuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Esityksellä jatketaan kahden vuoden määräajaksi niin kutsutun ensitunnistamisen ketjuttamisen enimmäishintasäätelyä. Lisäksi Liikenne- ja viestintävirastolle ehdotetaan uutta markkinatie-

Pöytäkirja PTK 20/2021 vp

don keräämistä koskevaa tehtävää. Esityksen tavoitteena on edistää sähköisen tunnistamisen markkinoiden kehitystä.

Ehdotetut lait on tarkoitettu tulemaan voimaan viimeistään 1.4.2021. Ensitunnistamisen ketjuttamisen enimmäishintasääntely olisi voimassa 31.3.2023 asti. Ensitunnistamisen ketjuttamisen hintasääntelyä koskeva muutos tarkoittaa nykyisen hintasääntelyn jatkamista maaliskuun loppuun 2023 asti. Esityksessä on perusteellisesti tuotu esiin hintasääntelyn jatkamistarve.

Erityisen tärkeää on pyrkimys siihen, että vahva sähköinen tunnistaminen on mahdollista kaikille sitä tarvitseville. Luotettava tunnistaminen on perusedellytys, joka mahdollistaa digitaalisen kehityksen tehostaen yhteiskunnan toimintaa ja helpottaen kansalaisten elämää.

Arvoisa rouva puhemies! Valiokunta katsoo saadun selvityksen perusteella, että hintasääntely on vielä tarpeen tunnistamismenetelmien markkinoiden kehittämisessä. Valiokunta kantaa kuitenkin huolta markkinoiden toimivuudesta ja pitää tässä yhteydessä hyvänä Liikenne- ja viestintävirastolle tulevaa uutta tiedonkeräystehtävää. Asiantuntijakuulemisessa on kiinnitetty huomiota siihen, että vahvan sähköisen tunnistusvälineen pystyy ketjuttamisen kautta uusimaan verkossa rajoittamattoman monta kertaa. Tällaisessa mahdollisuudessa on tunnistettava väärinkäytösten riski, että jostain syystä joskus väärän sähköisen henkilöllisyyden itselleen saanut henkilö pystyy näin uusimaan tunnistusvälineensä sähköisesti aina uudestaan ja jatkamaan toimintaansa väärällä henkilöllisyydellä.

Valiokunta korostaa, että väärinkäytösten esiintymistä ja niiden mahdollisesti aiheuttamia lainsäädäntötarpeita tulee seurata osana lainsäädännön toimivuuden seurantaa ja ryhtyä mahdollisesti tarvittaviin korjaustoimenpiteisiin. Nyt hyväksyttävällä lainsäädännöllä pyritään vaikuttamaan siihen, että uusille tunnistautumismuodoille ei olisi esteitä. Valiokunta pitää tärkeänä, että pyritään luomaan otolliset olosuhteet tunnistusmenetelmien kehittämiselle.

Arvoisa rouva puhemies! Valiokunnan huomiota on lisäksi kiinnitetty siihen, että koko EU-alueella vasta kehitetään tulkintaa etätunnistamisen vaatimuksille ja turvakontrolleille. Tilanne on täten yhteinen koko EU-alueella, ja tärkeää on, että kehitystyötä jatketaan kaikkien jäsenvaltioiden viranomaisten yhteistyönä, koska ratkaisujen tulee olla kansainvälisesti yhteen toimivia.

Valiokunta pitää lainsäädännön ja sen tavoitteiden toteutumisen seurantaa erittäin tärkeänä. On hyvä, että Liikenne- ja viestintävirastolle säädetään uusi tiedonkeräystehtävä. Tämä tieto tulee analysoida ja hyödyntää tunnistamismenetelmien edelleen kehittämisessä. Valiokunta pitää tärkeänä, että liikenne- ja viestintävaliokunnalle toimitetaan vuosittain selvitys kerätystä tiedosta ja analyysistä erityisesti koskien hintasääntelyn jatkamisen tarvetta.

Tämän vuoksi valiokunta esittää eduskunnan hyväksyttäväksi lausuman: ”Eduskunta edellyttää, että liikenne- ja viestintäministeriö toimittaa vuosittain liikenne- ja viestintävaliokunnalle selvityksen vahvan sähköisen tunnistamisen markkinasta ja tarjonnasta kerätystä tiedosta ja arvion hintasääntelyn jatkamisen tarpeellisuudesta.”

Arvoisa puhemies! Valiokunta on tehnyt yhden lähinnä lakiteknisen muutoksen ja selventänyt erästä toista asiaa yksityiskohtaisissa perusteluissa. Valiokunta ehdottaa, että eduskunta hyväksyy muuttamattomana hallituksen esitykseen sisältyvän 2. lakiehdotuksen ja että eduskunta hyväksyy muutettuna hallituksen esitykseen sisältyvän 1. lakiehdotuksen.

Pöytäkirja PTK 20/2021 vp

tuksen. Lisäksi valiokunta ehdottaa, että eduskunta hyväksyy yhden lausuman. Valiokunnan mietintö on yksimielinen.

Ensimmäinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja al-Tae.

14.16 Hussein al-Tae sd: Kiitoksia, arvoisa puhemies! Tämähän on erinomaista, ja olen tyytyväinen siitä, että valiokunta on tämän hyväksynyt yksimielisesti.

Haluaisin vain ennakoivasti tässä kohtaa myöskin tälle saatteeksi antaa ajatuksen siitä, että meillä on paljon ikääntyneitä ja ikääntyviä ihmisiä, jotka eivät kykene erilaisiin digitaalisiin tunnistautumisiin eivätkä myöskään käyttämään näitä palveluita, niin Suomessa kuin muuallakin Euroopassa. Olen nähnyt töihin tullessani pitkiä jonoja pankkien edessä, ikääntyneitä ihmisiä, jotka menevät laskujensa ja papereittensa kanssa pankkiin maksamaan. Olen myöskin nähnyt, miten monet perintäyhtiöt käyttävät hyväksi näitten vanhojen ihmisten osaamattomuutta näissä digitaalisissa asioissa niin, että lähettävät heille erilaisia perintäkirjeitä yksi toisensa perään ja pyytävät heitä maksamaan laskuja. Kun ei pysty maksamaan netin yli laskuja ja maailma on kiinni ja on vaikea mennä johonkin paikkaan itse, koska on esimerkiksi liikuntarajoitteinen, niin niitä perintäkirjeitä tulee 5 eurolla ja sitten 14 eurolla ja sitten kolmellakymppillä ja sitten ne menevät ulosottoon ja niin edelleen.

Mielestäni, kun me säädämme tällaisia lakeja, joissa me otamme tämän vahvan tunnistautumisen ja nämä sähköiset vehkeet käyttöön, samanaikaisesti meidän on rinnalla tehtävä, esimerkiksi sote-uudistukseen, jonkinlainen apupaketti, jossa nämä ihmiset pystyttäisiin nostamaan tasolle, jolla he voivat myöskin näitä erilaisia uusia lainsäädäntömuotoja itselleen ja omassa elämässään ottaa käyttöön — tämäntyyppinen empaattinen tapa myöskin tätä lainsäädäntöä tehdä, tulevaisuutta katsoen mutta unohtamatta niitä sukupolvia, jotka eivät tätä osaa mutta ovat kuitenkin tämän maan rakentaneet ja joita täytyy tässäkin kohdalla kunnioittaa.

Ensimmäinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Kymäläinen.

14.19 Suna Kymäläinen sd: Arvoisa rouva puhemies! Mielestäni edustaja al-Tae ottaa todella tärkeän asian tässä esille. Toden totta nämä vaikeudet ovat ihmisillä, kansalaisilla, varsinkin ikääntyneillä tai liikuntarajoitteisilla ja nyt covid-19:n aikana varsinkin riskiryhmiin kuuluvilla, vaikeutuneet jo aiemmilla toimenpiteillä. Muun muassa pankkiautomaattiverkostoja ja maksupäätteitä ja muita sellaisia on yhä kauemmaksi keskitetty itse näiden pienten kuntakeskusten tai taajamien läheltä niin, että niitä ei ole saavutettavissa. Sen vuoksi on totta kai tärkeää, että näitä digitaalisia ensitunnistamisen palveluita on olemassa, jotta mahdollisimman monia eri palveluita voidaan saada verkon kautta.

Muistutan kuitenkin, että tällä lainsäädännöllä, jota nyt olimme valiokunnassa tekemässä ja tämän ensitunnistamisen ketjuttamisen hintasäätelyä päättämässä, ei ole tekemistä itse näiden fyysisten palveluiden kanssa. Tämä lainsäädäntö ei poissulje mahdollisuutta fyysiseen palveluiden saamiseen ja tunnistautumiseen entisen kaltaisilla tavoilla, oli se sitten henkilökortin kautta tai muuten fyysisesti paikan päällä. Ne ovat itse palveluverkkojen ongelmia sitten olemassa.

Tämä huomio oli todella tärkeä, ja jaan sen täysin edustaja al-Taen kanssa.

Pöytäkirja PTK 20/2021 vp

Yleiskeskustelu päättyi.

Eduskunta hyväksyi hallituksen esitykseen HE 237/2020 vp sisältyvien 1.-2. lakiehdotuksen sisällön mietinnön mukaisena. Lakiehdotusten ensimmäinen käsittely päättyi.

12. Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi väliaikaisista poikkeuksista työttömyysturvaan covid-19-epidemian vuoksi annetun lain 4 §:n muuttamisesta

Hallituksen esitys HE 14/2021 vp
Valiokunnan mietintö StVM 5/2021 vp

Toinen käsittely

Eduskunta hyväksyi ensimmäisessä käsittelyssä sisällöltään päätetyn, hallituksen esitykseen HE 14/2021 vp sisältyvän lakiehdotuksen. Lakiehdotuksen toinen käsittely päättyi. Asian käsittely päättyi.

13. Valtioneuvoston kirjelmä eduskunnalle valtioneuvoston jäsenen sidonnaisuuksista (ministeri Haatainen)

Valtioneuvoston kirjelmä VN 2/2021 vp

Keskustelu

Työjärjestyksen mukaan eduskunta ei tee päätöstä asiasta. Asian käsittely päättyi.

14. Hallituksen esitys eduskunnalle vankeusaikaisen rikollisuuden estämisen ja laitosturvallisuuden ylläpitämisen tehostamista koskevaksi lainsäädännöksi

Hallituksen esitys HE 6/2020 vp
Valiokunnan mietintö LaVM 1/2021 vp

Mietinnön pöydällepano

Mietintö pantiin pöydälle 11.3.2021 pidettävään täysistuntoon.

15. Hallituksen esitys eduskunnalle terrorismin rahoittamista koskevien säännösten muuttamiseksi

Hallituksen esitys HE 135/2020 vp
Valiokunnan mietintö LaVM 2/2021 vp

Mietinnön pöydällepano

Mietintö pantiin pöydälle 11.3.2021 pidettävään täysistuntoon.

16. Seuraava täysistunto

Eduskunnan seuraava täysistunto on torstaina 11.3.2021 klo 16.00. Täysistunto lopetettiin klo 14.23.

Pöytäkirja PTK 20/2021 vp

Pöytäkirjan vakuudeksi:

Maija-Leena Paavola